

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ

Ι. ΝΑΟΥ ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΠΕΥΚΑΚΙΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Η ΕΝΟΡΙΑΚΗ
ΥΠΟΛΟΓΙΑ

Έτος ΙΒ' • ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2013

Αριθ. Τεύχους 125

ΠΡΟΣΚΛΗΤΗΡΙΟ ΑΙΜΟΔΟΣΙΑΣ

ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ 13 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2013

Ένοριακή Αιμοδοσία θά γίνη στόν Ναό μας τή δεύτερη Κυριακή τοῦ Ἰανουαρίου, 13 τοῦ μηνός.

Πολλοί μᾶς ζητοῦν αἷμα γιά μικρούς καί μεγάλους ἀσθενεῖς ἀλλά ἐλάχιστοι προσφέρουν, μέ ἀποτέλεσμα νά τίθεται σέ ἄμεσο κίνδυνο ἡ ζωή μικρῶν παιδιῶν –κυρίως μέ Μεσογειακή ἀναιμία– ἀλλά καί ἀσθενῶν μέ σοβαρές παθήσεις.

Ἡ Ένορία μας διαθέτει **ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΙΜΑΤΟΣ** στήν ὁποία ὅλοι καλούμεθα νά κάνουμε τήν κατάθεσή μας! Κατάθεση ψυχῆς, ἀνθρωπιᾶς καί φιλαδελφίας.

Κατάθεση στήν Τράπεζα Αἵματος, ἀπόδοση στόν συνάνθρωπο καί Εὐλογία σέ μᾶς.

ἐνοριακή ΒΥΛΟΓΙΑ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ Ι. Ν. ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΠΕΥΚΑΚΙΩΝ

(Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν)

Ἀσκληπιοῦ 38 (Ἀθήνα) Τ.Κ.106.80

Τηλ.:2103612449 - Fax:2103627037 - e-mail: vasvolou@otenet.gr

www.agnikolaos.gr

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ: Ἱ. Ναός Ἀγ. Νικολάου Πευκακίων

ΕΚΔΟΤΗΣ - Διευθυντής Συντάξεως: π. Βασίλειος Ε. Βολουδάκης

Καλλιτεχνική Ἐπιμέλεια: **Σαφώ Νίνου**

Τυπογραφική Ἐπεξεργασία: **Σπύρος Κροντήρης & Δέσποινα Καρζή**

ΧΟΡΗΓΟΣ ΤΕΥΧΟΥΣ:

κ. **Σ. Χ.**, κάτοικος Λονδίνου

ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ - ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ ΔΕΚΤΕΣ

Ἐπιτρέπεται ἡ μέ ὁποιοδήποτε τρόπο ἀναδημοσίευση τῶν ἀρθρῶν τοῦ τεύχους αὐτοῦ μέ τήν ἀπαραίτητη προϋπόθεση νά ἀναγράφεται στήν ἀναδημοσίευση ἡ πηγή προελεύσεώς τους καθῶς καί ὁλόκληρο τό ὄνομα τοῦ συντάκτου τους καί ὄχι μόνο τά ἀρχικά του, μέ τά ὁποῖα τυχόν δημοσιεύονται τά ἀρθρα στό περιοδικό μας.

Ο “ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΜΟΣ” ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΧΡΟΝΙΑΣ ΚΑΙ Η ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

«**Κ**αί νέον Ἔτος ἀριθμεῖ...», τραγουδάει ἡ λαϊκή εὐσέβεια, πού ἀγκάλιαζε –μέχρι πρὶν λίγα χρόνια– ὅλες τίς πτυχές τῆς ζωῆς τοῦ λαοῦ μας. Ἀρχισε τὸ νέο ἔτος μέ πανηγυρικό Ἐκκλησιασμό του καί μᾶς συνεκκλησίασε, γιά νά μᾶς κρατήσῃ ὁλόκληρο τόν χρόνο ἐκκλησιασμένους, λειτουργημένους, δηλαδή ἀνθρώπους πού πατοῦν καί ἐργάζονται στή γῇ ἀλλά, ταυτόχρονα, ἐτοιμάζονται γιά τὰ αἰώνια οὐράνια χρόνια, πού θά ἐπακολουθήσουν γιά τόν καθένα μας, ὅταν συμπληρωθῇ ὁ ἀριθμός τῶν ἐτῶν πού μᾶς ἀναλογεῖ.

Ὁ ἐκκλησιασμός, ἡ εἴσοδος τοῦ Νέου Ἔτους, ἔγινε μέσα στήν κατανυκτική Ἀγρυπνία τῆς Ἑνορίας μας, στίς 12 τὰ μεσάνυχτα τῆς 31^{ης} Δεκεμβρίου καί μᾶς ἀφύπνισε πνευματικά, ἐπισημαίνοντάς μας πόσο συνυφασμένη **πρέπει νά εἶναι** ἡ Θεία Λειτουργία, μέ τήν καθημερινή μας ζωή, ἰδιαίτερως δέ κάθε Κυριακή!

Ὅσοι εἴμαστε τὸ βράδυ στήν Ἀγρυπνία καί ὅσοι ἤλθαν στήν πρωϊνὴ Λειτουργία τῆς Πρωτοχρονιάς νοιώσαμε καί πάλι τὸ γιατί ἡ Ἐκκλησία μας δίνει τόσο μεγάλη σημασία στὸν Ἐκκλησιασμό, καί ἰδιαίτερη στὸν Ἐκκλησιασμό τῆς Κυριακῆς. Μᾶς τονίζουν οἱ Ἅγιοι Πατέρες τῶν Ἀποστολικῶν καί τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων ὅτι ὅποιος λείπει ἀπὸ τῆς Θείας Λειτουργίας ἐπὶ τρεῖς συνεχόμενες Κυριακές, χωρίς νά ἔχει πνευματικά εὐλογη δικαιολογία, αὐτός ὁ ἄνθρωπος εἶναι σάν νά χάνῃ τὸ Ἅγιο Βάπτισμα, ἀφοῦ ἀφωρίζεται ἀπὸ τήν Ἐκκλησία!

Ἔτσι ἐξηγεῖται τὸ σημερινό πνευματικό κατάντημα τῆς Πατρίδος μας, μιᾶς Πατρίδος, πού ἡ συντριπτικὴ τῆς πλειοψηφία κοιμᾶται βαρειά κάθε Κυριακὴ πρωΐ, ἢ κάνει τζόκινγκ στοὺς δρόμους ἀπὸ τὰ ἄγρια χαράματα, καί ἄλλες τέτοιες ἀνόητες ἀσχολίες, μέ ἀποτέλεσμα νά γίνουμε λαὸς θηριώδης, μανιασμένος, διχασμένος, λαὸς προδοτῶν καί προδομένων!

Μέσα στὴ ζάλη καί στήν ταραχή, πού κυριαρχοῦν, ἔχουμε ἀνακατέψει καί τὰ μαθήματα τῆς Πνευματικῆς Ζωῆς. Χάσαμε τίς προτεραιότητες, τὸ τί μᾶς εἶναι ἀπαραίτητο, τὸ τί εἶναι ζωτικό καί ἀναγκαῖο.

Δώσαμε προτεραιότητα στὰ λόγια καί ὄχι στήν Πράξη, γι’ αὐτὸ ἀτόνισε τὸ ἐνδιαφέρον μας γιά τὴ Θεία Λειτουργία καί ἰδιαίτερα τῆς Κυριακῆς. Παραγεμίσαμε τὸ μυαλό μας μέ θρησκευτικὴ φλυαρία,

ἀποστηθίζουμε καί ἀναμασοῦμε τίς προδιαγραφές τῆς “ἀγιότητος” πού διαμορφώνει ἡ φαντασία μας, καί κάναμε καθημερινό μας ἐν-τρύφημα ἀρρωστημένα κείμενα πού δέν διαφέρουν ἀπό τόν... «Καζα-μία»!

Ἀπουσιάζει ἡ πράξη ἀπό τή ζωή μας γιατί ἀπουσιάζει ἡ Θεία Λειτουργία, πού εἶναι Πράξη, ἔργο τοῦ Λαοῦ τοῦ Θεοῦ, πού μεταβάλλεται μέ τή Θεία Χάρη σέ Θεῖο Ἔργο!

Ἡ Θεία Λειτουργία τῆς Κυριακῆς εἶναι προορισμένη γιά ἐκείνους τούς ἀνθρώπους πού ἀνταποκρίνονται στήν κλήση τους ἀπό τόν Θεό ὅτι εἶναι «θεοί κεκελευσμένοι». Εἶναι γι’ αὐτούς πού, μιμούμενοι τόν Δημιουργό Θεόν Λόγον, ἔξι ἡμέρες ἐργάζονται καί τήν ἑβδόμη ἀναπαύονται μέ τήν Θεία Λειτουργία καί ἀναπαύουν ὅσους τούς πλησιάζουν. Ὅσοι συστηματικά δέν συμμετέχουν στήν Ἱερή αὐτή ἐργασία, πού εἶναι ταυτόχρονα ἀπόλαυση καί τιμή, **ἀπό προορισμένοι γίνονται ἀφωρισμένοι**, ἀφοῦ **ἐπιλέγουν ἐκούσια** νά μή συμμετέχουν στήν Κυριακάτικη κάθοδο τοῦ Παραδείσου στή γῆ μας.

Ὅσοι χωρίς πνευματική δικαιολογία δέν ἐκκλησιάζονται τήν Κυριακή πρέπει νά διδαχθοῦν ἀπό αὐτά πού συνέβησαν καί σημάδεψαν τήν ἱστορία τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

Ὁ Ἀπόστολος Θωμᾶς ἔλλειψε τήν Κυριακή πού ἐμφανίστηκε ὁ Χριστός στούς ἄλλους ἐκκλησιαζομένους Μαθητάς Του, ἔχασε τήν Παρουσία τοῦ Χριστοῦ καί κινδύνεψε νά χάσει τήν πίστη του, πού τήν ξαναβρῆκε, διορθώνοντας τό λάθος του αὐτό «μεθ’ ἡμέρας ὀκτώ», τήν ἐπόμενη Κυριακή.

Ἡ **Πεντηκοστή**, ἡ Κάθοδος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος πού μᾶς χάρισε τήν Μία, Ἁγία, Καθολική καί Ἀποστολική Ἐκκλησία, ἔγινε ἡμέρα Κυριακή. Ἡ «**Ἀποκάλυψις**» τῶν Μελλόντων στόν Ἅγιο Ἀπόστολον καί Εὐαγγελιστήν Ἰωάννην τόν Θεολόγον ἔγινε ἡμέρα Κυριακή. Ἡ Δευτέρα Παρουσία τοῦ Χριστοῦ μας δέν γνωρίζουμε σέ ποιά ἡμερομηνία καί σέ ποιά ὥρα θά γίνη, ἔχω, ὅμως, μιά βεβαιότητα ὅτι θά γίνη ἡμέρα Κυριακή, γιατί ἡ Κυριακή εἶναι ἡ κατ’ ἐξοχὴν ἡμέρα τοῦ Κυρίου μας.

Αὐτό μᾶς τό ἔδειξε ἐξ ἀρχῆς ὁ Ἰδιος μέ τό νά θαυματουργῇ **σχεδόν πάντοτε** ἡμέρα Σάββατο, πού στήν Παλαιά Διαθήκη ἦταν προτύ-πωση τῆς Κυριακῆς.

Ξεχάσαμε τήν Κυριακή, ἀδιαφορήσαμε γιά τήν Κυριακή ὅλοι μας. Κληρικοί καί λαϊκοί. Ξεχάσαμε ὅτι Θεία Λειτουργία γίνεται κάθε μέρα ὥστε νά ἔχουν τή δυνατότητα ὅλοι οἱ ἄνθρωποι νά βροῦν τή μέρα πού

ή εργασία τους τό επιτρέπει καί νά ἐκκλησιάζονται.

Ἡ Κυριακή ὅμως, εἶναι Πανορθόδοξο προσκλητήριο γιά τήν συνάθροιση ὅλων τῶν –ὅπου γῆς– Πιστῶν, ὥστε ἐνωμένοι ὅλοι μας μέ τή Θεία Λειτουργία –ἀσχέτως τοῦ Ναοῦ πού ἐκκλησιάζεται ὁ καθένας μας– νά ὑποδεχθοῦμε τόν Χριστό μας, πού κατέρχεται μέ ἰδιαίτερο τρόπο **τήν ἡμέρα πού ἔχει τό Ὄνομά Του**, σάν μιά ἀέναη, ἀόρατη ἀλλά πραγματική προαναγγελία τῆς Δευτέρας καί Ἐνδόξου Παρουσίας Του! Ἔτσι ἐξηγεῖται καί τό γιατί ἡ Ἐκκλησία μας δέν ἀποκόπτει ἀπό τό Σῶμα Της ὅσους ἀπουσιάζουν ἀπό τήν καθημερινή Θεία Λειτουργία, ἀκόμη καί τῶν μεγάλων ἐορτῶν, **ἀλλά ἀφορίζει μόνο ἐκείνους πού ἀπουσιάζουν ἀναίτια τήν Κυριακή.**

Ἀναίτιες ἀπουσίες εἶναι πολλές, ὅπως ἡ ἀπουσία τῶν μαθητῶν λόγω συμμετοχῆς τους σέ φροντιστηριακά μαθήματα ἢ φροντιστηριακές ἐξετάσεις, πού, ὅσο περνοῦν οἱ μέρες, γενικεύονται σέ ὅλη τήν Πατρίδα μας χωρίς νά διαμαρτύρονται Ἱεράρχες, Πνευματικοί, γονεῖς, καθηγητές καί μαθητές!

Ἔχουμε ὑποταχθεῖ στή μοῖρα μας! Τριακόσιοι Βουλευτές ἀποφάσισαν νά συμμαχήσουν μέ τήν ἀθεϊστική Δύση καί νά “βγάλουν τόν Χριστό” ἀπό τίς ψυχές τῶν Ἑλλήνων καί τούς ἀφήνουμε ἀνενόχλητους μέ τό “ῶχαδελφικό” δικαιολογητικό “πώς ἄλλαξαν οἱ καιροί καί δέν μπορούμε νά τούς φέρουμε πίσω”! Οἱ καιροί δέν ἄλλαξαν, ἐμεῖς –οἱ λεγόμενοι χριστιανοί– ἀλλάξαμε καί “βουλευτήκαμε” μέ τίς ἀλλαγές τῶν καιρῶν πού ἐπέβαλαν οἱ “προσκυνημένοι” πολιτικοί πράκτορες τῆς Ἑλληνικῆς Βουλῆς!

Γι’ αὐτό οἱ “προσκυνημένοι” προχωροῦν ἀκάθεκτοι! Πρόσφατα νομοθέτησαν –οἱ παράνομοι– κατάργηση τῆς ἀργίας τῆς Κυριακῆς(!), πού ἐθέσπισε ὁ Μέγας Ἅγιος Κωνσταντῖνος καί τήν σεβάσθηκαν οἱ Ἀγαρηνοί καί ὅλοι οἱ κατακτητές τῆς Πατρίδος μας μέσα στούς δεκαεπτά αἰῶνες!

Πότε θά ξεσηκωθοῦμε; Ποίος θά μᾶς ξεσηκώσει; Ἔως πότε θά ἀνεχόμαστε νά καταντᾶ μέρα μέ τήν ἡμέρα «γενεά ἄπιστος καί διεστραμμένη» τό κάποτε εὐσεβές Γένος μας; Θά ἀρκεσθοῦμε στήν μοιρολατρεία ἢ θά ἀδράξουμε τό κοντάρι τοῦ Φινεές νά πατάξουμε ὅλους αὐτούς πού ἀσελγοῦν στό Σῶμα τῶν Πιστῶν, πού εἶναι Ἐκκλησία;

Φαίνεται πώς σήμερα πιά πρέπει νά διδαχθοῦμε εὐσέβεια καί ἀπό τήν ἄλογη Κτίση, ἀφοῦ γίναμε ἀλογότεροι τῶν ἀλόγων καί, ὄχι μόνο δέν ἐκκλησιαζόμεθα τίς Κυριακές ἀλλά οὔτε τόν Σταυρό μας δέν κάνουμε ὅταν καθήσουμε στό τραπέζι γιά νά φᾶμε! Πρέπει νά διδαχθοῦμε εὐσέβεια ἀπό τήν ἄλογη Κτίση πού ὑπακούει στόν Κτίστη

μέ φυσικό καί ἀδιαπραγμάτευτο τρόπο, χωρίς νά ἐπηρεάζεται ἀπό τήν δική μας ἀπείθεια καί ἀσέβεια.

Χαρακτηριστικό ἀλλά καί ἐκπληκτικό εἶναι τό παράδειγμα τῆς συμπεριφορᾶς τῶν πουλιῶν **Horneros**, πού ἐργάζονται κάθε ἡμέρα ὀκτώ ὥρες γιά τό κτίσιμο τῆς φωλιάς τους καί τήν **Κυριακή** δέν ἐργάζονται ἀλλά ἔχουν ἀργία!

Ἄς προσέξουμε τήν περιγραφή τοῦ ἐρευνητοῦ **Daniel Carajal**, πού παρατήρησε τή ζωή αὐτῶν τῶν πουλιῶν:

«Στὴν Οὐρουγουάη εἶδα φωλιές **Horneros** παντοῦ. Τό ἐκπληκτικό γιὰ μένα ἦταν ὅτι χτίστηκε μιά τέτοια φωλιά στό παράθυρο τοῦ κτιρίου ὅπου ζῶ. Ἐχοντας τή φωλιά “ἐκεῖ” τράβηξα πάνω ἀπὸ 600 φωτογραφίες.

Ὅλα ξεκίνησαν ἀπὸ περιέργεια καί εἶχα τήν τύχη νά τό παρακολουθῶ κάθε μέρα. Ὅταν εἶδαν τίς φωτογραφίες ἡ οἰκογένεια καί οἱ φίλοι μου ἐξεπλάγησαν.

Σκέφτηκα ὅτι θά ἦταν καλό νά ἀνεβοῦν οἱ φωτογραφίες στό διαδίκτυο, γιά νά τίς μοιρασθῶ μαζί σας, κυρίως ὅσοι ἀπὸ ἐσᾶς ἐνδιαφέρονται γιά τό περιβάλλον, ὁπότε, ἐλπίζω νά σᾶς ἀρέσει.

Δέν εἶμαι φωτογράφος. Ἡ φωλιά χτίστηκε μεταξύ τέλους Σεπτεμβρίου καί 30 Νοεμβρίου 2010. Ἐργάζονταν 8 μέ 10 ὥρες τήν ἡμέρα, ἀλλά ποτέ τίς **Κυριακές!**.

Τελικά, ἐάν ἐμεῖς σιωπήσουμε ἀπὸ δειλία, ἀσέβεια καί καλοπέραση, «οἱ λίθοι κεκράζονται»! Θά μᾶς “κράξουν” ἀκόμη καί τά πουλιά, πού ἔχουν κρατήσῃ μέσα τους τή Θεϊκή δύναμη καί δέν ἔχουν ἀφεθεῖ στοὺς ἐλεεινοὺς σημερινούς “καιροὺς” νά τοὺς ρυθμίσουν τή ζωή!

Ἄς εὐχηθοῦμε, τή νέα χρονιά νά μοιάσουμε σ’ αὐτά τά πουλιά περισσότερο!...

Βασίλειος Ε. Βολουδάκης
Πρωτοπρεσβύτερος

Ἡ ἐπικαιρότητα τοῦ «Ἀγαπήσωμεν ἀλλήλους»

Περὶ τό μέσον ἐκάστης Θείας Λειτουργίας ἀκοῦμε τὴν θαυμάσια προτροπὴ τοῦ λειτουργοῦ, «ἀγαπήσωμεν ἀλλήλους». Ἡ Λειτουργικὴ αὕτὴ φράση προέρχεται ἀπὸ τὴν ἐντολὴ τοῦ Χριστοῦ «ἀγαπάτε ἀλλήλους» (Ἰω. 15, 17).

Καί, βεβαίως, ἡ φράση αὕτὴ δέν εἶναι ἓνα ρητορικό σχῆμα, ἀλλὰ μία Θεία ἐντολή, ἡ ὁποία πρέπει νά καθίσταται χειροπιαστὴ πραγματικότης στὴν ἀνθρώπινη κοινωνία.

Ὁ Χριστιανισμός δέν εἶναι ἓνα ἰδεολόγημα καὶ μία θεωρία. Εἶναι βίωμα, τρόπος ζωῆς, καὶ εἰδικότερα πράξη ἀγάπης καὶ φιλανθρωπίας.

Ἡ ἐφαρμογὴ τῆς Χριστιανικῆς αὐτῆς προτροπῆς θά πρέπει νά βρίσκει ἔδαφος ὅχι μόνον στό στενὸ οἰκογενειακὸ περιβάλλον, ἀλλὰ καὶ στὶς γειτονικὲς καὶ στὶς εὐρύτερα κοινωνικὲς σχέσεις. Εἰδικότερα, ἀξίζει νά ἐπικρατεῖ στὸν ἐργασιακὸ χῶρο, στὶς ἐκπαιδευτικὲς κοινότητες, στὶς ἱατρικὲς μονάδες, στοὺς χώρους τῆς ἀπονομῆς δικαιοσύνης, στὰ δημοσιογραφικὰ γραφεῖα, στὶς ἐν γένει κρατικὲς ὑπηρεσίες.

Τό «ἀγαπήσωμεν ἀλλήλους» ἐπ' οὐδενὶ καταστρατηγεῖ τὴν ἄλλη ἀρχή, ἐκείνην τῆς δικαιοσύνης, ἀλλ' ἀκριβῶς τὴν ἐνισχύει, καὶ δημιουργεῖ τό δίπτυχο αὐτό τῆς ἀγάπης καὶ τῆς δικαιοσύνης, μία κοινωνία ἀλληλοσεβασμοῦ, σωφροσύνης, καταλλαγῆς καὶ τελικὰ ἀληθοῦς ἀνθρωπισμοῦ.

Ἡ ἱστορία τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν λαῶν δέν ἐξαντλεῖται μέ τίς διαμάχες, τίς μηνυτήριες ἀναφορές, τίς ἔριδες, τὰ μίσση, τὴν βία καὶ τοὺς πολέμους. Ἡ ἀληθὴς ἱστορία γράφεται μέ τὴν ἀγάπη, καὶ ὁ σπουδαιότερος πολιτισμὸς ἐνός λαοῦ εἶναι ὁ πολιτισμὸς τῶν ἔργων τῆς ἀγάπης. Αὐτὸς μένει καὶ στεφανοῦται. Ἀντιθέτως, ἂν δέν υἱοθετήσουμε τό «ἀγαπήσωμεν ἀλλήλους», ἰδιαίτερα τώρα στὴν πατρίδα μας, μέ ὅλα αὐτὰ πού συμβαίνουν, ἡ Παύλεια ρῆση «εἰ δέ ἀλλήλους δάκνετε καὶ κατεσθίετε, βλέπετε μὴ ὑπὸ ἀλλήλων ἀναλωθῆτε» (Γαλ.5,15), θά εἶναι ἐπὶ θύραις.

Ἀρχιμ. **Χρυσόστομος Παπαθανασίου**

Δρ. Νομικῆς καὶ Θεολογίας, Ἱεροκέρυξ
Καθεδρικοῦ Ναοῦ Ἀθηνῶν

Γιά τή Νέα Χρονιά

ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ

«Ἰδού καιρός εὐπρόσδεκτος, ἰδού ἡμέρα σωτηρίας» (Β΄ Κορ. στ΄ 2).

Σέ νέο χρόνο εἰσήλθαμε. Ἀφήσαμε πίσω τόν περασμένο καί εἰσήλθαμε στόν νέο. Οἱ ἄνθρωποι τίς ἡμέρες αὐτές ἀνταλλάσσουν πολλές εὐχές: «Χρόνια πολλά», «εὐτυχισμένος ὁ καινούργιος χρόνος», «Αἶσιον καί εὐτυχές τό νέον ἔτος» κ.ο.κ..

Καί ἡ Ὅρθοδοξη Ἐκκλησία μας καθὼς ἀντικρὺζει τοὺς εὐσεβεῖς χριστιανούς, δέν μπορεῖ νά σιγήσει. Ὑπενθυμίζει, λοιπόν, ἀντὶ ἄλλης εὐχῆς τὰ λόγια τοῦ θεοῦ ἀπ. Παύλου: «Ἰδού νῦν καιρός εὐπρόσδεκτος, ἰδού νῦν ἡμέρα σωτηρίας».

Ἡ ἀγαθότητα τοῦ Κυρίου μᾶς χαρίζει καί νέα πίστωση χρόνου, γιὰ νά ἐνδιαφερθοῦμε καί ἀναλάβουμε τό ἔργο μας. Ποιό εἶναι αὐτό; Ἡ χριστιανική μας μόρφωση, ὁ πνευματικός μας καταρτισμός, ἡ ἀναγέννηση τῶν ψυχῶν μας. Αὐτό δέν εἶναι τό δικό μας ἔργο; Καιρός νά τό ἀναλάβουμε. Νά τό ἀρχίσουμε. Νά τό ἐργασθοῦμε καί νά τό φέρουμε εἰς πέρας. Ὅχι μεθαύριο. Οὔτε αὔριο. Ἀλλά σήμερα, χωρίς καμμία ἀναβολή. Γιατί; Διότι:

Α) Εἶναι ὁρισμένος ὁ χρόνος τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς. Πόσα χρόνια θά ζήσουμε; Εἴκοσι, ἢ σαράντα, ἢ ἑβδομήντα, ἢ ἑκατό; Δέν τό γνωρίζομε. Αὐτό μόνο γνωρίζομε, ὅτι τὰ χρόνια τῆς ζωῆς μας δέν εἶναι ἄπειρα. Εἶναι μετρημένα. Θά ἔχουν λοιπόν τέλος, γρήγορα μάλιστα τέλος. Δέν βλέπετε πόσο γρήγορα φεύγουν; Δέν προφθάνομε νά τὰ μετρήσουμε, νά τὰ χαιρετίσουμε, νά τὰ δοῦμε ἀκόμη.

Νά, τώρα. Νέος χρόνος! Πότε πέρασε ὁ παλαιός μέ τοὺς μῆνες του, τίς ἡμέρες καί τίς ὥρες του; Τί ἔγιναν ὅλα αὐτά; Πῶς πέρασαν τόσο γρήγορα; Παρόμοια θά περάσουν ὅλα τὰ χρόνια τῆς ζωῆς μας. Καί χίλια ἂν ἦσαν, καί αὐτά θά τελείωναν. Θά κοπεῖ, λοιπόν, τό νῆμα. Θά σβῆσει ὁ λύχνος. Θά κλείσει ἡ ἡμέρα. Θά ἔλθει ὁ θάνατος. Κι ἂν ἔλθει ξαφνικά; Τί θά τοῦ ποῦμε, ὅταν ἀμίλητος καί βιαστικός κτυπήσει τήν πόρτα τῆς ζωῆς μας; Στάσου νά μετανοήσουμε; Νά ἐλεήσουμε; Νά κλαύσουμε; Νά ἐτοιμασθοῦμε; Ματαία ἐλπίδα. Απατηλά ὄνειρα. Θυμηθεῖτε τήν παραβολή τῶν δέκα Παρθένων μέ τό πάθημα τῶν πέντε μωρῶν. Ἀκοῦστε καί τὰ λόγια τοῦ Κυρίου: «Ἐμέ δεῖ ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τοῦ πέμψαντός

με ἕως ἡμέρα ἐστίν· ἔρχεται νύξ, ὅτε οὐδεὶς δύναται ἐργάζεσθαι». (Ιω. θ' 4). Γιά τόν ἑαυτό Του τά ἔλεγε αὐτά! Καί ἐργαζόταν ἀδιάκοπα ὅταν βρισκόταν στή ζωή. Καί ἐμεῖς τί θά κάνουμε; Νά ἀρχίσουμε, χωρίς ἀναβολή. Καί νά μὴ κάνουμε ποτέ διακοπή. Αὐτό εἶναι. Αὐτό σημαίνει ὅτι εἶναι ὁρισμένος ὁ χρόνος τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς.

Β) Εἶναι ὅμως καί σφραγισμένες οἱ ἡμέρες τοῦ βίου μας. Τί σημαίνει αὐτό; Σημαίνει ὅτι κάθε χρόνος τῆς ζωῆς μας, καί κάθε ἡμέρα, καί κάθε ὥρα καί λεπτό καί δευτερόλεπτο ἀκόμη, ἔχει ὁρισμένη εἰδική ἀποστολή, γιά ὁρισμένη ἀρετή. Δηλαδή, σύμφωνα μέ τίς περιστάσεις πού μᾶς ἔρχονται, τούς λογισμούς πού μᾶς γεννῶνται, τούς πειρασμούς πού μᾶς παρουσιάζονται, τά σκάνδαλα πού δημιουργοῦνται γύρω μας, οἱ ἡμέρες καί ὥρες καί οἱ στιγμές, εἶναι ἡ πρόσκληση τοῦ Θεοῦ νά ἐξασκήσουμε καί μιά ἀρετή. Τώρα τήν ἐλεημοσύνη, ἔπειτα τήν ὑπομονή· σήμερα τή δικαιοσύνη, αὐριο τήν ἀγάπη· τό πρωῒ τήν προσευχή, τό βράδυ τήν ἀνεξικακία· αὐτή τή στιγμή τήν ἀγνότητα, τήν ἄλλη τή μετάνοια, τήν ἐξομολόγηση, τήν ὁμολογία τῆς πίστεως, τή Θ. Κοινωνία. Μέ αὐτή τήν ἀποστολή περνοῦν μπροστά μας, μέ αὐτή τή σφραγίδα, μέ αὐτή τήν ἀπαίτηση.

Τί θά κάνουμε; Θά πετάξουμε τούς μαργαρίτες στοὺς χοίρους; Θά σπαταλήσουμε καί τά χρόνια καί τίς ἡμέρες καί τίς ὥρες τῆς ζωῆς μας στήν κραιπάλη καί τή μέθη καί τήν ἁμαρτία; Ἀλλοίμονο! Δέν θά ξαναγυρίσουν. Φεύγουν ἀνεπιστρεπτί. Δέν θά τά βροῦμε πάλι, γιά νά διορθώσουμε τά κακά μας καί νά στολίσουμε κάθε στιγμή τῆς ζωῆς μας μέ μιά ἀγία καί θεάρεστη πράξη καί ἀρετή. Καί τί θά γίνει, ἂν ἀντί τῆς ἀρετῆς, φέρουν τήν κακία, φέρουν σφραγίδα διαβολική, πού θά πιστοποιεῖ καί μιά πράξη ἁμαρτωλή; Ἄς τό σκεφθοῦμε καλά. Μάρτυρες θά παρουσιασθοῦν κατά τήν ἡμέρα τῆς Κρίσεως οἱ στιγμές τῆς ζωῆς μας, μάρτυρες κατηγορίας ἐναντίον μας, μαῦροι, σκοτεινοί, ἀπαίσιοι, γιά νά μᾶς κατηγορήσουν χωρίς συμπάθεια καί εὐσπλαχνία, νά ζητήσουν τήν σκληρή ἀπό τόν δίκαιο Κριτὴ καταδίκη μας. Θέλομε αὐτό τό πρᾶγμα;

Γι' αὐτό εἶναι ἀνάγκη νά σφραγίσουμε καί ἐμεῖς τίς στιγμές τῆς ζωῆς μας, ὅπως τίς σφράγισε ὁ Θεός· κάθε στιγμή μέ μιά πράξη ἀγαθή. Εἶναι ἀνάγκη νά ἐξαγοράζουμε τόν καιρό, ὅπως παραγγέλλει ὁ ἀπ. Παῦλος· νά τόν ἐξαγοράζουμε μέ τό χρῆμα τῆς Πίστεως καί εὐσέβειας καί ἀρετῆς, γιά νά μὴ ἀκούσουμε ποτέ κατηγορίες, ἀλλά μόνο ἐπαίνους καί ἐγκώμια καί θερμή πρὸς τόν δικαιοκρίτην Θεό ὑπεράσπιση ἀπὸ τίς ἡμέρες καί τά χρόνια καί τίς στιγμές, ὅλες τίς στιγμές τῆς ζωῆς μας.

Γ) Ἔχομε ὅμως καί τήν ἀντίρρηση τῶν νέων μας. Ποιά εἶναι; Ἡ ἀπόλαυση τῶν νεανικῶν χρόνων. Τά νεῖατα μας: «Νά μὴ χαροῦμε τά

νειᾶτα μας;» ἐρωτοῦν στενοχωρημένοι οἱ νέοι. Ναί, νά τά χαρεῖτε. Καί πολύ μάλιστα. Γί' αὐτό τά ἔδωσε ὁ Θεός. Καί γί' αὐτό μακραίνει πολλές φορές τά χρόνια τῆς νεανικῆς ζωῆς. Μή πλανᾶσαι ὅμως φίλε μου. Τά νειᾶτα του δέν τά χαίρεται ὁ ἄσωτος· οὔτε ὁ ξενύχτης καί μέθυσος καί γλεντοκόπος. Οὔτε ὁ φαῦλος καί ἀκόλαστος καί σαρκολάτρης. Αὐτός τά νειᾶτα του τά ξεθωριάζει. Τά πετᾷ. Τά σακατεύει. Τά κάνει γρήγορα –μά πολύ γρήγορα– γεράματα καί ἐρείπια οἰκτρὰ καί ναυάγια. Πρόσεξέ τους καί θά πεισθεῖς. Θά πεισθεῖς ἀπό τό κατάντημά τους, ἀπό τήν ὑπόληψη τήν ὁποία ἔχουν, ἀπό τίς πληγές τίς φανερές καί τίς κρυφές. Ναί, μόνον ὁ τίμιος, ὁ σώφρωνας, ὁ θεοφοβούμενος, ὁ θρησκός νέος, μόνον αὐτός ἀπολαμβάνει καί χαίρεται τή ζωή, τή νεανική καί ὡραία ζωή του. Διότι εἶναι κύριος τοῦ ἑαυτοῦ του. Διότι εἶναι καύχημα τοῦ σπιτιοῦ του. Διότι ἐτοιμάζει τίμια γηρατειά. Διότι δίνει σκοπό στή ζωή του, σκοπό μεγάλο καί ὑψηλό. Διότι καί νωρίς ἂν φύγει ἀπό τόν κόσμον αὐτόν, ἀνέρχεται ἔνδοξος, συνοδευόμενος μέ τά ἀγνά καί τίμια καί μυροβόλα τῆς ζωῆς χρόνια.

**«Ἴδού καιρός εὐπρόσδεκτος,
ἰδού ἡμέρα σωτηρίας»!**

Μακριά, λοιπόν, οἱ προφάσεις καί ἀναβολές. Ἐμπρός στό ἔργο μας! Νέες σκέψεις, νέες ἀποφάσεις, νέες δραστηριότητες, νέα ἐργασία. Γί' αὐτόν τόν σκοπό μᾶς τό χαρίζει, δέν γνωρίζομε ἂν ὁλόκληρο τό 2013 θά μᾶς τό χαρίσει ἡ ἀγαθότητά Του. Ἄς κάνουμε ἀρχή. Ἄς ἀναπληρώσουμε τίς παλαιές μας ἐλλείψεις. Ἄς μετανοήσουμε γιά τά παλαιά μας ἀνομήματα. Ἄς δώσουμε περιεχόμενο καί σκοπό στή ἐπίγεια ζωή μας, αἴγλη καί ἀξία, τήν αἴγλη καί τήν ἀξία τῆς ἀρετῆς, στίς ὥρες καί τίς στιγμές τῆς ζωῆς μας αὐτῆς. Μόνο τότε ἀξίζει νά ζοῦμε. Διότι μόνο τότε ἡ πρόσκαιρη καί μικρή αὐτή ζωή θά γίνει βάθος καί κλίμακα καί γέφυρα οὐράνιος, γιά νά μᾶς μεταβιβάσει εἰς τήν μόνη ἀληθινή, τήν αἰωνία καί μακαρία τοῦ οὐρανοῦ ζωή. Ἀμήν.

Ἀρχιμ. **Καλλίστρατος Ν. Λυράκης**
τ. Τεροκήρυκας Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶνπολλές

Ὅπως μᾶς διδάσκει ὁ ἅγιος Κύριλλος Ἀλεξανδρείας

Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΣΤΟΥΣ ΠΙΣΤΟΥΣ ΠΟΥ ΜΕΤΑΛΑΜΒΑΝΟΥΝ

Κατ' ἐξοχήν ἔννοια τῆς Εὐχαριστίας εἶναι ἡ μετοχή, ἡ μέθεξι τοῦ πιστοῦ στό Σῶμα καί Αἷμα τοῦ Χριστοῦ, καί κατά συνεκδοχήν ἡ μετοχή στήν ζωή τοῦ Χριστοῦ, πού ἐκλαμβάνεται ὡς εὐλογία μυστική πού λαμβάνει ὁ πιστός κατά τήν μετάληψη. Τά ἀποτελέσματα τῆς σωματικῆς καί πραγματικῆς παρουσίας τοῦ Χριστοῦ ὑπό τά δύο εὐχαριστιακά εἶδη ἀποτελοῦν ὕλική καί πνευματική τροφή γιά τόν πιστό. Ἡ ἔννοια τῆς Εὐχαριστίας ὡς τροφή ἔλκει τήν καταγωγή της ἀπό τό Εὐαγγέλιο τοῦ Ἰωάννου (6:53), ὅπου ὁ Χριστός καλεῖ τούς πιστούς νά φᾶνε τό Σῶμα καί νά πιοῦν τό Αἷμα Του, ὥστε νά ἔχουν ζωήν αἰώνιον. Ἡ ἴδια ἀντίληψη ὑπάρχει σέ πολλούς ἐκκλησιαστικούς συγγραφείς πρὶν καί μετά τόν Κύριλλο. Θά λέγαμε μάλιστα ὅτι ἀποτελεῖ κοινὴ πεποιθήσις τῆς Ἐκκλησίας. Ἀρκετά συχνά θά βροῦμε ἀναφορές σέ πατερικά κείμενα νά περιγράφουν τήν Εὐχαριστία ὡς τροφή, ὡς βρῶσιν καί πόσιν πραγματική, οὐσιαστική, ἀλλά καί πνευματική.¹

Ἐπίσης, ὁ Κύριλλος Ἀλεξανδρείας περιγράφει τήν Εὐχαριστία ὡς “σπέρμα ζωοποιόν”² καί “σπέρμα ἀθανασίας”³ (τό τελευταῖο μᾶς παραπέμπει στόν Ἰγνάτιο Ἀντιοχείας πού κάνει χρῆση τοῦ ὅρου “φάρμακον ἀθανασίας”. Ὁ πιστός γενόμενος τό Σῶμα καί Αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ἔρχεται σέ ἄμεση κοινωνία καί μέθεξι μέ τόν ζῶντα Χριστό. Μέσω τῆς Εὐχαριστίας οἱ πιστοὶ καθίστανται “σύσσωμοι” μέ τόν Χριστό,⁴ ἀλλά καί κοινωνοὶ τῆς θείας φύσεως μέσω τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.⁵

Ὁ Ἅγιος Κύριλλος ἐπανέρχεται στό μοτίβο τῆς μετοχῆς/μεθέξεως τῶν πιστῶν, οἱ ὅποιοι “διά τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐν ἡμῖν θεοπρεπῶς συνανακρινᾶσθαι δὴ ὥσπερ τοῖς ἡμετέροις σώμασι διά τῆς ἁγίας αὐτοῦ σαρκὸς καί τοῦ τιμίου αἵματος”.⁶ Ἡ μέθεξι αὐτῆς, κατά τόν Ἅγιον Κύριλλον, νοεῖται ὅχι μόνον πνευματική, ἀλλά πρωτίστως “μέθεξις φυσική”.⁷

Ἡ συμμετοχή στήν Εὐχαριστία, ἐκτός ἀπό μέθεξι, παρέχει στόν πιστό μία πῶ οὐσιαστική καί ζωοποιό ἔνωση μέ τόν Χριστό, πού ὁ Κύριλλος τήν περιγράφει μέ τόν ὅρο “μετάληψις”. Ὅταν ὁ πιστός προσεγγίζει τήν Θεία καί οὐράνια Χάρη, ἀνεβαίνει πνευματικά καθὼς προσέρχεται “εἰς Ἁγίαν Μετάληψιν τοῦ Χριστοῦ”.⁸ Ὁ πιστός δέν μεταλαμβάνει ἀπλῶς Σῶμα καί Αἷμα, ἀλλά διά τῆς μεταλήψεως τοῦ Σώματος καί Αἵματος ἀναμειγνύεται (“συνανακρινάμενος”, “ἀναμειγνυμένος”) μέ τόν ἴδιον τόν Χριστό, καί ἡ ἴδια ἡ θεϊκή ἐν Χριστῷ ζωή ἐμφυτεύεται (“ἐμφυτεύειν”) μέσα στόν πιστό.⁹

Ἄλλους ὅρους πού χρησιμοποιοῖ ὁ Κύριλλος Ἀλεξανδρείας γιά νά ἐκφράσει

αὐτὴν τὴν ἔννοια τῆς μεθέξεως καὶ τῆς ζωοποιοῦ ἐνώσεως τοῦ πιστοῦ μέ τὸν Χριστό στὴν Εὐχαριστία, εἶναι τὸ “ἐνοικεῖν” καὶ τὸ “κατοικεῖν”. Μὲ τοὺς δύο τελευταίους ὅρους θέλει νὰ ἐκφράσει τὴν βαθιά καὶ οὐσιαστικὴ πνευματικὴ ἀλλοίωση ποὺ ὑφίσταται ὁ πιστός, ἀφοῦ, ὅταν μεταλαμβάνει, ὁ Χριστός ἔρχεται καὶ ἐνοικεῖ μέσα στὸν πιστό σωματικῶς διὰ τῆς κοινωνίας τῆς Ἰδίας Αὐτοῦ Σαρκός.¹⁰ Ὁ Χριστός ἔρχεται νὰ κατοικήσει μέσα στὸν πιστό ὡς Ζωὴ καὶ Ζωοποιός δύναμη.¹¹

Ὁ Ἅγιος Κύριλλος ἐντοπίζει καὶ μίαν ἄλλην διάσταση τῆς Εὐχαριστίας ὡς ἐπίδραση πάνω στὸν πιστό. Ἐφ’ ὅσον ἡ χριστιανικὴ ζωὴ ἀποτελεῖ διαρκὴ ἀγῶνα ἐναντίον τοῦ πονηροῦ καὶ τοῦ θελήματος τῆς σαρκός, ὁ πιστός, συμμετέχοντας στὸ Εὐχαριστιακὸ Δεῖπνο τοῦ Κυρίου, καὶ τρεφόμενος ἀπὸ τὴν εὐχαριστιακὴ τράπεζα, ἀποκαθίσταται ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, μεταλαμβάνει “εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν”, λαμβάνει συγχώρηση καὶ συμφιλίωση μέ τὸν Θεό, θεραπεύει τὰ πάθη τῆς ψυχῆς καὶ ἐνισχύεται πνευματικὰ στὸν ἀγῶνα του κατὰ τῶν ἐπιθυμιῶν τῆς σάρκα.

Μέσω τῆς “Ἁγίας Μεταλήψεως τοῦ Χριστοῦ”, ὁ πιστός ἐνδυναμώνεται ὥστε νὰ ὑπερνικήσει τίς παγίδες τοῦ διαβόλου, νὰ καταστεῖ “κοινωνός Θείας Φύσεως”, καὶ νὰ λάβει ζωὴ καὶ ἀφθαρσία.¹² Γράφει χαρακτηριστικὰ ὁ Ἅγιος Κύριλλος: “ἔδει μαθεῖν ἡμᾶς, ὅτι τῆς τοῦ Λόγου δυνάμεως τὴν ἐνέργειαν πεφόρηκεν ἡ ἁγία σὰρξ, ἣν αὐτός ἐποίησατο, θεοπρεπῆ τὴν δύναμιν ἐμφυτεύσας αὐτῇ. Οὐκοῦν ἀπτέσθω καὶ ἡμῶν, μᾶλλον δὲ ἡμεῖς αὐτοῦ διὰ τῆς μυστικῆς εὐλογίας, ἵνα καὶ ἡμᾶς ἐλευθερώσῃ ψυχικῶν ἀρρωστημάτων, καὶ τῆς τῶν δαιμονίων ἐφόδου καὶ πλεονεξίας”.¹³

Σύμφωνα μέ τὸν Ἅγιο Κύριλλο, ἡ Εὐχαριστία δὲν ἐπιφέρει μόνον τὴν ἔνωση τοῦ πιστοῦ μέ τὸν Χριστό, ἀλλὰ ἐνώνει καὶ τοὺς πιστοὺς μεταξύ τους. Καὶ ἡ ἐνότητα αὕτη εἶναι πνευματικὴ καὶ ἐκκλησιαστικὴ. Προέρχεται ἀπὸ τὴν συμμετοχὴ στὸ Μυστήριο τῆς Εὐχαριστίας καὶ τὴν μετάληψη ἐκ τοῦ Ἐνός Σώματος τοῦ Χριστοῦ. Γράφει πολὺ χαρακτηριστικὰ ὁ Ἅγιος Κύριλλος: «Ἐνὶ γὰρ σώματι, τῷ ἰδίῳ δηλαδὴ, τοὺς εἰς αὐτόν πιστεύοντας εὐλογῶν, διὰ τῆς μυστικῆς μεταλήψεως, ἐαυτῷ τε συσώμους καὶ ἀλλήλοις ἀποτελεῖ. Τίς γὰρ ἂν καὶ διέλοι καὶ τῆς εἰς ἀλλήλους φυσικῆς ἐνώσεως ἐξοικεῖ τοὺς δι’ ἑνός τοῦ ἁγίου σώματος πρὸς ἐνότητα τὴν εἰς Χριστόν ἀναδεσμουμένους; εἰ γὰρ πάντες ἐκ τοῦ ἑνός ἄρτου μετέχομεν, ἔν οἱ πάντες ἀποτελούμεθα σῶμα. Μεριζεσθαι γὰρ οὐκ ἐνδέχεται τὸν Χριστόν. Διὰ τοῦτο καὶ σῶμα Χριστοῦ κεχηρμάτικεν ἡ Ἐκκλησία, μέλη δὲ καὶ ἡμεῖς ἀνά μέρος, κατὰ τὴν τοῦ Παύλου σύνεσιν (Ἐφεσίους 5:30). Ἐνὶ γὰρ οἱ πάντες ἐνούμενοι τῷ Χριστῷ διὰ τοῦ ἁγίου σώματος, ἄτε δὴ τὸν ἕνα λαβόντες καὶ ἀδιαίρετον ἐν ἰδίῳ σώμασιν, αὐτῷ δὴ μᾶλλον ἥπερ οὖν ἑαυτοῖς τὰ ἴδια χρεωστοῦμεν μέλη. Ὅτι δὲ τεταγμένον τοῦ Σωτῆρος εἰς κεφαλὴν, σῶμα τὸ λοιπὸν ἡ Ἐκκλησία καλεῖται, καθάπερ ἐκ μελῶν τῶν καθ’ ἕκαστον συνηρμοσμένον».¹⁴

Μέ τὴν ἔννοια αὐτὴν, ὅσοι μετέχουν τοῦ εὐχαριστιακοῦ Σώματος τοῦ Κυρίου, γίνονται “σύσσωμοι” μέ τὸν Χριστό, ἀλλὰ μετέχουν παράλληλα καὶ σὲ μία “ἔνωση φυσικὴ” μέ τὸν Χριστό καὶ μεταξύ τους. Διαπιστώνουμε ἐδῶ μίαν ἄλλην διάσταση, ἐκκλησιαστικὴ, τῆς εὐχαριστιακῆς θεολογίας τοῦ Ἁγίου Κυρίλλου. Ἡ Εὐχαριστία οἰκοδομεῖ τὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας, τὴν ἐνότητα τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ.

Τὴν εὐχαριστιακὴ ἐνότητα δὲν οἰκοδομεῖ μόνον τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ καὶ ἡ παρουσία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τὸ ὁποῖο ἐπίσης λαμβάνουμε ὡς μέλη τοῦ εὐχαριστιακοῦ Σώματος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ. «Εἰ δέ σύσσωμοι πάντες ἀλλήλοις ἐσμέν ἐν Χριστῷ, καὶ οὐχὶ μόνον ἀλλήλοις, ἀλλὰ καὶ αὐτῷ δῆλον ὅτι τῷ ἐν ἡμῖν γινομένῳ διὰ τῆς ἰδίας σαρκός. Πῶς οὐκ ἤδη σαφῶς ἐν ἐσμέν οἱ πάντες καὶ ἐν ἀλλήλοις, καὶ ἐν Χριστῷ: Χριστὸς γάρ ἐστὶν ὁ τῆς ἐνότητος σύνδεσμος, Θεὸς τε ὑπάρχων ἐν ταυτῷ καὶ ἄνθρωπος. Περί δέ γε τῆς ἐνώσεως τῆς ἐν Πνεύματι, τὴν αὐτὴν ὥσπερ τῶν θεωρημάτων διαθέοντες τρίβον, ἐροῦμεν δὴ πάλιν, ὅτι πάντες ἐν καὶ τὸ αὐτὸ δεξάμενοι Πνεῦμα, φημί δὴ τὸ Ἅγιον, συνανακρινάμεθα τρόπον τινὰ καὶ ἀλλήλοις καὶ Θεῷ».¹⁵ Μέσῳ τῆς Εὐχαριστίας ὁ πιστὸς ἀπολαμβάνει αὐτὴν τὴν ἔνωση μετ' ἀλλήλων, ἡ ὁποία ἔνωση ἔχει ὡς πρότυπὸ τῆς τὴν Τριαδολογικὴ ἐνότητα τῶν Προσώπων τῆς Ἁγίας Τριάδος. Μὲ αὐτὴν τὴν ἔννοιαν, ἡ Εὐχαριστία ἔχει, ἐκτός ἀπὸ τὸ σαφέστατο Χριστολογικόν, καὶ Τριαδολογικὸ ὑπόβαθρο.

Στὴν συνέχεια, θὰ ἐξετάσουμε ἕναν ἄλλον προβληματισμό, ἀρκετὰ συχνὸν ἀνάμεσα στοὺς πιστοὺς, γιὰ τὸ κατὰ πόσον καὶ ποιὸς εἶναι ἄξιος νὰ προσέρχεται στὴν Εὐχαριστία. Ἄς ἐξετάσουμε πῶς τοποθετεῖται στὸ ζήτημα αὐτὸ ὁ Ἅγιος Κύριλλος. Ὅσοι ἔχουν ἀναγεννηθεῖ ὡς τέκνα Θεοῦ (μέσῳ τοῦ Βαπτίσματος) καὶ μετέχουν τῶν Μυστηρίων τοῦ Χριστοῦ, γράφει ὁ Ἅγιος Κύριλλος, θὰ λάβουν εὐλογία πνευματικὴ. Ὅσοι ὅμως εἶναι δίψυχοι, ὀλιγόπιστοι, τότε ἡ Εὐχαριστία γι' αὐτοὺς καθίσταται ὀργὴ καὶ κρίση. Γιὰ ἐκείνους ὅμως πού ἀληθινὰ ἀγαποῦν τὸν Θεόν, τὰ Ἅγια Μυστήρια καθίστανται πηγὴ εὐλογίας. Οἱ μετέχοντες στὸ Μυστήριον τῆς Εὐχαριστίας ἀπελευθερώνονται ἀπὸ τὴν ἀδυναμία τους καὶ τὴν προδιάθεση γιὰ τὸ πονηρό. Κάθε θεοφιλὴς ψυχὴ πού μετέχει στὴν Εὐχαριστία καὶ τὰ ἄλλα Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας ἀπολαμβάνει πνευματικὴ καρποφορία.¹⁶ Ὁ πιστὸς μέσῳ τῆς Εὐχαριστίας βοηθεῖται νὰ καταπολεμήσῃ τὸν πονηρό, νὰ παύσῃ νὰ ἁμαρτάνει, νὰ νεκρωθεῖ ὡς πρὸς τίς σαρκικὲς ἐπιθυμίες καὶ νὰ ἐνδυναμωθεῖ πνευματικά.¹⁷ Προϋπόθεση ἀλλὰ καὶ ἀποτέλεσμα τῆς προσελεύσεως τοῦ πιστοῦ στὴν Εὐχαριστία εἶναι ἡ ἐγκράτεια στὰ σαρκικά¹⁸ ἀλλὰ καὶ ἡ ἐμφανὴς παρουσία τῶν καρπῶν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος (Γαλ. 5:22) στὴν ζωὴ τοῦ πιστοῦ.

Γιὰ ὅσους πάλι αἰσθάνονται ἀνάξιοι νὰ Κοινωνήσουν ἐξ αἰτίας προσωπικῶν ἁμαρτιῶν, ὁ Ἅγιος Κύριλλος τοὺς προτρέπει σὲ μία ἀγιότερη ζωὴ, καθ' ὅσον ἡ Εὐχαριστία ἔχει τὴν δύναμη τὴν καθαγιαστικὴ καὶ νὰ ἀπονεκρώνει τὰ πάθη τῆς σάρκα καὶ τίς ἁμαρτωλὲς ἐπιθυμίες. «Ἄλλ' εἰπὲρ ἐσμέν τῆς αἰωνίου ζωῆς ἐρασταί, εἰ τὸν τῆς ἀθανασίας χορηγόν ἐν ἑαυτοῖς ἔχειν εὐχόμεθα, μὴ κατὰ τινος τῶν ἀμελεστέρων τὸ εὐλογεῖσθαι παραιτώμεθα, μηδὲ παγίδα καὶ βρόχον ἡμῖν ἐξαρτυ-
έτω τὴν ἐπιζήμιαν εὐλαβείαν ὁ βαθὺς εἰς πανουργίαν διάβολος. Ναὶ γάρ γέγραπται, φησὶν, «ὁ ἐσθίων ἐκ τοῦ ἄρτου, καὶ πίνων ἐκ τοῦ ποτηρίου ἀναξίως κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει, καὶ πίνει» (Α' Κορ. 11:29). Δοκιμάσας δὲ τὰ κατ' ἑμαυτόν, οὐκ ἄξιον ὄντα βλέπω. Πότε τοίνυν ἄξιος ἔση, καὶ παρ' ἡμῶν ὁ τοῦτο λέγων ἀκούσεται. Πότε σαυτὸν παραστήσεις τῷ Χριστῷ; εἰ γάρ μέλλεις ἀεὶ καταπτοεῖσθαι τοῖς ὀλισθήμασιν, ὀλισθαίνων δὲ οὐκ ἂν πότε παύσῃ... ἀμέτοχος εὐρεθῇση παντελῶς τοῦ αἰδίου»

σώζοντος αγιασμοῦ. Οὐκοῦν λογιῇ μὲν εὐσεβέστερον σύννομον ἐπιτηδεύειν βίον, μεταλήψη δέ οὕτω τῆς εὐλογίας, οὐ θανάτου μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν ἡμῖν νοσημάτων ἀποκρουστικὴν εἶναι πιστεύσας. Κατακοιμίζει γάρ ἐν ἡμῖν γεγονώς ὁ Χριστός τὸν ἐν τοῖς μέλεσι τῆς σαρκὸς ἀγριαίνοντα νόμον, καὶ ἀναζωπυρεῖ μὲν τὴν εἰς Θεὸν εὐλάβειαν, ἀπονεκρεῖ τὰ πάθη, μὴ λογιζόμενος ἡμῖν τὰ ἐν οἷς ἐσμέν παραπτώματα, θεραπεύων δέ μᾶλλον ὡς νενοσηκότας. Καταδεσμοὶ γάρ τὸν συντετριμμένον, ἐγείρει τὸ πεπτωκώς, ὡς ποιμὴν ἀγαθός, καὶ τὴν ψυχὴν ἑαυτοῦ τεθεικώς ὑπὲρ τῶν προβάτων». ¹⁹ Γιά νά καταστεῖ δυνατὴ αὐτὴ ἡ πνευματικὴ ἀλλοίωση στὴν ζωὴ τοῦ πιστοῦ, εἶναι ἀπαραίτητη ἡ συχνὴ προσέλευση στὴν Εὐχαριστία. Ὅποιος τὴν ἀμελεῖ, στερεῖται τὸν καθαγιασμό καὶ τὴν μυστικὴ εὐλογία πού χαρίζει ὁ Χριστός στοὺς μεταλαμβάνοντας πιστοὺς. ²⁰

Ἀφοῦ ἀνέλυσε προηγουμένως τὰ πνευματικὰ ὠφέλη γιὰ τὸν πιστό ἀπὸ τὴν συμμετοχὴ του στό Μυστήριό τῆς Εὐχαριστίας, ὁ Ἅγιος Κύριλλος καταλήγει στὴν διαπιστωτικὴ φράση ὅτι ἡ Εὐχαριστία ἀποτελεῖ “ἐφόδιον ζωῆς”. ²¹ Ἡ Εὐχαριστία ἀποτελεῖ γιὰ τὸν πιστό τὴν πνευματικὴ ἐκείνην τροφὴ πού τὸν ἐνδυναμώνει στὴν χριστιανικὴ του πορεία ζωῆς. Σέ μίαν ἄλλην περίπτωση χρησιμοποιεῖ τὴν φράση “ἐφόδιον ἀθανασίας”. ²² Σέ ἀντίθεση μὲ τὸ μάννα πού ἔθρεψε τοὺς Ἰσραηλῖτες στὴν πορεία τους στὴν ἔρημο, ὁ Ἄρτος τῆς Εὐχαριστίας εἶναι ἀληθῶς τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, ὁ οὐράνιος Ἄρτος πού δύναται νά ἐξασφαλίσει στοὺς πιστοὺς τὴν ἀπελευθέρωση ἀπὸ τὰ δεσμά τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου, καὶ νά παράσχει ζωὴν αἰώνιον. ²³

Ὁ Κύριλλος Ἀλεξανδρείας ἐπιμένει σέ αὐτὸ τὸ θεολογικὸ μοτίβο τῆς Εὐχαριστίας ὡς τροφῆς καὶ ἐφοδίου ζωῆς καὶ ἀθανασίας. Ἀρκετὰ συχνὰ ἀναφέρει ὅτι ἡ Εὐχαριστία χαρίζει στὸν πιστό ζωὴ καὶ ἀφθαρσία. Ἀναφέρει πολὺ χαρακτηριστικὰ ὅτι, ὅταν οἱ πιστοὶ προσέρχονται στὴν Ἁγία Τράπεζα τὴν ἡτοιμασμένη γιὰ μᾶς, σέ αὐτὴν τὴν [εὐχαριστιακὴ] Τράπεζα ὅπου εἶναι ἐν Χριστῷ καὶ χαρακτηρίζεται ὡς “τράπεζα μυστικὴ”, ἀπὸ τὴν ὁποῖαν ἐσθίομεν τὸν οὐράνιον ἄρτον πού εἶναι ζωοποιός, τότε, ὁ θάνατος, ὁ πρό αἰώνων φρικτός καὶ παντοδύναμος, καταργεῖται. Οἱ πιστοὶ μεταλαμβάνουν καὶ καθαγιάζονται, καθὼς λαμβάνουν ἐντὸς ἑαυτῶν τὸν Χριστό πού ἐνοικεῖ στὸν πιστό μέσα ἀπὸ τὴν Εὐχαριστία καὶ παρέχει ζωὴ καὶ ζωοποίηση. ²⁴ Ἡ Εὐχαριστία εἶναι “σπέρμα ἀθανασίας” πού γεννᾷ ζωὴ στὸν πιστό καὶ καταργεῖ τὴν φθορὰ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. ²⁵ Ἡ Εὐχαριστία ἔχει τὴν δύναμη νά ἐξελαύνει τὸν θάνατο καὶ νά ἀπομακρύνει τὴν φθορὰ. ²⁶ Ὑπάρχει ἓνα ἐκτενές ἀπόσπασμα τοῦ Ἁγίου Κυρίλλου εἰς τὸ Κατὰ Ἰωάννην Ὑπόμνημα, (στό ὁποῖο παραπέμπουμε), ὅπου πραγματεύεται ἀκριβῶς αὐτὸ τὸ ζήτημα, πῶς δηλαδή, ἡ Εὐχαριστία μεταμορφώνει (“μεταποιεῖ”) σέ ἀθανασία ὅσους μεταλαμβάνουν τοῦ ζωοποιοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ. ²⁷ Πρόκειται ἀκριβῶς γιὰ τὴν ἐκπλήρωση τοῦ λόγου τοῦ Χριστοῦ στό Ἰω. 10:10-11, ὅπου ὁ Χριστός, ὡς Καλὸς Ποιμὴν, θυσιάζει τὴν ζωὴ Του, ὑπὲρ τῶν προβάτων, ὥστε τὸ ποῖμνιο τῶν πιστῶν νά ἔχει ζωὴ ἄφθονη. Καὶ αὐτὸ καθίσταται δυνατόν διὰ τῆς θυσίας τοῦ Χριστοῦ πού ἀποτελεῖ τὸν πυρῆνα τοῦ Μυστηρίου τῆς Εὐχαριστίας.

Διερευνῶντας τὴν θεολογία τοῦ Ἁγίου Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας γιὰ τὴν

Εὐχαριστία, κατέστη φανερόν ὅτι ὁ Ἅγιος Κύριλλος παραμένει παραδοσιακός θεολόγος, προσηλωμένος στήν παράδοση τῆς Ἐκκλησίας καί στίς διδασκαλίες τῶν ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων καί τῶν προγενεστέρων αὐτοῦ Ἀγίων Πατέρων, ὅπως εἶχαμε τήν δυνατότητα νά τίς προσεγγίσουμε στό Α΄ Μέρος τῆς παρούσης ἐργασίας, καί μέ τίς ὁποῖες βρίσκεται σέ συμφωνία (consensus Patrum). Ὁ Κύριλλος Ἀλεξανδρείας, «ἐπόμενος τοῖς Ἀγίοις Πατράσι», ἀξιοποιεῖ τήν κοινή θεολογική ἀντίληψη τῆς ἐνωμένης Ἐκκλησίας τῶν πρώτων αἰώνων περί τῆς Εὐχαριστίας, καί, ἐμποτισμένος ἀπό τό κλίμα τῆς Ἀλεξανδρινῆς Σχολῆς, ἐπηρεασμένος ἰδίως ἀπό τόν Μεγάλο Ἀθανάσιο, οἰκοδομεῖ τήν δική του θεολογική καί ἐρμηνευτική προσέγγιση ἐπὶ τοῦ Χριστολογικοῦ δόγματος, τοῦ ὁποῖου τήν ὀρθοδοξία ἐπικύρωσε ἡ Γ΄ Οἰκουμενική Σύνοδος καταδικάζοντας τίς αἰρετικές κακοδοξίες τοῦ Νεστορίου καί ἀναδεικνύοντας τόν Ἅγιον Κύριλλον Πατέρα τῆς Ἐκκλησίας καί Οἰκουμενικόν Διδάσκαλον. Ἡ σημασία τῆς Κυρίλλειας θεολογίας γιά τήν χριστιανική πίστη ἀποδεικνύεται ἀπό τό γεγονός ὅτι ἕως σήμερον, τά θεολογικά καί ἐρμηνευτικά ἔργα τοῦ Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας ἐκτιμῶνται ἰδιατέρως καί μελετῶνται μέ πολύ ἐνδιαφέρον ἀπό ὀρθοδόξους καί ἑτεροδόξους, πού ἀναγνωρίζουν τήν ἀξία καί τήν προσφορά του στό Δόγμα τῆς Ἐκκλησίας καί τήν υπεράσπιση τῆς Ὀρθοδοξίας καί τῆς Ἀληθείας.

Ἀρχιμ. **Κύριλλος Κεφαλόπουλος**

Ἐφημέριος Ἱ.Ν. Ἀγίου Μάρκου Εὐγενικοῦ Κάτω Πατησίων

Ὑποσημειώσεις:

1. Περισσότερα ἐπὶ τοῦ θέματος στήν ὁλοκληρωμένη ἐργασία μας, πού θά ἐκδοθῇ συνολικά σέ ἐνιαῖο τόμο, ἀλλά καί στό Dictionnaire de Theologie Catholique (DTC), eds. A. Vacant, E. Mangenot, E. Amann, Paris 1913, pp.1137-1145.
2. Εἰς Λουκᾶν 22:19 (PG 72, 912 A). Εἰς Ἰωάννην 4, (PG 73, 581C).
3. Εἰς Ἰωάννην 4, (PG 73, 584 C).
4. Εἰς Ἰωάννην 11, (PG 74, 560 B).
5. Γλαφυρά εἰς τήν Γένεσιν, 1 (PG 69, 29 B-C).
6. Εἰς Ματθαῖον 26:27, PG 72, 452 D.
7. Εἰς Ἰωάννην 10, (PG 74, 341 C-D).
8. Εἰς Ἰωάννην 3, (PG 73, 521 C).
9. Εἰς Ἰωάννην 4, (PG 73, 584 B-C).
10. Εἰς Ἰωάννην 10, (PG 74, 341 B-C).
11. Εἰς Α΄ Κορινθίους 6:15, (PG 74, 809 C-D).
12. Εἰς Ἰωάννην 3, (PG 73, 521 C).
13. Εἰς Λουκᾶν 4:38, (PG 72, 552 B-C).
14. Εἰς Ἰωάννην 11, (PG 74, 560 B-C).
15. Εἰς Ἰωάννην 11, (PG 74, 560 D- 561 A').
16. Περὶ τῆς ἐν Πνεύματι καί ἀληθείᾳ προσκυνήσεως καί λατρείας, (PG 68, 416 D-417 A).
17. ὁ.π., (PG 68, 793 C).
18. Εἰς Ἰωάννην 3, (PG 73, 521 C).
19. Εἰς Ἰωάννην 4 (Ἰω. 6:56), PG 73, 584 D- 585 A'.
20. Εἰς Ἰωάννην 4, (PG 73, 577 A-B).
21. Περὶ τῆς ἐν Πνεύματι καί ἀληθείᾳ προσκυνήσεως καί λατρείας 7, (PG 68, 501 B).
22. PG 77, 1016 D.
23. Εἰς Ψαλμόν 22:5 (PG 69, 841 C).
24. Περὶ τῆς ἐν Πνεύματι καί ἀληθείᾳ προσκυνήσεως καί λατρείας 3, (PG 68, 289 B-C).
25. Εἰς Ἰωάννην 4, (PG 73, 582 A).
26. Εἰς Ἰωάννην 4, (PG 73, 565 D).
27. Εἰς Ἰωάννην 4, (PG 73, 577 D- 580 A').

Ἡ θεολογικὴ συμβολὴ τοῦ Μ. Βασιλείου σὴν ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας

Χέ λίγες μέρες ἡ Ἐκκλησίᾳ μας θὰ ἐορτάσει τὴ μνήμην ἑνὸς μεγάλου Πατέρα καὶ οἰκουμενικοῦ διδασκάλου Τῆς, τοῦ Μεγάλου Βασιλείου. Ὁ Μ. Βασίλειος ἔζησε σέ μία ταραγμένη περίοδο τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας καὶ στή διάρκεια τῆς σύντομης ἐπίγειας παρουσίας του ἀντιμετώπισε ὅλα τὰ θεολογικὰ προβλήματα μέ σοφία, διάκριση καὶ διορατικότητα. Ὑπῆρξε ὑποδειγματικός Ποιμένας, ὅπως φανερώνεται ἀπὸ τὴ δράση του καὶ ἀπὸ τίς τρεῖς ἑκατοντάδες καὶ πλέον ἐπιστολῶν του.

Ἄν καὶ ὑπῆρξε ταλαντοῦχος καὶ γόνιμος συγγραφέας, δέν ἀφοσιώθηκε κατὰ κύριον λόγο στή συγγραφὴ. Χρησιμοποίησε, ὅμως, τὴ γραφίδα του καὶ τό σπάνιο συγγραφικὸ του χάρισμα, ἀφ' ἑνός, γιὰ νὰ ἀντιμετωπίσει τὰ ὀξύτατα θεολογικὰ ζητήματα τῆς ἐποχῆς του, καὶ ἀφ' ἑτέρου, γιὰ νὰ στηρίξει καὶ νὰ οἰκοδομήσει τό ποίμνιό του. Δέν εἶναι ἄλλωστε τυχαῖο τό γεγονὸς ὅτι τίς ὁμιλίες του ἔρχονταν νὰ ἀκούσουν καὶ τεχνίτες καὶ χειρόνακτες, ὅπως ὁ ἴδιος παρατηρεῖ στό ἔργο του μέ τίτλο: «εἰς τὴν Ἐξαήμερον».

Ὁ Μ. Βασίλειος δογματίσε γιὰ τὸν Τριαδικὸ Θεὸ μέ ἓναν μοναδικὸ τρόπο καὶ ἀναίρεσε τίς πλάνες τῶν αἱρέσεων πού χρησιμοποιοῦσαν τὴν ἀρχαία Ἑλληνικὴ φιλοσοφία γιὰ νὰ κατανοήσουν τὴν ἀποκεκαλυμμένη ἀλήθεια. Ἡ θεολογία του δέν ἦταν θεωρητικὴ καὶ ὀρθολογιστικὴ, ἀλλὰ καθαρὰ ἐμπειρικὴ καὶ βιωματικὴ. Θὰ προσπαθήσουμε στή συνέχεια νὰ σκιαγραφήσουμε, ὅσο πιὸ συνοπτικά μποροῦμε, τὴν τεράστια θεολογικὴ συμβολὴ τοῦ Μ. Βασιλείου στή διαμόρφωση τῆς Ἐκκλησιαστικῆς πραγματείας μέσα ἀπὸ τὴν ἀντιμετώπιση τῶν θεολογικῶν προβλημάτων τῆς ἐποχῆς του.

Ὅπως γνωρίζουμε, ἡ σπουδαιότερη θεολογικὴ κρίση τῶν χρόνων τοῦ Μ. Βασιλείου ὀφειλόταν στή θεολογία τοῦ Εὐνομίου, πού συνέχισε στὸν Θεὸ «εἶναι» καὶ Ὑποστάσεις (Πρόσωπα), καὶ ταύτιζε τὰ ὑποστατικὰ ἰδιώματα τῶν Θεῶν Προσώπων μέ τὴν Θεία Οὐσία Τους. Τό πρόβλημα τῶν τριῶν διακεκριμένων Θεῶν Προσώπων στή θεολογία τοῦ Εὐνομίου εἶχε ὡς βάση τό γεγονὸς ὅτι ὁ Πατὴρ ὑπάρχει ἀναγκαστικά πρὶν ἀπὸ τὸν «Γεννηθέντα», δηλαδή τὸν Υἱό, καὶ ἄρα ὁ «Γεννηθείς», δηλαδή ὁ Υἱός, εἶναι χρονικὰ μετὰ τὸν «Γεννήτορα». Ἡ διαφορὰ, δηλαδή, μεταξύ τοῦ Πατέρα καὶ τοῦ Υἱοῦ θεμελιώνεται ἀπὸ τὸν Εὐνόμιο φιλοσοφικά καὶ γι' αὐτὸ εἰσάγει τὸν χρόνο στή Θεότητα, δηλαδή πρὸ καὶ μετὰ.

Ὁ Εὐνόμιος ὑποστήριζε ὅτι τὰ Ὄνόματα Πατήρ καί Υἱός ἐκφράζουν τήν Οὐσία τοῦ Πατρός καί τοῦ Υἱοῦ, καί ἐπειδή εἶναι διαφορετικά μεταξύ τους, ἔπεται ὅτι θά εἶναι διαφορετική ἡ Οὐσία(=Φύση) τοῦ Θεοῦ Πατέρα καί τοῦ Θεοῦ Υἱοῦ. Ἔτσι, ἔχουμε τρία ὄντα μέ διαφορετικές οὐσίες: τόν Ἀγέννητο ἄκτιστο Πατέρα, τόν Γεννητό ἀπό τόν ἄκτιστο Πατέρα Υἱό, καί τό κτιστό ἀπό τόν γεννητό Υἱό Ἅγιο Πνεῦμα. Καί τὰ τρία Πρόσωπα προῆλθαν ἀπό τρεῖς διαφορετικές Οὐσίες(=Φύσεις), ἡ μία κατώτερη ἀπό τήν ἄλλη(!). Αὐτές τίς βλασφημίες ὑποστήριζε ὁ Εὐνόμιος!

Ἡ βεβαιότητα γιά τή γνώση τῆς Φύσεως τῶν τριῶν Προσώπων στηρίζεται, σύμφωνα μέ τόν Εὐνόμιο, στό γεγονός ὅτι τὰ ὀνόματα δόθηκαν ἀπό τόν ἴδιο τόν Θεό, καί ὥς ἐκ τούτου εἶναι ἀληθῆ καί σταθερά. Δέν ἀποτελοῦν ἐπινόηση τῶν ἀνθρώπων. Ὅμως, ὁ Μ. Βασίλειος ὄφειλε νά ἀνατρέψει τήν ἐσφαλμένη θεολογία ὅτι τὰ ἰδιώματα Ἀγέννητον, Γεννητόν καί Ἐκπορευτόν (γιά τό Ἅγιο Πνεῦμα) φανερώνουν τήν Οὐσία τοῦ Θεοῦ, ἐνῶ αὐτά ὀρίζουν τὰ Θεῖα Πρόσωπα.

Ὁ Μ. Βασίλειος ἐρωτᾷ: Σέ τί ἀφοροῦν τὰ Ὄνόματα; Στήν Οὐσία τοῦ Θεοῦ ἢ σέ κάτι ἄλλο; Τά Ὄνόματα ὀρίζουν τὰ Θεῖα Πρόσωπα χωρίς αὐτό νά σημαίνει ὅτι εἶναι προσιτά σέ μᾶς. Εἶναι ἀπρόσιτα, ὅπως καί ἡ Οὐσία τοῦ Θεοῦ, ἀφοῦ σέ ὅλη τήν Παράδοση τῆς Ἐκκλησίας ἡ Θεία Φύση(=Οὐσία) μένει ἄγνωστη καί ἀπρόσιτη καί ἀποτελεῖ ὕβρη καί ματαιότητα ἡ ἀναζήτησή της. Κατόπιν, ὁ Μ. Βασίλειος κάνει τήν ριζική ὄντολογική τομή καί διακρίνει δύο πραγματικότητες ἐντελῶς διαφορετικές μεταξύ τους, τήν ἄκτιστη καί τήν κτιστή. Ἡ κτιστή φύση (=ἡ Δημιουργία) δέν μπορεῖ νά ἀναχθεῖ στήν ἄκτιστη (Ἀγία Τριάς). Παρά ταῦτα, ὅμως, στήν Ἀγία Γραφή καί στήν Παράδοση τῆς Ἐκκλησίας ἔχουμε Ἐνέργειες τῆς ἄκτιστης Θεότητος, ὅπως ἀγαθός, ἀγάπη, δικαιοσύνη κ.ἄ., πού ἀφοροῦν τήν ἄκτιστη Θεότητα καί δέν εἶναι κενά περιεχομένου.

Τά Ὄνόματα τῶν Θείων Προσώπων, δέν πρέπει νά συγχέονται μέ τὰ Ὄνόματα – ὀρισμούς τῶν ἀκτίστων Ἐνεργειῶν, καί ἀφοροῦν τῇ Θεῖα Οὐσίᾳ μόνο ὥς πρὸς τὰ ὑποστατικά Ἰδιώματα τοῦ Θεοῦ, Ἀγέννητον, Γεννητόν, Ἐκπορευτόν, καί σέ τίποτε ἄλλο.

Ἡ θεολογική συμβολή τοῦ Μ. Βασιλείου εἶναι ὅτι κυρίως τὰ ὀνόματα εἶναι «δηλωτικά» ἢ «σημαντικά» τῶν ἐνεργειῶν τῆς ἄκτιστης Θεότητος, δηλαδή τοῦ Πατέρα, τοῦ Υἱοῦ καί τοῦ Ἀγίου Πνεύματος. Δηλώνουν ὅχι τήν οὐσία, ἀλλά τίς ἐνέργειες τῶν διακρινομένων μεταξύ τους Θείων Ὑποστάσεων, τῶν ὁποίων ἡ Οὐσία εἶναι κοινή καί, βεβαίως καί οἱ ἄκτιστες Ἐνέργειες εἶναι κοινές.

Ἄραγε, ὅμως, τί γνωρίζουμε ἀπό τόν Θεό; Ὁ Μ. Βασίλειος δέκα χρό-

νια μετά τή σύνταξη τοῦ ἔργου του «**Κατά Εὐνομίου**» προκλήθηκε νά ἀπαντήσῃ στό ἀνωτέρω ἐρώτημα. Οἱ Εὐνομιανοί νόμιζαν ὅτι μέ τόν ὅρο «Ἀγεννησία» γνωρίζουν τήν οὐσία τοῦ Θεοῦ, καί προκαλοῦσαν τούς Ὁρθόδοξους μέ τό ἐρώτημα: Γιατί προσκυνᾶτε τόν Θεό, ἀφοῦ Τόν ἀγνοεῖτε; Ὁ Μ. Βασίλειος ἔγραψε τότε τίς περίφημες «Ἐπιστολές» του καί γιά πρώτη φορά στήν ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας ἔκανε ἀπόλυτη διάκριση μεταξύ τῆς ἀκτίστου Οὐσίας τοῦ Θεοῦ καί τῶν ἀκτίστων Θεῶν Ἐνεργειῶν Του μέ τίς ὁποῖες ὁ ἄνθρωπος ἐνώνεται μέ τόν Χριστόν, ὁ Ὅποιος εἶναι Ὑποστατικά (μέ τό Θεῖο Του Πρόσωπο) ἐνωμένος μέ τήν Ἀγία Τριάδα, «Εἷς Ὦν τῆς Ἀγίας Τριάδος».

Στή διαδικασία γνώσεως τοῦ Θεοῦ προηγεῖται ἡ «ἐπίγνωσις» ὡς πρωτοβουλία τοῦ Ἀγίου Πνεύματος καί συγκατάθεση τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ νοῦς, πού δημιουργήθηκε «καλός λίαν», μπορεῖ μετά νά φωτισθεῖ. Ὅσο βαθαίνει στήν ἀνάλυση ὁ Μ. Βασίλειος ἀφήνει τό ρῆμα «γνωρίζω» καί χρησιμοποιεῖ ἐκφράσεις μέ τίς λέξεις «ἐποπτικός», «καθορῶ». Ἡ γνώση τῆς Ἀλήθειας δέν εἶναι μόνο νοητική ἐνέργεια. Ὁ νοῦς γίνεται «ἐποπτικός», βλέπει καί zeῖ τά Θεῖα πράγματα, μεταστοιχειώνεται σέ κάτι ἄλλο. «Καθορᾷ τά Θεῖα κάλλη» μέ δύο περιοριστικούς ὅρους: τή Θεία Χάρη, πού τοῦ παρέχεται, ὅσο αὐτή θέλει, καί τή δική του κτιστή Φύση. Ἡ θεοπτική, ὅμως, αὐτή κατάσταση κατά τήν ὁποία ἡ καρδιά περιαυγάζεται ἀπό τό Ἅγιο Πνεῦμα, δέν σημαίνει καί γνώση τῆς Θείας Οὐσίας. Μόνο οἱ Θεῖες Ἐνέργειες γνωρίζονται στήν ἔξοχη αὐτή κατάσταση, στήν ὁποία βρίσκεται ὁ ἄνθρωπος ὅταν κοινωνεῖ μέ τόν Θεό.

Πῶς, ὅμως, ὑπάρχουν τό καθένα ἀπό τά Τρία Πρόσωπα τῆς Ἀγίας Τριάδος, ἐνῶ ἔχουν κοινή Φύση; Ὁ Μ. Βασίλειος, ὅταν ἀπάντησε στόν Εὐνόμιο ἔκανε μία ρεαλιστική διαπίστωση: καθένα ἀπό τά Πρόσωπα τῆς Ἀγίας Τριάδος ἔχουν Ἰδιώματα πού χαρακτηρίζουν ἀποκλειστικά τό κάθε Θεῖο Πρόσωπο, κάτι πού δέν ἀμφισβητεῖται. Ἀφοῦ, ὅμως, τά Πρόσωπα ἔχουν ἀποκλειστικά Ἰδιώματα, τά ὁποῖα δέν ταυτίζονται μέ τήν Θεία Φύση, ἔπεται ὅτι ὑπάρχουν καί διακεκριμένες Ὑποστάσεις. Ἔτσι, ἡ Ἐκκλησία διετύπωσε μέ σαφήνεια τή διδασκαλία Της, ὅτι τό κάθε Πρόσωπο τῆς Ἀγίας Τριάδος ἀποτελεῖ ἰδιαίτερη Ὑπόσταση, ἐνῶ, συγχρόνως, καί τά Τρία ἔχουν κοινή τή Θεία Φύση.

Στήν προσπάθειά του νά διασαφηνίσῃ τήν ὁμοουσιότητα καί τήν διάκριση τῶν Ὑποστάσεων, ὥστε νά μήν συγχέονται μεταξύ τους, θεωρεῖ ὅτι ἡ Φύση (=Οὐσία) νοεῖται ὡς τό «κοινόν», ἐνῶ οἱ Ὑποστάσεις ὡς τό «ἴδιον».

Ἔτσι, ἔχουμε τή θεμελιώδη θεολογία τῆς φράσεως «μία Οὐσία σέ

Τρεῖς Ὑποστάσεις», στήν ὁποία καί ἡ ἰδιαίτερότητα τῶν Ὑποστάσεων σώζεται καί ἡ κοινή Φύση τῶν Τριῶν ὁμολογεῖται. Ἐπιτυγχάνεται στέρεη ἰσορροπία, διότι, ἂν ἡ Θεία Οὐσία δέν ἦταν κοινή, θά εἶχαμε πολυθεΐα, ἐνῶ, ἂν οἱ Ὁμοούσιες Ὑποστάσεις δέν διακρίνονταν, θά ἐπρόκειπο γιά φιλοσοφική ἢ Ἰουδαϊκή μονοθεΐα, χωρίς πρόσωπο καί χωρίς δυνατότητα προσωπικῆς σχέσεως μέ τόν ἄνθρωπο. Ἡ ἀληθινή Πίστη καί Ὁμολογία πρέπει νά περιλαμβάνει καί τό «κοινόν» πού δηλώνεται μέ τό «Θεότης», καί τό «Ἰδιον» πού σημαίνουν ἡ «Πατρότης» καί ἡ «Υἱότης».

Ὁ Μ. Βασίλειος ὑπῆρξε ἕνας ἀπό τούς σημαντικότερους δογματικούς θεολόγους τῆς Ἐκκλησίας μας, ὁ ὁποῖος συνέβαλε ἀποφασιστικά στή διασαφήνιση τῶν σχέσεων μεταξύ τῶν Προσώπων τῆς Ἁγίας Τριάδος. Δέν εἶναι τυχαῖο, ἄλλωστε, ὅτι στό ἀπολυτικό του ἀναφέρεται ὡς «θεοπρεπῶς ἐδογμάτισας», μιᾶς καί ἡ θεολογία του δέν ἦταν ἀκαδημαϊκή καί θεωρητική, ἀλλά πρωτίστως βιωματική.

Ἄς ἐλπίσουμε ὅτι τό ἔργο τοῦ μεγάλου αὐτοῦ Οἰκουμενικοῦ Διδασκάλου θά μᾶς φωτίζει στό διάβα τῆς ζωῆς μας καί θά μᾶς ξεδιψᾷ στόν σημερινό ἄνυδρο καί ἔρημο πνευματικά κόσμο.

Ἰωάννης Χαραλάμης
Οἰκονομολόγος

ΕΝΑΣ ΑΓΝΩΣΤΟΣ ΠΑΛΑΙΟΣ ΤΟΜΟΣ ΠΟΥ ΕΙΝΑΙ ΕΠΙΚΑΙΡΟΣ ΣΗΜΕΡΑ

Στήν Ἐθνική Βιβλιοθήκη ὑπάρχει ἕνας τόμος τοῦ 1770 μέ τίτλο: «**Εἰσηγήσις τῆς Αὐτοκρατορικῆς Μεγαλειότητος Αἰκατερίνας Β΄** πρὸς τήν ἐπιταχθεῖσαν Ἐπιτροπίαν ἐπὶ τῇ Ἐκθέσει τοῦ προβλήματος ἑνός Νεαροῦ **ΝΟΜΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΟΣ**, μεταφρασθεῖσα εἰς τήν κοινήν τῶν νῦν Ἑλλήνων διάλεκτον, ὑπὸ Ἱεροδιακόνου Εὐγενίου Βουλγάρως».

Ὁ τόμος φωτογραφήθηκε μέ μηχανήματα ὑψηλῆς ἀνάλυσης μέ τήν φροντίδα καί τήν δαπάνη τοῦ φιλομαθοῦς Πρεσβυτέρου Ἀθανασίου Γιαννοπούλου καί σύντομα θά ἀναρτηθῇ στήν Ἱστο-

σελίδα τοῦ Ναοῦ μας ὥστε νά εἶναι προσιτό τό περιεχόμενό του σέ κάθε ἐνδιαφερόμενο ἀναγνώστη. Τό κείμενο τῆς Μεγάλης Αἰκατερίνης ἔχει μεγάλη ἐπικαιρότητα σήμερα πού ἡ Νομοθεσία στερεῖται ἀρχῶν καί πνευματικότητος. Λόγω ἐλλείψεως χώρου δέν ἐπεκτεινόμεθα, ἀλλά θά ἐπανέλθουμε, σὺν Θεῷ, μέ σχολιασμό τμημάτων τοῦ περιεχομένου του.

ΕΙΣΟΔΙΚΟ ΣΤΗ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΗ ΓΙΟΡΤΗ ΤΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ ΜΑΣ

Ξεβαστοί Πατέρες, κ. Πρόεδρε τοῦ Πνευματικοῦ Κέντρου Ρουμελιωτῶν, Κυρίες καί Κύριοι.

Καλῶς ἤλθατε στή Χριστουγεννιάτικη Γιορτή μας. Στήν Γιορτή πού ἔχουν ἐτοιμάσει τά παιδιά τοῦ Νεανικοῦ Κέντρου τῆς ἐνορίας μας, μέ σκοπό νά μᾶς προετοιμάσουν γιά τή μεγάλη ἐορτή τῶν Χριστουγέννων, πού εἶναι ἡ Μητρόπολις ὅλων τῶν ἐορτῶν τοῦ ἔτους, ἀλλά καί νά μᾶς μεταδώσουν μιὰ νότα αἰσιοδοξίας καί χαρᾶς. Μόνο τά παιδιά, μέ τήν καθαρότητα καί τήν ἀγνότητα πού τά διακρίνει μποροῦν νά μᾶς προσφέρουν αὐτή τή χαρούμενη καί ἐνθουσιαστική ἀτμόσφαιρα, πού σέ λίγο θά ἀπολαύσουμε, ἀλλά καί κάποια ἐλπίδα γιά τό αὔριο. Ἐμεῖς οἱ μεγαλύτεροι κινούμαστε κάθε μέρα μέσα σέ μιὰ βαρειά καί καταθλιπτική πραγματικότητα. Οἱ οἰκονομικές δυσκολίες καί πιέσεις, οἱ βιοτικές μέριμνες, ὁ ἀγώνας γιά τήν ἐπιβίωση, ἡ βαθύτατη οἰκονομική καί πολιτική κρίση, ἡ ἀγωνία γιά τό μέλλον, ἀπορροφοῦν ὅλες μας τίς σκέψεις καί ἀπομυζοῦν ὅλες μας τίς δυνάμεις, ψυχικές καί σωματικές.

Στ' ἀλήθεια, μέσα σ' αὐτές τίς συνθήκες, ποίος μπορεῖ νά τά καταφέρει νά ξεφύγει ἀπ' ὅλα αὐτά τά φορτία καί νά ἀφιερῶσει ἔστω λίγο χρόνο γιά τήν ψυχή του καί γιά τήν ἔρευνα τοῦ ἐσωτερικοῦ του κόσμου; Ποίος μπορεῖ ν' ἀκούσει μέσα σ' αὐτή τήν κοσμοχαλασιά τή φωνή τοῦ Κυρίου μας πού μᾶς προσκαλεῖ κοντά Του λέγοντάς μας: «Δεῦτε πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες καί πεφορτισμένοι, καγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς. Ἄρατε τόν ζυγόν μου ἐφ' ὑμᾶς καί μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πρᾶός εἰμι καί ταπεινός τῇ καρδίᾳ, καί εὐρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν· ὁ γάρ ζυγός μου χρηστός καί τό φορτίον μου ἐλαφρόν ἐστιν» (Ματθ. 11,30).

Ποίος, ἐπίσης, θά ἐνδιαφερθεῖ καί θά ἀσχοληθεῖ μέ τό βαθύτερο νόημα τῆς ἐορτῆς τῶν Χριστουγέννων; Ποίος ἀπό μᾶς, πού ἀκοῦμε ἀλλά καί συζητοῦμε συνεχῶς γιά τόν κίνδυνο πτώχευσης τῆς πατρίδος μας, θά ἀναλογισθεῖ αὐτές τίς μέρες, τώρα πού πλησιάζουν τά Χριστούγεννα, ὅτι ὁ Κύριός μας, πού ἔγινε ἄνθρωπος «... ἐπτῶχευσε δι' ἡμᾶς πλούσιος ὢν, ἵνα ἡμεῖς τῇ ἐκείνου πτωχεῖᾳ πλουτήσωμεν» (Β' Κορ. 8,9). Ὁ Κύριός μας, ἂν καί ἦταν πλούσιος ἔγινε πτωχός γιά νά γίνουμε ἐμεῖς πλούσιοι μέ τή δική Του πτωχεῖα, ὅπως γράφει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος πρὸς τοὺς Κορινθίους. Ἐκένωσε τόν ἑαυτό Του ἀπὸ τῆ Θεῖα δόξα λαμβάνοντας μορφή δούλου.

Ποιός από μᾶς, πού εἶναι ἀλήθεια μέ τά νέα οἰκονομικά δεδομένα δυσκολευόμαστε νά συντηρήσουμε τό σπίτι μας καί τήν οἰκογένειά μας, θά ἀναλογισθεῖ αὐτές τίς μέρες, τώρα πού πλησιάζουν τά Χριστούγεννα, ὅτι ἡ Παναγία μας γέννησε τόν Κύριό μας καί τόν ἐτύλιξε μέ σπάργανα καί τόν ἔβαλε νά πλαγιάσει ὄχι σέ σπίτι, ἀλλά σέ φάτνη ἀλόγων ζώων, «...διότι οὐκ ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι». Ἀλλά καί στή συνέχεια, ὅσο ἔζησε πάνω στήν γῆ ὡς ἄνθρωπος, Αὐτός πού ἦταν καί τέλειος Θεός, δέν ἀπέκτησε ποτέ κάποια στέγη, ἀλλά ὅπως ὁ Ἰδιος ἔλεγε: «αἱ ἀλώπεκες φωλεούς ἔχουσι καί τά πετεινά τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις, ὁ δέ Υἱός τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει πού τήν κεφαλὴν κλίνει» (Ματθ. 8,20). Αὐτός, ὁ πτωχός καί ἄστεγος Ἰησοῦς, μᾶς καλεῖ πάντοτε καί ἀκόμη πιό ἔντονα σήμερα πού τό κακό ἐπλήθυνε καί «... ὁ κόσμος ὅλος ἐν τῷ πονηρῷ κεῖται» (Ἰωάν. Α' 5,19), μᾶς καλεῖ σέ κοινωνία καί σχέση μαζί Του γιά νά μᾶς πλουτίσει μέ τόν δικό Του ἄφθαρτο πλοῦτο, καί γιά νά μᾶς στεγάσει κάτω ἀπό τή θεία Σκέπη Του, μέσα στήν ἄκτιστη Ἐκκλησία Του, ἐκεῖ ὅπου ὑπάρχουν ὅλα τά ἀγαθὰ καί ὅλες οἱ εὐλογίες.

Δυστυχῶς, ὅμως, ζητοῦμε λύσεις στά προβλήματα μας, σάν πρόσωπα καί σάν ἔθνος, μακριά καί ἔξω ἀπό τόν Θεό, καί αὐτό ἀκριβῶς εἶναι τό πραγματικό μας πρόβλημα.

Διστάζουμε ἢ καί ἀρνόμαστε νά πλησιάσουμε τόν Θεό. Πιστεύουμε τούς συκοφάντες πού παρουσιάζουν τόν Θεό ὡς ἀδιάφορο γιά τούς ἀνθρώπους, ἄδικο ἢ καί σκληρό. Ἄν, ὅμως, λίγο Τόν γνωρίσουμε, θά διαπιστώσουμε αὐτό πού ἔλεγε ἕνας ἅγιος τῆς Ἐκκλησίας μας. Ὅτι ὁ Θεός εἶναι πιό στοργικός ἀπό κάθε φίλο, πιό δίκαιος ἀπό κάθε Κυβερνήτη, πιό τρυφερός ἀπό κάθε πατέρα, πιό πολύ μέλος δικό μας ἀπό ὅσο τά ἴδια μας τά μέλη, πιό ἀναγκαῖος σέ μᾶς ἀπό τήν ἴδια τήν καρδιά μας. Αὐτόν τόν Θεό, τόν στοργικό καί δίκαιο, τόν τρυφερό καί ἀναγκαῖο, «Τόν δι' ἡμᾶς τούς ἀνθρώπους καί διά τήν ἡμετέραν σωτηρίαν κατελθόντα ἐκ τῶν οὐρανῶν καί σαρκωθέντα ἐκ Πνεύματος ἁγίου καί Μαρίας τῆς Παρθένου καί ἐνανθρωπήσαντα...». Αὐτόν τόν Θεό ἅς Τόν ἀναζητήσουμε τά φετινά Χριστούγεννα, ἅς Τόν πλησιάσουμε καί ἅς γονατίσουμε μπροστά Του ὅπως οἱ τρεῖς μάγοι «Δόξα ἐν ὑψίστοις λέγοντες, τῷ σήμερον ἐν Σπηλαίῳ τεχθέντι, ἐκ τῆς Παρθένου καί Θεοτόκου ἐν Βηθλεέμ τῆς Ἰουδαίας».

π. Πασχάλης Γρίβας

ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΟΝ ΚΑΘΡΕΦΤΗ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ

Κατά μίαν άποψη τό θέατρο άποτελεί φέτα ζωής. Κατά μίαν άλλη γνώμη είναι καθρέφτης όπου βλέπουμε τό πρόσωπό μας, εάν τό βλέπουμε, άτομικό, συλλογικό, και διαπιστώνουμε, εάν διαπιστώνουμε, ότι δέν είναι τόσο καθαρό, ούτε τόσο ώραϊο, όσο νομίζαμε. Και εάν τό διαπιστώνουμε σέ κάποιο βαθμό, άπό έμās έξαρτάται νά άγωνιζόμαστε νά τό κάνουμε πιό καθαρό, πιό ώραϊο.

Στό ΘΕΑΤΡΟ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΚΟΣΜΟΥ παίζεται τό έργο του Ρώσου συγγραφέα Άντον Τσέχωφ (1860-1904) «Ό Βυσσινόκηπος» σέ σκηνοθεσία Παντελή Δεντάκη.

Καρπός τής συνεργασίας τής Φύσεως και τής δημιουργικότητας του ανθρώπου, ό Βυσσινόκηπος είναι μιά όμορφη και προσοδοφόρα φυτεία. Ή ιδιοκτήτριά του, Λιουμπόφ Άντρέγιεβνα, είναι μιά συμπαθής, αλλά σπάταλη και άνεύθυνη γυναίκα. Είχε παντρευτεί έναν δικηγόρο πού «δέν έκανε τίποτε άλλο, παρά χρέη». Τό ίδιο άνεύθυνος και ψυχικά χλιαρός και ό άδελφός της Γκάγεφ. Τό σπίτι και τό κτήμα μέ τόν βυσσινόκηπο έχουν υποθηκευθεί για δάνειο άπό τράπεζα. Όταν ή Λιουμπόφ έπιστρέφει άπό τό Παρίσι, ό Λοπάχιν τής υπενθυμίζει ότι εάν δέν πληρωθούν οι τόκοι τόν Αύγουστο, τά υποθηκευμένα ακίνητα θά πωληθούν σέ δημοπρασία. Ή Λιουμπόφ δέν άνησυχεί για τήν άπειλή πού ό Λοπάχιν έπίμονα υπενθυμίζει. Σέ μιά συζήτηση μέ συγγενικά πρόσωπα ό Γκάγεφ λέει: «Λοιπόν, ξέρετε, πιστεύω ότι θά μπορέσουμε νά βρούμε ένα μακροπρόθεσμο δάνειο για νά πληρώσουμε στήν τράπεζα τούς τόκους τής υποθήκης...». Ό καιρός κυλά μέσα στήν άπραξία. Ή Λιουμπόφ και ό άδελφός της Γκάγεφ δέν υπερβαίνουν τήν μακαριότητά τους. Γίνεται δημοπρασία, τό σπίτι και τό κτήμα μέ τόν βυσσινόκηπο περιέρχονται στόν Λοπάχιν. Ή κοινότητα πού συνδέεται μέ τόν βυσσινόκηπο διαλύεται.

Δέν αναγνωρίζουμε στόν βυσσινόκηπο τήν Ελλάδα τής μετά τήν δολοφονία του Καποδίστρια έποχής και ιδίως τής Μεταπολιτεύσεως; Δέν αναγνωρίζουμε στά πρόσωπα τής Λιουμπόφ και του Γκάγεφ τούς άνεύθυνους πολιτικούς μας και τήν πλειονότητα του λαού μας; Δανειζόμαστε όχι για παραγωγικές επενδύσεις, αλλά για νά ζούμε άνετα, μέ ευμάρεια. Συνάπτουμε δάνεια για νά πληρώνουμε τοκοχρεωλύσια προηγούμενων δανείων. Έχουμε εκχωρήσει κυριαρχικά δικαιώματα στους δανειστές μας. Αυτών τίς έντολές και όδηγίες εκτελούν οι κυβερνήτες μας. Ό όμορφος, προσοδοφόρος βυσσινόκηπος, πού λέγεται Ελλάδα, στό σφυρί!

Σέ μιά συζήτηση μέ τόν Γκάγκεφ καί τόν Λοπάχιν, ἡ Λιουμπόφ λέει: «Πόσο ἀμαρτωλοί εἵμαστε ...».

Μιά ὁμολογία πού δέν ὀδηγεῖ στή μετάνοια, στή διόρθωση. Μήπως ἐπέρχεται μιά ἐκτόνωση ψυχολογική μόνον μέ τήν ἀπλῆ ὁμολογία; Μήπως μέ τή χρήση τοῦ πρώτου πληθυντικοῦ, ἀντί τοῦ πρώτου ἐνικοῦ, γίνεται διάχυση τῆς συναισθήσεως τῆς ἐνοχῆς; Εἶναι πολύ σημαντικό νά νιώθουμε ὅτι εἵμαστε ἀμαρτωλοί, ἀλλά αὐτό δέν ἀρκεῖ. Ὅπως δέν ἀρκεῖ, δέν ὀφελεῖ νά καταλαβαίνουμε, νά νιώθουμε σωματικά ἀδύναμοι, ἄρρωστοι. Πρέπει νά ξέρουμε σέ τί ὀφείλεται ἡ ἀδυναμία, ἡ ἀσθένεια πού νιώθουμε, καί νά κάνουμε ὅ,τι πρέπει γιά νά θεραπευθοῦμε. Ὅπως στό σῶμα, ἔτσι καί στήν ψυχή ὑπάρχουν συμπτώματα, ἐκδηλώσεις, πού πρέπει νά ἐπισημάνουμε, καί νά τίς ἐκθέσουμε στόν ἰατρό. Καί ὅσον ἀφορᾷ τό σῶμα, κάποια συμπτώματα, πόνος, πυρετός, μᾶς ἀναγκάζουν νά καταφύγουμε στόν ἰατρό. Σχετικά ὅμως μέ τήν ὑγεία/ἀσθένεια τῆς ψυχῆς χρειαζόμαστε τόν λόγο τοῦ Θεοῦ καί τόν ἔμπειρο, φωτισμένο Πνευματικό. Ὅπως σέ θέματα διατροφῆς, παραδείγματος χάριν, μπορεῖ νά βλάπτουμε τήν ὑγεία μας λόγῳ ἄγνοιας ἢ πλάνης, ἔτσι καί σέ θέματα πνευματικῆς ζωῆς, μπορεῖ νά ἔχουμε ἄγνοια ἢ πλάνη γιά κάποιο θέμα. Ἐχουμε τή συνείδηση, ἀλλά εἶναι πάντα φωτισμένη; Ἡ προΐουσα κάθαρση, καρπός τῆς συνεργασίας τοῦ ἀγωνιζόμενου ἀνθρώπου καί τῆς Χάριτος, ἀναβαθμίζει τήν ὑγεία της. Ἔτσι, ἐνῶ «ὁ ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος διαφθείρεται, ὁ ἔσωθεν ἀνακαινοῦται ἡμέρα τῇ ἡμέρα» (Β΄ Κορ. δ΄ 16).

Ὁ φοιτητής Τροφίμωφ, συζητώντας μέ τήν Λιουμπόφ, λέει: «...Πρέπει μ' ὅλες μας τίς δυνάμεις νά συντρεξοῦμε αὐτούς πού ἀναζητᾶνε τήν ἀλήθεια».

Ἡ Ἀλήθεια, ὁ Χριστός, μᾶς ἔχει βεβαιώσει ὅτι Αὐτός εἶναι ἡ ὁδός καί ἡ ἀλήθεια καί ἡ ζωή (Ἰωάν. ιδ΄ 6). Ὅποιος ἔχει γνωρίσει τήν Ἀλήθεια, ζεῖ μέσα στήν ἀλήθεια, πορεύεται στό φῶς τῆς ἀλήθειας καί ὅλο καί περισσότερο πλησιάζει τήν Ἀλήθεια. Ὅσο γιά τήν ἀναζήτηση τῆς ἀλήθειας σέ ἄλλους χώρους, ἐπιστήμη π.χ., συμφωνοῦμε μέ τή θέση τοῦ Τροφίμωφ.

Ἐκπροσωπώντας τούς Ρώσους, πού ἄκριτα ἐθαύμαζαν τήν Εὐρώπη, ὁ Ἐπιχόντωφ λέει: «Στήν Εὐρώπη, πρό πολλοῦ, τά πάντα ἔχουν τελειοποιηθεῖ...».

Μᾶς ὑπενθυμίζει τόν μετά τό 1821 ἄκριτο θαυμασμό γιά τήν Ἑσπερία καί κάθε τί Εὐρωπαϊκό μέ παράλληλη ὑποτίμηση τῶν ἀξιῶν τῆς Ρωμοσύνης. Καί τίς τελευταῖες δεκαετίες ἐγίναμε, στήν πλειονότητά μας, εὐρωλιγούρηδες! Ἰδανικό λαοῦ καί ἀρχόντων τό εὐρώ. Ἡ σύγχρονη «Μεγάλη Ἰδέα», ἡ παραμονή στήν εὐρωζώνη! Θεέ μου, τόσο χαμηλά ἔχουμε πέσει;

Νίκος Τσιρώνης

Ἀγάπη καί πόνος γιά τήν Πατρίδα

Ενας Ἀμερικανός πολιτικός, μᾶλλον ὑπουργός τῶν οἰκονομικῶν, πού θαρρῶ λεγόταν Τζών Μείσου, εἶχε πεῖ: «Ἡ πιό οὐσιαστική μεταρρύθμιση, ὅπως ἡ φιlanθρωπία, πρέπει νά ἀρχίζει ἀπό τήν πατρίδα». Ἄν οἱ ἄνθρωποι δέν «φιλοῦν», δηλαδή δέν ἀγαποῦν τήν πατρίδα τους, δέν μποροῦν νά ἀγαπήσουν τίποτε· οὔτε τόν ἑαυτό τους, οὔτε τόν συνάνθρωπό τους.

Γι' αὐτό τόν παλαιότερο καιρό, ὅταν πρυτάνευαν στὸν τόπο αὐτὸ σωστές παιδαγωγικές ἀντιλήψεις καί ἡ Ἑλλάς εἶχε τὸν σεβασμό σ' Ἀνατολή καί Δύση, τὰ παιδιὰ ὀφείλαν νά διδαχθοῦν τήν περίφημη ἐντολή πού ἔδωσε ὁ Σωκράτης λίγο πρό τοῦ θανάτου του πρὸς τοὺς μαθητές του: «**Πατρός καί μητρός καί προγόνων ἀπάντων τιμιώτερόν ἐστιν ἡ Πατρίς καί σεμνότερον καί ἀγιώτερον**». Γι' αὐτό ὁ πλατωνικός διάλογος «**Κρίτων**» ἐδιδάσκετο συστηματικά στίς πρῶτες γυμνασιακές τάξεις.

Σήμερα –πληροφοροῦμε– δέν διδάσκεται πιὰ. Κατὰ τίς μοντέρνες παιδαγωγικές ἀντιλήψεις δέν χρειάζεται νά θεωρεῖς τήν πατρίδα οὔτε τὸν νόμο ὡς κάτι τό ἱερό. Διότι ὑπεράνω αὐτῶν βρίσκεται ἡ Αὐτοῦ Ἐξοχότης, ὁ δικός σου ἢ ὁ δικός μου ἑαυτός. Ἕνας ἄκρατος ἀτομισμός διαχέεται σέ ὅλο τό ἐκπαιδευτικό σύστημα. Δηλαδή ὁ «**ἐαυτουλισμός**» πού ἰσοδυναμεῖ μέ ἐξευτελισμό, διότι χωρίς σύνολο, τό ἄτομο δέν εἶναι τίποτε. Εἶναι *res sine honore*. Ἄτιμο πλάσμα. Καί “ἄτιμον” ἔλεγαν οἱ ἀρχαῖοι τὸν μὴ ἔχοντα δικαίωμα νά μετέχει τοῦ πολιτικοῦ συνόλου, δηλαδή αὐτόν πού λόγῳ ἀναξιοτήτας ἔχει στερηθεῖ τὰ πολιτικά του δικαιώματα.

Κάποτε δέν ἔβγαινε ἀπὸ τό σχολεῖο μαθητὴς πού νά μὴν ἤξερε τὸν στίχο τοῦ Παλαμᾶ: «Δέν ζῇ χωρὶς πατρίδα ἡ ἀνθρώπινη ψυχὴ». Τώρα ἐξοβελίστηκε κι αὐτός –καθότι ἐθνικιστικός– κι ἐγινε ἡ ἔρμη πατρίδα μας «πούλβερη καί κουρνιαχτός». Κάποιοι τρυφεροὶ βλαστοὶ πού ἀντιποιοῦνται ιδιότητα ἐπαναστάτη, ἴσως γιὰ νά ξεπεράσουν τήν πλήξη πού τοὺς προσφέρει ἡ καλοπέραση, ἔχουν γεμίσει ὅλους τοὺς τοίχους τῶν πόλεων –καί πρωτίστως τῆς πρωτεύουσας καί τῆς συμπεριφεύουσας– μέ ἀντιπατριωτικά, συνήθως αἰσχρολογικά, συνθήματα. Τοὺς ἔπιασε ἐσχάτως ὁ καημός ὑπὲρ τῶν λαθρομεταναστῶν, πού σέ τελευταία ἀνάλυση ἐξ αἰτίας ἑνὸς ἐνδεοῦς καί περιδεοῦς κράτους ἀπέκτησαν *militari manu* περισσότερα δικαιώματα ἀπὸ τοὺς ἰθαγενεῖς, πού ἔχουν δουλέψει μιὰ ζωὴ βαρυμόχθως γιὰ νά σταθεῖ καί νά στηθεῖ αὐτός ὁ τόπος πού ὑβρίζεται κυρίως ἀπὸ τό στοιχεῖο ἐκεῖνο πού καλὰ σιτίζεται, καλὰ ψωμίζεται στὰ κάθε λογῆς πρυτανεῖα.

Τό θλιβερό τῶν ἡμερῶν εἶναι ὅτι ὁ Ἕλληνας ἔχει παραιτηθεῖ ἀπὸ τὸν ἑαυτό του, διότι ἀπλούστατα ὕψωσε τὸν ἑαυτό του πάνω ἀπὸ τήν ιδιότητα τοῦ Ἕλληνα. Ἡ λέξη Ἕλλην, ὀρθῶς νοουμένη, δέν σήμαινε

δικαίωμα στήν “ξάπλα”, σήμαινε ευθύνη. Τό νά είσαι Έλληνας –κι όχι κακορίζικος ρωμηός– δέν ἦταν ἀναπαυτήριο· ἦταν ἐφαλτήριο γιά ὑψηλότερες ἐκτινάξεις καί όχι γιά βούλιαγμα στή λάσπη. Κάποτε ὅπως ἔλεγε τό ἄσμα, εἶχαμε περηφάνεια. Ποῦ εἶναι τώρα; Κάποτε ἤμαστε στό σῶμα φτωχοί ἀλλ’ εἶχαμε πλούσια ψυχή. Πετάξαμε τή φτώχεια ἀπό τό κορμί καί τήν βάλαμε μέσ στήν ψυχή. Μετροῦμε τήν τιμή μας μέ τήν τιμή τοῦ αὐτοκινήτου μας.

Δεχθήκαμε τούς ξένους –ἄσχετα ἀπό θρησκεία, γλῶσσα καί καταγωγή– μέ ἀγάπη πολλή. Ἀσφαλῶς καί ὑπῆρξε ἐκμετάλλευση στυγνή. Ἀλλ’ αὐτό δέν ἀφορᾷ στό σύνολο τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ πού ἔντυσε καί τάισε τόσους πολλούς. Δέν θά ρίξω εὐθύνες στούς ξένους γιατί οἱ νεολαῖοι μας ἔγιναν ἀνεπρόκοποι. Ἀλλά δέν τούς ἀναγνωρίζω κανένα δικαίωμα νά κόπτονται γιά τά δικαιώματα τῶν ξένων, χωρίς οἱ ἴδιοι νά ἔχουν δουλέψει ποτέ. Δέν μπορεῖ μιά δρόακα ἀνωνύμων νά διαλύει τό κράτος, τήν ἐθνική συνοχή καί νά καλλιεργεῖ τό ἔδαφος γιά νέα ἀλληλοσφαγή.

Θρηνοῦν καί ὀδύρονται οἱ ἐπαγγελματίες τοῦ πολιτικοῦ μοιρολογιοῦ γιά τή βία τῆς ἀστυνομίας ἀλλά ποτέ κατά τῆς βίας ἐναντίον τῆς ἀστυνομίας. Περίπου 100 ἀστυνομικοί κατά τά τελευταῖα χρόνια ἔχουν πέσει νεκροί. Δέν εἶδαμε ποτέ νά γράφεται στούς τοίχους ὅτι «ὁ τάδε ἀστυνομικός ζῇ». Λές καί αὐτοί δέν εἶχαν ψυχή, δέν εἶχαν οἰκογένεια, δέν εἶχαν λαχτάρα ζωῆς.

Μετά τόν θάνατο τῶν τελευταίων ἀστυνομικῶν φοβᾶμαι πῶς ἔρχεται μεγάλο κακό. Πρό ἐτῶν σέ ξένη χώρα μακρινή εἶχα συνομιλία ἐκτενῆ μέ ἓναν ιδιότυπο ἀστυνομικό πού ἀνῆκε σέ ἄτυπη ὁμάδα ἐκτελεστών. Μοῦ εἶπε μέ εἰλικρίνεια ὅτι ἐκτελοῦμε μυστικά αὐτούς πού, ἐνῶ συλλαμβάνονται γιά ἐγκλήματα φρικτά, τήν ἐπόμενη ἀφήνονται ἐλεύθεροι λόγω μὴ ἐπαρκῶν στοιχείων. «Σέ λίγο, μοῦ εἶπε, καί ἡ δική σας ἀστυνομία –λόγω τῆς πολιτικῆς σας ἀναπηρίας– θά κάνη τό ἴδιο».

Μή γένοιτο! Ἄς πρυτανεύσει, ἐπί τέλους, ἀγάπη καί πόνος γιά τήν πατρίδα. Οἱ νέοι, κι ἂν δέν λυποῦνται τόν ἑαυτό τους, ἄς λυπηθοῦν τουλάχιστον τούτῃ τῇ γῇ πού ἔγινε ἄρτος ζωῆς γιά ὅλη τήν ἀνθρωπότητα. Ἄν διαλύσουμε τήν Ἑλλάδα, ποῦ θά βροῦν νά κουρνιαξοῦν οἱ Ἕλληνες πού σάν πουλιά μέ σπασμένα φτερά (βλ. Αἴγυπτο καί Λιβύη) καταφθάνουν ἀπό κάθε μεριά τῆς γῆς; Οἱ νέοι μας ἄς μὴν ἐρεθίζουν τήν «αἱματόαισαν ἔριν», διότι αὐτή διεγείρει τόν «ὀκρυόεντα ἐπιδῆμιον πόλεμον». Καί κάθε ἐμφύλιος γίνεται δήμιος κυρίως γιά τούς νέους. Κι εἶναι καιρός κάποιοι γονεῖς νά “μάσουν” τά μυαλά τους καί νά μαζέψουν τά παιδιά τους. Ἡ κατοχή καί ἡ χρήση φονικῶν ὀργάνων δέν εἶναι παιχνίδι. Μιά σφαῖρα μπορεῖ νά ἔχει ἀποστολέα. Ἀλλά κανεῖς δέν ξέρεي ποιός θά εἶναι ὁ παραλήπτης. Πάντως, ἡ Ἑλλάς σίγουρα...

www.sarantoskargakos.gr

Σαράντος Καργάκος

Σημ. Συντ.: Εὐχαριστοῦμε θερμά τόν σεβαστόν καί ἀγαπητόν μας κ. Καργάκον γιά τό ἄρθρο του αὐτό, πού ἔγραψε εἰδικά γιά τό περιοδικό μας.

ΝΕΑ ΧΡΟΝΙΑ ΓΙΑ ΤΙΓΡΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΟΠΕΣ!

Αλλη μία χρονιά έφτασε στο τέλος της, τόσο γρήγορα, σάν ό ήλιος νά άνέτειλε καί νά έδυσε μόνο μία φορά.

Η άρχή της γιορτάστηκε μέ τόσες πολλές προσδοκίες, μέ όσες θά γιορτάσουμε καί τήν τωρινή «νέα» άρχή, πού, ούσιαστικά, δέν έχει τίποτα νέο, άφοϋ οι ζωές μας συνεχίζουν πάνω στο ίδιο –περίπου- μοτίβο.

Όστόσο, δέν μπορούμε καί νά μήν εϋχόμαστε για κάτι, νά μήν έλπίζουμε σέ μία άλλαγή, σέ μία καλύτερευση τών όσων μās στενοχωροϋν. Ίδιαίτερα φέτος, πιεσμένοι τόσο άπό παντοϋ, θέλουμε όλοι νά φύγει αϋτή ή άπαίσια χρονιά πού μās ταλαιπώρησε, νά έρθει μία νέα, καλύτερη. Καλύτερη για ποιόν; Σταθήκαμε νά τό σκεφτοϋμε;

Όταν π.χ εϋχόμαστε –όπως είναι τό «καϋτό» θέμα τοϋ καιροϋ μας– νά ξεπεραστεί ή οικονομική κρίση τής χώρας μας, δέν καθόμαστε νά δώσουμε προεκτάσεις σ' αϋτή τήν εϋχή. Τήν παίρνουμε όλοι σάν δεδομένη. Καί τήν εϋχόμαστε όλοι: ή Τρόικα, ό Ύπουργός Οικονομίας καί οι εργαζόμενοι. Όμως, αν πραγματοποιηθεί ή εϋχή κατά τήν έπιθυμία τής Τρόικα καί τοϋ Ύπουργοϋ, δέν θά πραγματοποιηθεί ή εϋχή τών εργαζομένων. Κι αν πραγματοποιηθεί ή εϋχή τών εργαζομένων, δέν θά εϋχαριστηθοϋν καθόλου ή Τρόικα καί ό Ύπουργός!

Γενικά, αν εϋχηθείς χρόνια πολλά σέ μία τίγρη καί μία αντιλόπη ταυτόχρονα, ή μία σου εϋχή πολεμάει τήν άλλη. Για νά έχει χρόνια πολλά ή τίγρη, πρέπει νά φάει τήν αντιλόπη πού, έτσι, δέν θά έχει πολλά χρόνια. Για νά έχει πολλά χρόνια ή αντιλόπη, πρέπει νά μήν τή φάει ή τίγρη πού, χωρίς φαγητό, δέν προβλέπεται νά έχει καθόλου πολλά χρόνια!

«Ό,τι έπιθυμείς», «κάθε καλό», εϋχόμαστε ό ένας στόν άλλον. Ποιό είναι τό κοινό καλό τής τίγρης καί τής αντιλόπης; Τό καλό τής τίγρης είναι κακό τής αντιλόπης καί τό καλό τής αντιλόπης είναι κακό τής τίγρης.

Λίγο-πολύ όλος ό κόσμος μας μοιράζεται σέ τίγρεις καί αντιλόπες. Αϋτός πού περιμένει στή λίστα για μεταμόσχευση όργάνων καί εϋχεται για ένα μόσχευμα, εϋχεται χρόνια πολλά στους ανθρώπους;

Αϋτός πού πουλάει όπλα, εϋχεται για τήν ειρήνη στόν κόσμο;

Αϋτός πού μισεί καί άνταγωνίζεται κάποιους ανθρώπους, εϋχεται «κάθε καλό» στήν ανθρωπότητα;

Άρα, μήπως ή ειλικρίνεια –ή, αν θέλετε, ή ώμότητα- άπαιτεί, σέ κάθε γιορτή νά εϋχόμαστε «χρόνια μου πολλά», «κάθε μου καλό», «ό,τι έπιθυμώ νά τό έχω», «νά χαθοϋν απ' τό πρόσωπο τής γής οι έχθροί μου καί νά μείνουν μόνον οι φίλοι μου»;

Πώς τή βλέπετε τήν προοπτική;

Έγώ, πάντως, εϋχομαι σέ τίγρεις καί αντιλόπες κάθε καλό. Ύποκριτική εϋχή, τό ξέρω, αλλά... άς τά ψάξουν νά τά βροϋν μεταξύ τους!...

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑ: ΕΝΑΣ ΠΡΟΤΕΣΤΑΝΤΙΚΟΣ ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΣ*

Ξέ μιά εποχή πού τά αυτονόητα έγιναν άκατανόητα καί τά άκατανόητα αυτονόητα, ή Εισήγησή μου δέν ἔχει πολλές προσδοκίες.

Ὡστόσο, ἐπιχειρῶ τό τόλμημα, ὄχι γιά νά αλλάξω τά πράγματα –αυτό, οὔτως ἤ ἄλλως δέν ἐξαρτᾶται ἀπό ἐμένα– ἀλλά γιατί εἶναι χρέος τοῦ καθενός μας νά καταθέτη τή μαρτυρία του καί νά μήν γίνεται ρίψασπις, ὅταν ή ἐπικράτησή του δέν εἶναι ἐξασφαλισμένη.

Καλοῦμαι, λοιπόν, μέ τήν Εἰσήγησή μου νά ἀντιπαραταχθῶ σ' αὐτό, πού ἀπό τήν συντριπτική πλειοψηφία τῶν ἀνθρώπων θεωρεῖται σήμερα αὐτονόητο. Νά ἀντιπαραταχθῶ πρὸς ὅλους ἐκείνους πού θεωροῦν αὐτονόητη τή διάκριση Ἐκκλησίας καί Πολιτείας, νά ἀνατρέψω ἐπιχειρήματα ἀλλά καί νά θέσω ἐρωτήματα ξεχασμένα, πού σέ ἄλλες ἐποχές ἦσαν αὐτονόητα καί οἱ ἀπαντήσεις τους προϋποτιθέμενες.

Σ' αὐτήν τήν προφανή δυσκολία τοῦ ἐγχειρήματός μου προστίθεται καί ὁ χρονικός περιορισμός, τά στενά χρονικά περιθώρια πού ἔχω στή διάθεσή μου γιά τή διαπραγμάτευση ἑνός θέματος, πού ἀποτελεῖ τόν ὁρισμό τοῦ χαρακτηρισμοῦ «καινά δαιμόνια», σέ μιά εποχή πού θέλει νά ξεχάση καθετί ἀληθινό καί νά τό ἀντικαταστήσῃ μέ ὅτιδήποτε «ἐπίγειο, ψυχικό, δαιμονιώδες» ἐξυπηρετεῖ τίς σκοπιμότητές της.

Αὐτό πού μοῦ ἀπομένει, πιεζόμενος ἀπό τίς δύο συμπληγάδες πού ἀνέφερα, εἶναι νά προσφέρω τό σύμμετρον τῆς δικῆς μου ἀδυναμίας «κατά δύναμιν», ἀφήνοντας κατά μέρος τοὺς κανόνες τῆς ρητορικῆς καί τίς προδιαγραφές τῶν Εἰσηγήσεων.

Συνεπῶς, εἶμαι ἀναγκασμένος νά κωδικοποιήσω τόν λόγο μου, νά ἀποφύγω τίς μακρές ἀναλύσεις, καί νά περιορισθῶ σέ ἐρωταποκρίσεις, προκειμένου νά θίξω, νά ἀπαντήσω καί νά ἀντικρούσω παγιωμένες ἀπόψεις, πού θεωροῦνται ἀκλόνητες.

Μέ ἕναν λόγο, ή Εἰσήγησή μου θά μοιάζῃ περισσότερο μέ Πίνακα Περιεχομένων ἑνός ὀγκωδεδστάτου Τόμου, μέ μόνη παρηγοριά τήν ἐλπίδα πώς ὁ Τόμος αὐτός κάποτε θά καταγραφῇ καί θά ἐκδοθῇ!

* Εἰσήγηση πού ἐκφωνήθηκε στό Συνέδριο τοῦ Συλλόγου «ΕΘΝΕΓΕΡΣΙΑ» στίς 15-12-2012, στό ΠΟΛΕΜΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ.

Μετά από αυτές τις ἐπεξηγήσεις, προχωρῶ στό θέμα μου.

Μιά σύντομη Ἱστορική ἀναδρομή

Ἐνα κρίσιμο ἐρώτημα, πού ἀσφαλῶς θά γεννήθηκε στή σκέψη πολλῶν ἤδη ἀπό τόν τίτλο τοῦ θέματος μου εἶναι αὐτό: –Μά, εἶναι δυνατόν, νά μήν ἦταν ἀνέκαθεν χωρισμένη ἡ θρησκευτικότητα ἀπό τήν καθημερινότητα, ἀπό τή ζωή τῶν πολιτῶν καί νά ἔγινε αὐτός ὁ διαχωρισμός ἀπό τούς Προτεστάντες, πού ἐμφανίσθηκαν τόν 16ο αἰῶνα; Εἶναι δυνατόν, μιά τόσο πιά παγιωμένη ἀντίληψη νά εἶναι νεώτερο κατασκεύασμα; Μήπως ὁ Εἰσηγητής προσπαθεῖ νά “τραβήξῃ τά πράγματα” στά ἄκρα γιά νά ὑποστηρίξῃ τήν αὐθαίρετη ἄποψή του;

Ἄς μήν ἀπαντήσουμε ἐμεῖς ἀλλά νά ἰδοῦμε προσεκτικά ποιά κατάσταση ἐπικρατοῦσε παγκοσμίως στό θέμα αὐτό ἀπό τήν ἀρχαιότητα μέχρι τήν ἀνατροπή της, μέ τήν ὑπογράμμιση ὅτι εἰδικά στήν Ἑλλάδα –γιά τήν ὁποία κυρίως θά μιλήσουμε– ἡ ἀνατροπή αὕτη καθυστέρησε μέχρι τίς ἀρχές τοῦ 19ου αἰῶνος, καί, συγκεκριμένα, ἕως τό 1833, μόλις δύο χρόνια μετά τή δολοφονία τοῦ Καποδίστρια.

Ἀρχίζοντας ἀπό τήν Ἀρχαία Ἑλλάδα, παρατηροῦμε πῶς ὁποιοδήποτε πολίτευμα καί ἂν ἐπικρατοῦσε κατά περιόδους, ἀπό τό πιό Δημοκρατικό ἕως τό πιό ἀπολυταρχικό, ἡ θρησκευτικότητα ἦταν συνυφασμένη μέ τή ζωή τῆς Πόλεως-Κράτους καί τῶν κατοίκων της. Οἱ θεοί εἶχαν προσωποποιηθεῖ καί εἶχαν, τρόπον τινά, ἀναλάβει πολιτειακά ἀξιώματα κυβερνῶντες τόν λαό! Οἱ θεοί ἦσαν ὁλόκληρο ὑπουργικό Συμβούλιο (Δίας Πρωθυπουργός, Ἄρης Στρατιωτικῶν καί Πολέμου, Ἀθηνᾶ Παιδείας, Ἑρμῆς Μεταφορῶν καί Ἑπικοινωνίας, Δήμητρα Γεωργίας, Ποσειδῶνας Ναυτιλίας, Ἀπόλλων Πολιτισμοῦ κ.λ.π.) καί διοικοῦσαν τά ἀνθρώπινα.

Οἱ Ἀρχοντες ἔπρεπε νά συμμορφώνονται μέ τά κελεύσματα τῶν θεῶν καί νά διοικοῦν μέ τίς Ἀρχές πού ἀπέρρεαν ἀπό τή δικαιοσύνη καί τίς ὁδηγίες τῶν θεῶν, ὅπως αὐτές ἐξεφράζοντο ἀπό τά Μαντεῖα, τούς Μάντεις καί τό Ἱερατεῖο, στό ὁποῖο, σημειωτέον, Ἀρχιερέας ἦταν ὁ ἐκάστοτε Βασιλιάς ἢ Στρατηγός.

Οἱ Ἀρχοντες-Ἀρχιερεῖς ἐπέβλεπαν ἢ καί ἐκτελοῦσαν τίς θυσίες. Κατά τή μαρτυρία τοῦ Πλουτάρχου, ὁ Θεμιστοκλῆς καί ὁ Πausανίας ἦσαν Ἀρχιστράτηγοι καί Ἀρχιερεῖς, γι’ αὐτόν ἀκριβῶς τόν λόγο. Σύμφωνα μέ τήν ἀφήγηση τοῦ Πausανία, ὁ Ἐπαμεινῶνδας ἐκτελεῖ ἀκόμη καί ἐναγισμούς (δηλαδή νεκρική τελετή) στή μνήμη μιᾶς

νεκρῆς! Οἱ Ἀμφικτυονίες, οἱ Πολιτικές καί Στρατιωτικές Συμμαχίες εἶχαν πάντοτε κέντρο ἓνα Ἱερό!

Αὐτό, ὅμως, δέν συνέβαινε μόνο στήν Ἀρχαία Ἑλλάδα ἀλλά καί στόν ὑπόλοιπο κόσμο. Βέβαια, στήν Ἑλλάδα ἡ θρησκευτικότητα ὀριζε καί νοημάτιζε ὅλες τίς πτυχές τῆς καθημερινῆς ζωῆς, ἀλλά καί σέ ὅλους τοὺς λαούς ἡ θρησκευτικότητα ἦταν ἀπόλυτα συνδεδεμένη καί συνυφασμένη μέ τό ἔργο τῶν πολιτικῶν Ἀρχόντων.

Στή Βαβυλώνα ὁ Βασιλιάς ἦταν ὁ Ἀντιπρόσωπος τοῦ θεοῦ.

Στούς Αἰγυπτίους ὁ Φαραώ ἐθεωρεῖτο ὄχι μόνο Ἐκπρόσωπος τοῦ θεοῦ ἀλλά καί ἔνσαρκος θεός, ἐνσωμάτωση τοῦ θεοῦ.

Στήν Ἰαπωνία ὁ Αὐτοκράτορας (Micado) ἐθεωρεῖτο καί ἐτιμᾶτο ὡς θεός καί ἡ λατρεία του ἦταν τό κυρίαρχο στοιχεῖο τῆς λαϊκῆς θρησκείας.

Γιά τοὺς Πέρσες –σημερινούς Ἰρανούς– ὁ Βασιλιάς ἐθεωρεῖτο θεός. «Θεῶ, μεγάλῳ Βασιλεῖ Δαρεῖῳ χαίρειν», ἔγραφε ὁ Μ. Ἀλέξανδρος στόν Δαρεῖο καί ὁ ἴδιος ὁ Πέρσης Βασιλιάς ἀποκαλοῦσε τόν ἑαυτό του στά ἔγγραφα πού ἔστελνε «θεῶν συγγενής, σύνθρονός τε θεῶ Μίθρα καί συνανατέλων τῷ ἡλίῳ. Βασιλεύς βασιλέων, μέγας θεός Δαρεῖος»!

Στήν Κίνα ὁ Αὐτοκράτορας ἐθεωρεῖτο «Υἱός τοῦ θεοῦ Οὐρανοῦ» καί Ἐκπρόσωπός του ἐπὶ τῆς γῆς.

Πρέπει, βέβαια, νά διευκρινήσουμε ὅτι πρό τῆς Σαρκώσεως τοῦ Μόνου Ἀληθινοῦ Θεοῦ, τοῦ Χριστοῦ μας, ἡ καθημερινή ζωή καί ὅσα αὐτή συνεπάγεται, ἐρυθμίζοντο ἀπό τόν Πολιτειακό Ἀρχοντα. Ὅχι, ὅμως, ἀπό ἄθεον Πολιτειακό Ἀρχοντα, ἀλλά, ὅπως, προείπαμε, ἀπό ἐκεῖνον πού ἦταν ταυτόχρονα φορέας καί τῆς θρησκευτικῆς καί τῆς Πολιτικῆς ἐξουσίας.

Στό Ἰσραήλ τοῦ Ἀληθινοῦ Θεοῦ γίνεται ἡ ἀποκάθαρση τῆς λατρείας τοῦ Θεοῦ, χωρίς νά χωρισθῇ ἡ λατρεία ἀπό τήν διακυβέρνηση τοῦ Κράτους ἀλλά μέ τόν ὑποβιβασμό τοῦ Βασιλέως σέ Ὑπηρέτη τοῦ Θεοῦ. Γράφει ὁ σπουδαῖος ἐρμηνευτής τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, μακαριστός Ἀρχιμανδρίτης Ἰωήλ Γιαννακόπουλος: «Ἡ μονοθεΐα εἶναι ἐκείνη, ἡ ὁποία ἀνέδειξε τήν Ἰσραηλιτικὴν θρησκείαν τῆς Βίβλου ἀνωτέραν ὅλων τῶν πολυθεϊστικῶν θρησκειῶν τῆς Ἀρχαιότητος... Ἡ μονοθεΐα ἐνισχύθη ὑπὸ τῆς Βασιλικῆς ἐξουσίας δυναμικῶς, ἐκαθάρισεν ὅμως ἡ μονοθεΐα αὕτη τήν Βασιλικὴν ἐξουσίαν ἐκ τῆς θεοποιήσεως, τήν ὁποίαν οἱ ἄλλοι ἀνατολικοὶ λαοὶ ἀπέδιδον εἰς τὰς βασιλείας τῶν».

Στήν Παλαιά Διαθήκη, στό βιβλίο τῶν Παροιμιῶν, ὁ Θεός ὁμιλεῖ κατηγορηματικά καί διαλύει κάθε ἀμφιβολία περὶ τῆς προελεύ-

σεως καί τῆς δυνάμεως τῆς Πολιτειακῆς ἐξουσίας ἀλλά καί τοῦ περιεχομένου τῆς νομοθεσίας της. Ὅλα ἐξαρτῶνται ἀπό Ἐκεῖνον: «Ἐμή βουλή καί ἀσφάλεια, ἐμή φρόνησις, ἐμή δέ ἰσχύς. Δι' ἐμοῦ Βασιλεῖς βασιλεύουσι καί οἱ δυνάσται γράφουσι δικαιοσύνην. Δι' ἐμοῦ μεγιστᾶνες μεγαλύνονται, καί τύραννοι δι' ἐμοῦ κρατοῦσι γῆς».

Πῶς ἐξηγεῖται τό φαινόμενο;

Τό παγκόσμιο –μέχρι τόν 18ο αἰῶνα– φαινόμενο τῆς ἄρρηκτης συνδέσεως θρησκευτικῆς καί καθημερινῆς (δημόσιας ἢ ἰδιωτικῆς) ζωῆς, πού προβληματίζει πολλούς, ἔχει προφανῆ ἐξήγηση: Τήν θεο-ειδῆ καταγωγή καί κατασκευή τοῦ ἀνθρώπου!

Ἐφ' ὅσον ὁ ἄνθρωπος δημιουργήθηκε ἀπό τόν Θεό, ὅπως καί ὁλόκληρη Κτίσις –γνωστή καί ἄγνωστη σέ μᾶς– δέν εἶναι δυνατόν νά ἀπουσιάζη ὁ Θεός καί ὁ θεῖος φωτισμός Του, ὅχι μόνο ἀπό τή δια-ποίμανση καί διακυβέρνηση τῶν ἀνθρώπων ἀλλά οὔτε ἀπό τήν ἔρευνα καί τίς μελέτες τῶν ἐπιστημόνων. Ὅλόκληρο τό Σύμπαν –μιλῶ μέ πλεονασμό γιά ἔμφαση– ἀφοῦ εἶναι δημιούργημα τοῦ Θεοῦ Λόγου, ἔχει Θεολογική προέλευση, ἁρμολόγηση καί νόημα. Γι' αὐτό στίς μέρες μας, τίς τόσο ἀπομακρυσμένες ἀπό τόν Θεό, οἱ ἐπιστήμονες ὁδηγοῦνται σέ ἀλληλοσυγκρουόμενα συμπεράσματα, ἀναλίσκοντες ὑπέρογκα χρηματικά ποσά καί ἀναλίσκόμενοι στό νά σφετερισθοῦν τήν κυριαρχία τοῦ Θεοῦ τοῦ Παντός. Παρά τά ἀναμφισβήτητα ἐπιτεύγματά τους, πολλά ἀπό αὐτά μᾶς ὁδήγησαν καί μᾶς ὁδηγοῦν μέ φρενήρη ρυθμό στή βιοανηθικότητα!

Τί ἀλλάζει μέ τήν Σάρκωση τοῦ Θεοῦ Λόγου

Ἡ Σάρκωση τοῦ Θεοῦ Λόγου μεταθέτει τόν νοῦν μας στόν Οὐρανό γιά νά ἀντλήσουμε πλέον ἀπό ἐκεῖ τό πῶς πρέπει «ἀκριβῶς νά περιπατοῦμε». Κάθε μέρα, κάθε ὥρα, κάθε στιγμή καί ὅχι μόνο στήν Θεία Λειτουργία τῆς Κυριακῆς.

Ὅχι πλέον «γράμματα καί Πλάκες» ἀλλά Αὐτός ὁ Σαρκωθείς Θεός ὀρίζει τά πάντα. Αὐτός εἶναι Ἐκεῖνος πού «δεσπάζει τῶν ἐπουρανίων, τῶν ἐπιγείων καί τῶν καταχθονίων». Αὐτός πού ἔχει καί ἔδωσε στήν Ἐκκλησία Του «Πᾶσαν ἐξουσίαν ἐν Οὐρανῷ καί ἐπὶ γῆς», ἀφοῦ προηγουμένως «ἐξέβαλε ἔξω τόν ἄρχοντα τοῦ κόσμου»!

Ὁ Χριστιανισμός φανερώθηκε στόν κόσμο ἐξ ἀρχῆς ὡς Ζωή καί Κοινωνία Προσώπων, ὡς Κοινότητα. Δέν ἐμφανίσθηκε σάν ἰδέα, σάν ἰδεολογία καί, πολύ περισσότερο, δέν βιώθηκε ὡς ἀτομική ὑπόθεση, ὅπως κατὰ κόρον διαλαλοῦν σήμερα ὅλοι ἐκεῖνοι πού θέλουν νά

ἐξορίσουν τόν Θεό ἐκεῖ «ὅπου ἄνθρωπος οὐκ οἰκεῖ»!

Οἱ ἅγιοι Πατέρες μας, ἀλλά πρωτίστως οἱ «Πράξεις τῶν ἁγίων Ἀποστόλων» περιγράφουν ἐπακριβῶς ὅτι ὁ Χριστιανισμός ἐμφανίσθηκε ὡς τρόπος ζωῆς, πού ἐνεπνέετο ἀπό τή βιωματική Ἀληθινή Πίστη καί ἐνεργοῦσε μέ αὐτήν.

Αὐτό τό βεβαιώνει καί ὁ μέγας ἐρευνητής θεολόγος καί ἱστορικός, ὁ ἀείμνηστος π. Γεώργιος Φλωρόφσκυ: «Ὁ Χριστιανισμός (γράφει), εἰσῆλθε στήν Ἱστορία σάν νέα κοινωνική Τάξη ἢ μᾶλλον σάν νέα κοινωνική διάσπαση. Ἀπό τήν πρώτη ἀρχή ὁ Χριστιανισμός δέν ἦταν κυρίως “δόγμα” ἀλλά συγκεκριμένα μιά “Κοινότητα”».

Αὕτη ἡ Χριστιανική Κοινότητα, παρ’ ὅτι τελοῦσε ὑπό Ρωμαϊκή διακυβέρνηση, εἶχε βαθειά τήν πεποίθηση ὅτι εἶναι πλήρης ζωῆ, ὅχι μόνο Κοινότητα Λειτουργική, Κοινότητα πνευματική, ἀλλά Κοινότητα πού διακυβερνᾶται σέ ὅλες τίς ἐκφάνσεις τῆς ἀνθρώπινης καθημερινῆς ζωῆς.

Γιά τή διακυβέρνηση τῶν βιοτικῶν πραγμάτων εἶχαν ἤδη φροντίσει οἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι, μέ δική τους προτροπή πρὸς τοὺς Χριστιανούς νά ἐκλέξουν Διακόνους τῶν βιοτικῶν ζητημάτων, ὅπως τῶν κοινῶν Τραπεζῶν καί ὅλων τῶν ἄλλων πού σχετίζονται μέ τόν ἀνθρώπινο βίο ἀπό τή Γέννηση μέχρι τόν θάνατο καί τήν ταφή.

Ἐνοιωθε, δηλαδή, ἡ Χριστιανική Κοινότητα ὡς ἓνας λαός μέ ἐκκλησιαστική καί ὀργανωτική τῶν βιοτικῶν Ἱεραρχία, μέσα σέ ἓναν ἄλλον κυρίαρχο λαό, τοὺς Ρωμαίους.

Οἱ Χριστιανοί δέν ἀνατρέπουν καθεστῶτα, ὅταν αὐτά προϋπάρχουν. Σέβονται «ὡς ἐξουσίαν ὑπερέχουσαν» τὰ ὅποια καθεστῶτα συναντοῦν στὸν Τόπο πού ἐπιλέγουν νά κατοικήσουν, ἀκόμα καί ἂν αὐτά εἶναι ἀπάνθρωπα καί δέν τὰ εὐλογεῖ ὁ Θεός ἀλλά μόνο τὰ ἀνέχεται καί τὰ ἐπιτρέπει. Δέν ἀνατρέπουν καθεστῶτα ἀλλά καί δέν παραλείπουν νά ὀργανωθοῦν αὐτοί ὡς πλήρης Χριστιανική ζωὴ καί γι’ αὐτό δημιουργοῦν Κατακόμβες.

Ἐκεῖ ὀργανώνονται πλήρως καί καθορίζουν τὰ πάντα, ἀπό τή γέννησή τους ἕως καί τήν ταφή τους, ὅπως ἔκαναν οἱ Προπάτορές τους στήν Αἴγυπτο «ἐπὶ γῆς ἁλλοιρίας». Δέν ἀνατρέπουν ἀλλά καί δέν συσχηματίζονται μέ τόν «κόσμο», μέ τήν εἰδωλολατρεία πού κυβερνᾶ. Δέν ἔχουν δυνατότητα νά ἐκλέξουν τοὺς ἄρχοντες τῆς Ρώμης –δέν ὑπῆρχαν κατὰ τήν ἐποχὴ ἐκείνη ἐκλογές– καί γι’ αὐτό ἐκλέγουν Ἀρχοντες τῶν Κατακομβῶν. Ἀρχοντες πού ὑπακούουν στή Χριστιανική Πίστη καί στό Ἱερατεῖο Τῆς, τό ὅποιο καί τοὺς ἐγκαθιστᾶ κατὰ τή μαρτυρία τοῦ Βιβλίου τῶν «Πράξεων» στήν περιγραφή τῆς

ἐκλογῆς τῶν Ἑπτὰ Διακόνων.

Ἡ Ἀγιογραφική αὐτή πρακτική ἔχει παντελῶς ἀγνοηθεῖ καί παραθεωρηθεῖ μέ ὀλέθριες ἐπιπτώσεις στήν ἱστορική πορεία τοῦ Χριστιανικοῦ Γένους, ἰδίως κατά τά τελευταῖα χρόνια. Ἐφθασαν, μάλιστα, στό σημεῖο κάποιοι Ἀκαδημαϊκοί θεολόγοι, μέ προεξάρχοντα τόν ὁμότιμο καθηγητή κ. Εὐάγγελον Θεοδώρου, νά θεωροῦν τήν ἐκλογή τῶν Ἑπτὰ Διακόνων ὡς ἐκλογή ἐκκλησιαστικῶν καί ὄχι πολιτικῶν προσώπων.

Ὅμως, οἱ Ἑπτὰ Διάκονοι, καί ἀργότερα «πληθυνόντων τῶν Χριστιανῶν» καί οἱ ἄλλοι ἐκλελεγμένοι Διάκονοι καί Διακόνισσες δέν ἦσαν κληρικοί, ἀλλά πρόσωπα γιά νά «διακονοῦν τραπέζαις», ἀρχικά γιά τή διακονία τῶν κοινῶν Δείπνων καί, σταδιακά, καί τῶν ἄλλων βιοτικῶν πραγμάτων τῶν Χριστιανῶν καί ὄχι γιά τή διακονία τῆς ...Ἀγίας Τραπέζης! Ἐπειδή δέ κατά τήν πρώτη Ἀποστολική ἐποχή ὁ ζῆλος καί ἡ βιοτή τῶν περισσοτέρων Χριστιανῶν ἦταν σέ ὑψηλό πνευματικό ἐπίπεδο, οἱ Διάκονοι καί οἱ Διακόνισσες μετέφεραν σέ κάποιες ἔκτακτες περιπτώσεις τή Θεία Κοινωνία σέ ἀσθενεῖς καί πολύ ἡλικιωμένους.

Αὕτη, λοιπόν, τήν ἐκλογή καί γυναικῶν Διακονισσῶν –ὥστε γιά τήν τήρηση τῆς σεμνότητος γυναῖκες νά διακονοῦν γυναῖκες– πού ἀποτελεῖ τήν τρανότερη ἀπόδειξη ὅτι οἱ Διάκονοι καί οἱ Διακόνισσες δέν ἦσαν κληρικοί ἀλλά πολιτικά πρόσωπα –ἀφοῦ γυναῖκες κληρικοί δέν ἐπιτρέπονται– ὁ καθηγητής κ. Θεοδώρου (τήν πρακτική αὐτή) τή μετέστρεψε σέ δικό του ἐπιχείρημα, γιά νά ἀποδείξῃ ὅτι τάχα ἡ Πράξη τῆς Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας ἐπιτρέπει τήν χειροτονία τῶν γυναικῶν! Αὕτη, μάλιστα, ἡ μελέτη τοῦ καθηγητοῦ κ. Θεοδώρου ἐξακολουθεῖ νά ἀποτελῇ ἀποπροσανατολιστική θεολογική πυξίδα, ἡ ὁποία παρασύρει καί νέους θεολόγους νά ὑποστηρίζουν μιά τέτοια πλάνη, χωρίς νά ἀναχαιτίζονται ἀπό τήν πλειάδα τῶν θεολογικῶν ἐπιχειρημάτων κατά τῆς χειροτονίας τῶν γυναικῶν, στά ὁποῖα ἐπιχειρήματα κυριαρχοῦν τά κεραυνοβόλα παραγγέλματα τοῦ ἀγίου Ἀποστόλου Παύλου: «γυναικί δέ διδάσκειν οὐκ ἐπιτρέπω» (1 Τιμ. 2,12) καί «ὥς ἐν πάσαις ταῖς Ἐκκλησίαις τῶν ἁγίων αἱ γυναῖκες ὑμῶν ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις σιγάτωσαν. Οὐ γάρ ἐπιτέραται αὐταῖς λαλεῖν, ἀλλ' ὑποτάσσεσθαι» (1 Κορ. 14,34). Ἐκτός καί ἂν στό μέλλον γίνῃ λόγος καί περί «ἀφώνου»... Ἱερwsύνης!

Μετά τίς Κατακόμβες τί;

Πολλοί θά διερωτηθῇτε: –Μετά τή λήξη, ὅμως, τῶν Διωγμῶν, ὅποτε

πλέον ανέβηκε στὸν θρόνο ὁ Μ. Κωνσταντῖνος, δέν διαχωρίσθηκαν Ἐκκλησία καί Πολιτεία, ὅπως μέχρι σήμερα γνωρίζουμε αὐτὸν τὸν διαχωρισμό;

Ἡ ἀπάντηση εἶναι κατηγορηματική: Ὁχι!

Ὁ Μ. Κωνσταντῖνος, σάν χριστιανὸς πλέον, συνειδητοποίησε ὅτι ὄχι μόνο δέν μπορεῖ νά συγκεντρώνη στὸ πρόσωπό του καί τὴν Θεία καί τὴν Πολιτική ἐξουσία, ἀλλὰ καί ὅτι πρέπει νά ἐντάξη τὴν Πολιτική ἐξουσία στὴν Ἐκκλησία. Ὁ Εὐσέβιος Καισαρείας, ὡς αὐτήκοος μάρτυς, μᾶς διασώζει αὐτολεξεῖ αὐτό πού εἶπε ὁ ἅγιος Κωνσταντῖνος σέ δεξίωση πού παρέθεσε σέ Ἐπισκόπους: «Ἐν ἐστιάσει ποτέ δεξιούμενος ἐπισκόπους, λόγον ἀφῆκεν, ὡς ἄρα εἶη καί αὐτὸς ἐπίσκοπος, ὧδε πρὶ αὐτοῖς εἰπὼν ῥήμασιν ἐφ' ἡμετέrais ἀκοαῖς... Ἀλλ' ὑμεῖς μὲν τῶν εἶσω τῆς Ἐκκλησίας ἐγὼ δέ τῶν ἐκτός ὑπὸ Θεοῦ καθιστάμενος ἐπίσκοπος ἂν εἶην». Καί σέ κάποια ἄλλη εὐκαιρία ἔγραφε πρὸς τοὺς Ἐπισκόπους: «Εἰς ἐξ ὑμῶν ἐτύχανον συμπαρών».

Σημαντικό θεωροῦμε νά παραθέσουμε ὄχι μιὰ δική μας ἐρμηνεία ἀλλὰ τὴν ἀξιολόγηση τῶν ἀνωτέρω φράσεων, πού ἔκαμε ὁ διαπρεπὴς καθηγητὴς τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου, μακαριστὸς Κωνσταντῖνος Μουρατίδης, γιὰ νά μὴν ὑπάρξη ἀμφισβήτηση τοῦ νοήματός τους: «Οἷαδῆποτε ἐρμηνεία καί ἐάν δοθῇ εἰς τοὺς λόγους τούτους τοῦ Μ. Κωνσταντίνου (γράφει ὁ καθηγητὴς), οἵτινες τόσας ἐρμηνείας καί παρερμηνείας προὐκάλεσαν, ἔν εἶναι βέβαιον καί μὴ δυνάμενον νά ἀμφισβητηθῇ, ὅτι οἱ λόγοι οὗτοι προφερόμενοι ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος, τοῦ μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης θεωρουμένου ὡς «pontifex maximus», ἥτοι ὡς ὑπερίατου Ἀρχιερέως τῆς (εἰδωλολατρικῆς) θρησκείας, συνιστοῦν αὐτοπεριορισμόν, δεδομένου ὅτι χαρακτηρίζει ἐαυτὸν οὐχὶ πλέον ὡς τὸν “ὑπέρτατον ποντίφηκα” τῆς νέας θρησκείας, ἀλλὰ ὡς ἓναν ἐκ τῶν πολλῶν καί δὴ καί μὴ ἔχοντα ἀρμοδιότητα ἐν τῇ κυρίᾳ περιοχῇ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ὁργανισμοῦ, ἥν ἀρμοδιότητα ἀναγνωρίζει θεῖω δικαίῳ εἰς τοὺς ἐπισκόπους».

Τὸ ἦθος τοῦ Μ. Κωνσταντίνου μιμεῖται καί ὁ αὐτοκράτωρ Μαρκεσιανός, πού παρέστη αὐτοπροσώπως στὴν Δ' Οἰκουμένην Σύνοδο καί ἐπεξηγεῖ τὴν παρουσία του σ' αὐτήν: «Ἡμεῖς βεβαιότητα τοῖς πραγματοποιέοις προσθήσαντες, οὐ δυνάμεως ἐπίδειξιν ποιησάμενοι, παρεῖναι τῇ Συνόδῳ ἐδοκιμάσαμεν, ὑπόδειγμα ποιησάμενοι τὸν τῆς μακαρίας λήξεως Κωνσταντῖνον».

Πῶς ἦταν, ἄλλωστε, δυνατόν νά ρυθμισθῇ ἡ ζωὴ τῆς Αὐτοκρατορίας διαφορετικά, ἀφοῦ ὁ χριστιανισμός πού ἐπεκράτησε, ἔγινε Ζωὴ τῆς ζωῆς της;

Στὸ ἐξῆς ἡ Αὐτοκρατορία μας ζοῦσε καί ἐκινεῖτο ὡς «Σῶμα

Χριστοῦ». Ζοῦσε ὡς Ἐκκλησία τήν ἔνωση τῶν δύο φύσεων τοῦ Χριστοῦ, Θείας καί Ἀνθρωπίνης. Ζοῦσε «ἀσυχύτως ἀλλά καί ἀδιαιρέτως» τή σχέση Ἱερωσύνης καί Βασιλείας.

Ὁ Αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανός –αὐτός πού κατηγορήθηκε, μάλιστα, ἀπό ἐπιπολαίους ἱστορικούς γιά «ἰδιότυπες καισαροπαπικές του τάσεις»– περιγράφει στό Προοίμιο τῆς ΣΤ΄ Νεαρᾶς του τόν θεοειδῆ τρόπο σχέσεως τῶν δύο διακονημάτων, τοῦ Κλήρου καί τῶν Ἀρχόντων: «Μέγιστα ἐν ἀνθρώποις ἐστί δῶρα Θεοῦ παρά τῆς ἄνωθεν δεδομένα φιλανθρωπίας, Ἱερωσύνη τε καί Βασιλεία. Ἡ μὲν τοῖς θείοις ὑπηρετουμένη, ἡ δέ τῶν ἀνθρώπων ἐξάρχουσα τε καί ἐπιμελουμένη, καί ἐκ μιᾶς καί τῆς αὐτῆς ἀρχῆς ἑκατέρα προῖοῦσα καί τόν ἀνθρώπινον κατακοσμοῦσα βίον... Εἰ γάρ ἡ μὲν (Ἱερωσύνη) ἄμεμπτος εἶη πανταχόθεν καί τῆς πρὸς Θεόν μετέχει παρρησίας, ἡ δέ (Βασιλεία) ὀρθῶς τε καί προσηκόντως κατακοσμουμένη τήν παραδοθεῖσαν αὐτῇ πολιτείαν, ἔσται συμφωνία τις ἀγαθή πᾶν εἴ τι χρηστόν τῷ ἀνθρωπίνῳ χαριζομένη γένει».

Σαφέστερα, μετὰ ἀπό πέντε καί πλέον αἰῶνες, τό 970, ὁ Αὐτοκράτωρ Ἰωάννης Τσιμισκῆς περιγράφει τήν Θεανθρώπινη σχέση Ἱερωσύνης καί Βασιλείας, ὅταν ἀνήγγειλε στή Σύνοδο τόν θάνατο τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Πολυεύκτου: «Μίαν ἀρχήν ἐξεπίσταμαι, τήν ἀνωτάτην καί πρώτην, ἥτις ἐκ τοῦ μή ὄντος εἰς τό εἶναι τό τοῦ ὄρατοῦ καί ἀοράτου κόσμου παρήγαγε σύστημα. Δύο δέ τās ἐν τῷδε τῷ βίῳ γινώσκω καί τῇ κάτω περιφορᾷ, Ἱερωσύνην καί Βασιλείαν, ὧν τῇ μὲν τῶν ψυχῶν ἐπιμέλειαν, τῇ δέ τῶν σωμάτων κυβέρνησιν ἐνεχείρισεν ὁ Δημιουργός, ὡς ἂν μή τούτων χωλεύσοιτο μέρος, ἄρτιόν τε καί ὁλόκληρον διασώζοι».

Στό σημεῖο αὐτό θά δώσω τόν λόγο στόν μακαριστό π. Γεώργιο Φλωρόφσκυ γιά νά μᾶς περιγράψῃ τό πῶς ἐβίωνετο στήν Αὐτοκρατορία τοῦ Γένους μας ἡ ἀσύγχυτη ἀλλά καί ἀδιαίρετη σχέση Ἱερωσύνης καί Βασιλείας καί ὄχι Ἐκκλησίας καί Πολιτείας, ὅπως κατήντησε σήμερα, νά σημαίνει γιά μᾶς τούς Νεοέλληνες ὅτι ἡ Πολιτεία βρίσκεται ἀπολύτως ἐκτός τῆς Ἐκκλησίας! Ἡ περιγραφή του ἔχει ἰδιαίτερη σημασία γιά μᾶς, δεδομένου ὅτι γίνεται ἀφ' ἐνός μὲν ἀπό ἕναν εὐλαβέστατο κληρικό, θεολόγο καί ἱστορικό σπάνιας ἐπιστημονικῆς γνώσεως καί εὐθυκρισίας καί, ἀφ' ἑτέρου, γιατί ἔχει καταγραφεῖ σέ «ἀνύποπον χρόνον», τό ἔτος 1957! Ὅποιαδήποτε δική μου ἀνάλυση θά εἶχε κανεῖς τήν εὐχέρεια νά τήν ἀμφισβητήσῃ, μέ τήν αἰτίαση ὅτι παραβιάζω τά ἱστορικά στοιχεῖα γιά νά δικαιώσω τή συλλογιστική τῆς Εἰσηγήσεώς μου. Γι' αὐτό, ἄς ἀκούσουμε τόν μακαριστό π. Φλωρόφσκυ νά ἀναλύῃ τό νόημα τῶν λόγων τοῦ Ἰου-

στινιανού, πού ἐκτίθενται στὸν Πρόλογο τῆς ΣΤ' Νεαρᾶς του (παραθέσαμε ἤδη μικρὸ ἀπόσπασμα), τῆς 16ης Μαρτίου 535:

«Ὁ Ἰουστινιανὸς δὲν μιλοῦσε γιὰ τὴν Πολιτεία ἢ τὴν Ἐκκλησία. Μιλοῦσε γιὰ δύο ἐξουσίες ἢ ἀντιπροσωπεῖς πού εἶχαν καθιερωθεῖ στὴ Χριστιανικὴ Κοινοπολιτεία. Ἦταν καθορισμένες ἀπὸ τὴν ἴδια Θεία ἐξουσία καὶ γιὰ τὸν ἴδιο τελικὸ σκοπὸ. Σὰν “Θεῖο Δῶρο” ἡ Αὐτοκρατορικὴ ἐξουσία, τὸ imperium, ἦταν ἀνεξάρτητο ἀπὸ τὸ Ἱερατεῖο, sacerdotium. Παρά ταῦτα ἦταν ἐξαρτημένο καὶ ὑποταγμένο σ’ αὐτὸν τὸν σκοπὸ γιὰ τὸν ὁποῖο εἶχε καθιερωθεῖ ἀπὸ τὸν Θεό. Κι ὁ σκοπὸς ἦταν ἡ καθαρὴ διατήρηση καὶ διάδοση τῆς Χριστιανικῆς ἀλήθειας. Ἔτσι, ἐάν ἡ Αὐτοκρατορία, σὰν Αὐτοκρατορία δὲν ἦταν ὑποταγμένη στὴν Ἱεραρχία, ἦταν ἐν τούτοις ὑποταγμένη στὴν Ἐκκλησία, πού ἦταν διωρισμένη ἀπὸ τὸν Θεὸ σὰν “κουσιωδία” τῆς Χριστιανικῆς Ἀλήθειας. Μὲ ἄλλα λόγια ἡ Αὐτοκρατορικὴ ἐξουσία ἦταν “νόμιμη” μόνο μέσα στὴν Ἐκκλησία. Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἦταν οὐσιαστικὰ ὑποταγμένη στὴ Χριστιανικὴ Πίστη, δεσμευμένη ἀπὸ τίς ἐντολές τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν Πατέρων, καὶ ἀπ’ αὐτὴν τὴν ἀποψη “περιωριζόταν” ἀπ’ αὐτά. Ἡ νόμιμη θέση τοῦ Αὐτοκράτορα στὴ Κοινὴ Πολιτεία, ἐξαρτιόταν ἀπὸ τὴν καλὴ του στάση πρὸς τὴν Ἐκκλησία κάτω ἀπὸ τὴ δογματικὴ καὶ κανονικὴ Τῆς πειθαρχία. Τὸ Κράτος ἦταν ταυτόχρονα ἐξουσία καὶ ὑπηρεσία. Καὶ οἱ ὅροι τῆς ὑπηρεσίας ἦταν καθωρισμένοι ἀπὸ τοὺς νόμους καὶ τοὺς Κανόνες τῆς Ἐκκλησίας. Στὴν ὀρκωμοσίᾳ τῆς στέψεώς του ὁ Αὐτοκράτορας ὥφειλε νὰ ὁμολογήσῃ τὴν Ὁρθόδοξο Πίστη του καὶ νὰ δώσῃ ὄρκο ὑποταγῆς στὶς ἀποφάσεις τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Συνόδων». Καὶ ὁ μακαριστὸς Φλωρόφσκυ, προλαβαίνοντας τίς ὁποιες ἐνστάσεις περὶ τυπικότητος τῆς ὀρκωμοσίας –γιατί σὲ τέτοιου εἴδους τυπικότητες εἴμαστε συνηθισμένοι, ιδίως σήμερα– ἐπιστρατεύει καὶ τὴ μαρτυρία τοῦ I. Sokolon: «Αὐτὸ δὲν ἦταν ἀπλὴ τυπικότητα. “Ἡ Ὁρθοδοξία ἦταν, οὕτως εἰπεῖν, ἡ ὑπερεθνικότητα τοῦ Βυζαντίου, τὸ βασικὸ στοιχεῖο τῆς ζωῆς τῆς Πολιτείας καὶ τοῦ λαοῦ”»!

Μὲ τὰ ἴδια τὰ λόγια τοῦ π. Φλωρόφσκυ «ἡ θέση τοῦ Αὐτοκράτορα στὸ βυζαντινὸ σύστημα εἶχε ἐξόχως ἀνυψωθεῖ. Εἶχε περιβληθεῖ μὲ στέφανο θεοκρατικῆς λάμπεως... Παρά ταῦτα ὁ Αὐτοκράτορας δὲν ἦταν παρά λαϊκός. Εἶχε ὀρισμένη θέση στὴν Ἐκκλησία καὶ μάλιστα πολὺ ἐξέχουσα καὶ ὑψηλὴ. Μὰ ἦταν θέση λαϊκοῦ. Ἦταν, ὡς θὰ ἐλέγαμε, εἰδικὸ ἀξίωμα στὴν Ἐκκλησία, προωρισμένο γιὰ λαϊκοὺς... Οἱ τελετές τῆς Αὐτοκρατορικῆς στέψεως ἐνεῖχαν ὁλοσχερῶς “καθαγιαστικὴ” σημασία τῆς “κοσμικῆς ἐξουσίας”».

Τὰ περὶ Καισαροπαπισμοῦ τῶν Αὐτοκρατόρων, δηλαδή ἐπιβολῆς τους στὴν Ἐκκλησία, τὰ ἀπορρίπτει κατηγορηματικὰ ὁ βαθυστόχαστος ἐρευνητὴς Φλωρόφσκυ. Δυστυχῶς τὰ υἱοθετοῦν καὶ πολλοὶ σύγχρονοι

καί, μάλιστα, κληρικοί, οἱ ὅποιοι ἐντελῶς ἀνιστόρητα ὁμιλοῦν περὶ τάχα δεσμῶν πού ἐχάλκευσαν οἱ Αὐτοκράτορες στήν Ἐκκλησία, γιὰ νά δικαιολογήσουν τή σημερινή δουλική τους ὑποταγή στήν κοσμική ἐξουσία!

«Τίποτε δέν θά ἦταν πιο ψεύτικο (γράφει καί ὁ Henry Gregoire) ἀπό τήν κατηγορία τοῦ Καισαροπαπισμοῦ πού γενικά εἶναι ἀντίθετος μέ τή Βυζαντινή Ἐκκλησία».

Ἡ ἱστορία μαρτυρεῖ ὅτι ἡ σχέση Ἱερωσύνης καί Βασιλείας συνεχίσθηκε ἀπαρασάλευτα ἕως τά τέλη τοῦ 9ου αἰῶνος, παρά τή μεσολαβήσασα Εἰκονομαχία. Ἰδιαίτερα ἐνδεικτικός εἶναι ἓνας συνταγματικός Χάρτης τῆς ἐποχῆς τοῦ Μ. Φωτίου, ἡ «Ἐπαναγωγή». Δέν εἶναι, νομίζουμε, τυχαία ἡ συγγραφή –πιθανότατα ἀπό τόν ἴδιο τόν Μ. Φώτιο– τῆς «Ἐπαναγωγῆς» τήν ἐποχή αὐτή, μετά τήν Εἰκονομαχία. Σαφῶς ἐγράφη γιὰ νά ἀνανεωθῇ ἡ διακήρυξη ὅτι ὁ Αὐτοκράτορας εἶναι ἐντός τῆς Ἐκκλησίας, ὄχι ἐκτός ἢ ὑπεράνω αὐτῆς!

Στό σημεῖο αὐτό θέλω νά τονίσω καί νά διευκρινήσω τή σημασία τῶν λόγων τοῦ ἀγίου Ἀποστόλου Παύλου περὶ τῆς προελεύσεως τῆς Πολιτικῆς ἐξουσίας «οὐ γάρ ἔστιν ἐξουσία εἰ μή ὑπό Θεοῦ. Αἱ δέ οὖσαι ἐξουσίαι ὑπό τοῦ Θεοῦ τειταγμέναι εἰσίν».

Αὐτά σημαίνουν ὅτι ἡ Πολιτική ἐξουσία προέρχεται ἀπό τόν Θεό, ἀλλά μόνο διὰ τῆς Ἐκκλησίας Του. Αὐτό μᾶς τό ἐτόνισε ὁ Ἰδιος ὁ Χριστός, γνωστοποιῶντας σέ ὅλη τήν ἀνθρωπότητα ὅτι Τοῦ «ἐδόθη πᾶσα ἐξουσία ἐν Οὐρανῷ καί ἐπὶ γῆς». Αὐτή ἡ ἐξουσία, μετά τήν Σάρκωση τοῦ Θεοῦ Λόγου δίδεται ἀποκλειστικά διὰ τῆς Ἐκκλησίας καί ὄχι ἀπ' εὐθείας στόν Ἄρχοντα, ἐπειδὴ ἐξελέγη Ἄρχων. Ἄν ὁ Ἄρχων εἶναι πιστός, λαμβάνει ὄντως τήν ἐξουσία ἀπό τόν Θεό καί τόν σεβόμεθα οἱ ἄνθρωποι. Ἄν εἶναι ἄπιστος, οἱ ἄνθρωποι καί πάλι τοῦ ὀφείλουμε σεβασμό καί δέν τόν ἀνατρέπουμε, ἀλλά ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἡ ἐξουσία του εἶναι καταχρηστική, ὅπως προεῖπε ὁ Χριστός μας γι' αὐτοῦ τοῦ εἰδους τούς Ἄρχοντες: «οἱ δοκοῦντες ἄρχειν ἰὼν ἐθνῶν...»! Φαίνονται στούς ἀνθρώπους ὡς Ἄρχοντες, ἀλλά γιὰ τόν Θεό δέν εἶναι. Συμβαίνει τό ἴδιο πού λέγει ὁ θεῖος Χρυσόστομος γιὰ τούς ἀναξίους Ἱερεῖς: «Ὁ Θεός οὐ πάντας χειροτονεῖ ἀλλά διὰ πάντων ἐνεργεῖ, διὰ τῷ σωθῆναι τόν λαόν».

Κάποτε συκοφαντήθηκα ὅτι τάχα πρεσβεύω πῶς ἡ Πολιτική ἐξουσία ἐκπορεύεται ἀπό τό Ἱερατεῖο, ἐπειδὴ πιστεύω τά ἀνωτέρω. Ὅσοι συμμερίζονται αὐτή τή συκοφαντία πρέπει νά μᾶς παραπέμψουν σέ κάποιο κεφάλαιο τῆς Δογματικῆς, στό ὅποιο νά ἀναφέρεται ὅτι καί ἐκτός Ἐκκλησίας μεταδίδεται ἡ Θ. Χάρις καί ἡ Θεία ἐξουσία

στους ανθρώπους(!). Ὑπάρχει τέτοια ἔκδοχή; Ὁχι, βεβαίως! Ἄρα πρὸς τί ἡ συκοφαντία;

Ἀπλούστατα, ἐπειδὴ Οἰκονόμοι τῆς Θ. Χάριτος τῆς Ἐκκλησίας εἶναι οἱ Ἱερεῖς –Ἐπίσκοποι καὶ Πρεσβύτεροι– καὶ διὰ τῶν χειρῶν τῆς Ἱερωσύνης πρέπει οἱ Ὁρθόδοξοι Ἀρχοντες νὰ λαμβάνουν τὴν ἐξουσία –ὅπως συνέβαινε ἐπὶ τόσους αἰῶνες– ὅσοι θέλουν νὰ ἀποκλείσουν τὴν Ἱερωσύνη ἀπὸ τὸν πνευματικό καταρτισμὸ τῶν Πολιτικῶν καὶ τὴν ἐποπτεία τῶν Ἀρχόντων, μεταχειρίζονται αὐτὴ τὴ συκοφαντία –τὴν ὁποία, μάλιστα, “βαπτίζουν” Παποκαισαρισμό– καὶ ἔτσι, εὐχερῶς, μέ τῇ λασπολογία, “ἀδειάζουν τὴ γωνιά ἀπὸ τοὺς Κληρικούς”(!), τοὺς ἀποκλείουν, δηλαδή, ἀπὸ τὴ δημόσια ζωὴ, γιὰ νὰ ἀλωνίζονται ἔπειτα μόνοι τους, «πλανῶντες καὶ πλανώμενοι»!

Ἐπίσης, πρέπει νὰ ἐπισημανθῇ, γιὰ νὰ “διασκεδασθοῦν” ἀπόψεις πού πολλές φορές κυριαρχοῦν ἀπὸ ἔλλειψη κριτηρίων ἀξιολογήσεως τῆς Ἱστορίας, ὅτι ἀρκετές φορές κατὰ τὴ Βυζαντινὴ περίοδο ἐπῆλθε ρήξη μεταξὺ Αὐτοκρατόρων καὶ Πατριαρχῶν ἢ Ἱεραρχῶν, ἀλλὰ ποτέ ρήξη μέ τὴν Ἐκκλησίαν, ὅπως γίνεται σήμερα ἀπὸ τοὺς κατ’ εὐφημισμὸν δικούς μας πολιτικούς ἄρχοντες, κατ’ οὐσίαν, ὅμως, πράκτορες ξένων ἀντιεκκλησιαστικῶν Κέντρων!

Αὐτό, δηλαδή ὁ σεβασμὸς τῶν Αὐτοκρατόρων πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, συνεχίζεται μέχρι τὴν Ἄλωση τῆς Βασιλεύουσας.

Ἀφήνουμε καὶ πάλι τὸν π. Φλωρόφσκυ νὰ κλείσῃ αὐτὴ τὴν περίοδο: «Παρ’ ὅλες τὶς Αὐτοκρατορικές καταχρήσεις καὶ ἀποτυχίες, τὸ Βυζάντιο διατήρησε ὡς τὸ τέλος τὸν Χριστιανικὸ καὶ ἱερὸ χαρακτῆρα του. Ἡ θρησκεία καὶ ἡ Πολιτεία οὐδέποτε διαζεύχθηκαν ἢ ξεχώρισαν. Τὸ Βυζάντιο κατέρρευσε σάν Χριστιανικὸ Βασίλειο κάτω ἀπὸ τὸ βάρος τῶν τρομερῶν ἀπαιπήσεών του»!

Τί συμβαίνει στὴν Τουρκοκρατία;

Παρατρέχουμε τὴν περίοδο τῆς Τουρκοκρατίας, ὅπου ἐπὶ 400 χρόνια ὑπερτάτη Πνευματικὴ ἀλλὰ καὶ νομικὴ ἐξουσία εἶναι ἡ Ἐκκλησία, ἡ ὁποία διαρθρώνει ὁλόκληρὴ τὴ ζωὴ τοῦ ὑπόδουλου Γένους. Δέν δίνουμε ἔμφαση σ’ αὐτὴν τὴν περίοδο ὡς πρὸς τὸν τρόπο διοικήσεως, διότι πρόκειται ὄντως γιὰ ἰδιάζουσες συνθῆκες, κάτω ἀπὸ τὶς ὁποῖες κυβερνᾶται ὁ Ὁρθόδοξος Ἑλληνικὸς λαός.

Ὡστόσο δέν μποροῦμε νὰ μὴν ἐπισημάνουμε τὸ γεγονὸς ὅτι ἀκόμη καὶ ὁ Πορθητὴς διέκρινε ποιὸς οὐσιαστικά κατήυθυνε τὸν λαὸ τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ποιὸς ἦταν ἐκεῖνος πού δέν τακτοποιοῦσε μόνο τὶς βιοτικές ὑποθέσεις ἀλλὰ καὶ καθοδηγοῦσε

τήν ψυχή τοῦ λαοῦ καί γι' αὐτό ἐπέλεξε νά ἐλέγξη τόν Πατριάρχη, καθιστώντας τον ὑπεύθυνο γιά ὅποιαδήποτε παρεκτροπή τῶν ὑποδούλων εἰς βάρος τῆς Ὑψηλῆς Πύλης.

Ὁ Ὁρθόδοξος λαός μας, μέ ψυχή του τόν Χριστό, διά τῆς Ἐκκλησίας του, ἐπιβιώνει πνευματικά μετά ἀπό 400 χρόνια δουλείας, γιατί κυβερνᾷ ἡ Ἐκκλησία, χωρίς οἱ Κληρικοί Της νά ἐμπλέκονται σέ κοσμικά διακονήματα ἢ ἀξιώματα. Πρόκειται γιά μοναδικό παγκόσμιο φαινόμενο στήν ἱστορία τοῦ ἀνθρωπίνου Γένους, τό νά διατηρῇ λαός ἀκέραιη τήν αὐτοσυνειδησία του μετά ἀπό 4 αἰώνων δουλεία σέ ἀλλόφυλο καί βάρβαρο κατακτητή!

Ἡ Ἑθνική Παλλιγγενεσία: Ἀπελευθέρωση ἢ πνευματική δουλεία;

Μέ τήν Ἐπανάσταση τοῦ '21 γίνεται μιά διεθνῆς συνωμοσία ὥστε οἱ ξένοι νά κάνουν τά “στραβά μάτια” καί ἐνῶ ἔχουν ἀπαγορευθεῖ οἱ Ἐξεγέρσεις, ὄχι μόνο δέν ἐμπόδισαν, ἀλλά καί βοήθησαν οἱ Ξένες Δυνάμεις τήν Ἑλληνική Ἐπανάσταση ὥστε νά ἀπελευθερωθῇ ἓνα ἀπειροελάχιστο τμήμα τῆς κατακτημένης Ρωμεϊκῆς Αὐτοκρατορίας μας, νά ἡσυχάσῃ ὁ ἀνήσυχος καί ἐπαναστατικός πληθυσμός τοῦ Ἑλλαδικοῦ χώρου καί ἔτσι νά ἀφεθῇ στή βορά τῶν Ξένων ἡ μεγάλη ἐδαφική καί πνευματική ἔκταση τῆς Ρωμηοσύνης. Δέν εἶναι καθόλου τυχαῖο ὅτι κανεῖς δέν βοήθησε γιά τήν ἀπελευθέρωση τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Αὐτό θά ἐσήμαινε ἀναβίωση τῆς ἀδιαίρετης καί ἀσύγχυτης σχέσεως Ἱερωσύνης καί Βασιλείας, πρᾶγμα τό ὁποῖο ὁ «ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου» φοβᾶται, ὅπως φοβᾶται τό “λιβάνι”, ἀφοῦ εἶναι διάβολος!

Ἔτσι, ἐνῶ ὁ Χριστός «ἐξέβαλε ἔξω» τόν «ἄρχοντα τοῦ κόσμου τούτου» καί ἔγινε ὁ Ἰδιος Ἀρχων καί κυρίαρχος τῆς Ρωμηοσύνης, δηλαδή τῆς ζωῆς τοῦ Χριστιανικοῦ λαοῦ Του, ἡ Δύση, μέ τό νά δώσουν ἀρχικά ἐλευθερία μόνο στό Ἑλληνικό Θέμα τῆς Αὐτοκρατορίας καί ἀργότερα σέ ἄλλα ἔξι πού ἀπαρτίζουν τόν σημερινό Ἑλλαδικό χώρο –ἐνῶ ἡ Αὐτοκρατορία μας στίς ἐνδοξες μέρες της ἔφθανε τά 43 θέματα!– “ἔβαλαν γιά τά καλά” καί πάλι «ἄρχοντα τοῦ κόσμου τούτου» μέσα στή ζωή τοῦ Ὁρθόδοξου λαοῦ μας σάν διαλυτικό κάθε πνευματικῆς του δυνάμεως.

Ἐφεραν τούς Προτεστάντες Βαυαρούς, αὐτούς πού εἶχαν διώξει τόν Χριστό ἀπό τήν Ἐκκλησία τους καί τόν εἶχαν ἀντικαταστήσει μέ τήν κοσμική ἐξουσία, πού αὐτή πλέον ὀριζε τί θέλει ὁ Θεός καί τί δέν θέλει. Ἐφεραν τούς Προτεστάντες, ἀφοῦ δολοφόνησαν τόν

Καποδίστρια, όταν άρχισε αυτός νά έπαναφέρη τήν άσύγχυτη αλλά καί άδιαίρετη ένωση τής Ίερωσύνης καί τής Βασιλείας.

Είναι άποκαλυπτικό τής καταστάσεως πού είχε επιβληθεί στην Έλλάδα μετά τόν Καποδίστρια γιά τήν καταδυνάστευση τής Έκκλησίας από τούς Βαυαρούς πού κυβερνούσαν, τό κείμενο πού έγραψε ό άχαρακτήριστος συμπαίκτης τής Κρατικής έξουσίας, παρ' ότι κληρικός, Θεόκλητος Φαρμακίδης, πρωτοστάτης τής άποσχίσεως τής Έκκλησίας τής Έλλάδος από τό Οίκουμενικό Πατριαρχείο ώστε νά γίνη παίγνιο τής Πολιτείας. Σχολιάζοντας, λοιπόν, ό Φαρμακίδης τόν «Συνοδικό Τόμο» πού παρεδόθη από τό Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως μέ τή χορήγηση του Αύτοκεφάλου στην Έκκλησία τής Έλλάδος ή μάλλον διαρρηγνύων τά ιμάτιά του γιά τό περιεχόμενο του «Τόμου» αυτού, άφου μέ αυτό τό περιεχόμενο έχανε ή Πολιτεία τήν κυριαρχία της επί τής Έκκλησίας, γράφει: «... Όποία καθιστάνεται διά του Συνοδικού Τόμου ή υπερτάτη άρχή τής Έκκλησίας τής Έλλάδος; Όλως άτεξούσιος! Όλως άνεξάρτητος από τής Πολιτείας! Καί του λοιπού ούτεμίαν μετοχήν έχει ή Πολιτεία εις τήν σύστασιν τής υπερτάτης άρχής τής έν Έλλάδι Όρθοδόξου Έκκλησίας! Αυτή κατεστάθη άπαξ διά παντός υπό τής έν Κωνσταντινουπόλει συνόδου, καί είναι του λοιπού αυτοσύστατος, αύθύπαρκτος, αύθυπόστατος!... Ό έστι, δέν είναι αυτη ΚΡΑΤΟΣ ΕΝ ΚΡΑΤΕΙ; Ίδού ή επιβουλή! ...» Αν ό Συνοδικός Τόμος γενή δεκτός καί κατασταθῇ νόμος τής επικρατείας, τίνος άλλου καταστατικού Νόμου ύπάρχει χρεία; Αρχή αυτοσύστατος, αύθύπαρκτος, αύθυπόστατος, όλως άνεξάρτητος από τής Πολιτείας. Άλλο Κράτος έν Κράτει, έλευθέρως καί άκωλύτως από πάσης κοσμικής έπεμβάσεως διοικοῦσα τά τής Έκκλησίας καθόλου, διοργανοῦται άφ' έαυτῆς καί δι' αὐτῆς, καί αυτή άφ' έαυτῆς διαγράφει τά καθήκοντα αὐτῆς, καί αυτή άφ' έαυτῆς κανονίζει καί τόν τρόπον τῶν έαυτῆς έργασιῶν. Πᾶς λοιπόν άλλος νόμος είναι, όχι μόνον περιπός αλλά καί γελοῖος!... Δύο έξουσίας, μίαν κοσμικήν καί μίαν έκκλησιαστικήν, άπ' άλλήλων όλως διακεκριμένas καί άνεξαρτήτους θέλει του λοιπού έν Έλλάδι ό Συνοδικός Τόμος! Θέλει Κράτος έν Κράτει! Καί ιδού ή καταχθόνιος επιβουλή κατά τής δυστυχούς Έλλάδος!»

Ό Φαρμακίδης θέλει μία άρχή στην Έλλάδα. Τήν Πολιτεία. Η Έκκλησία κατ' αυτόν είναι ύπήκοος τής κοσμικής έξουσίας. Δέν τήν δέχεται, σάν ισότιμη μέ τήν Πολιτεία Αρχή! Αυτή ή Φαρμακίδειος πολιτική αναβιώνει επί τῶν ήμερῶν μας, όταν άκούγεται από ύπουργικά καί πρωθυπουργικά χείλη ή φράση: «Θά άκούσουμε τήν γνώμη τής Έκκλησίας, όπως καί τῶν άλλων φορέων»(!) καί, κυρίως, όταν μέρα μέ τήν ήμέρα έξοβελίζεται από τή δημόσια ζωή.

Εἶναι περιττό νά διευκρινίσω περισσότερο τόν τίτλο αὐτῆς τῆς ἐνότητος, ἀφοῦ ἔγινε, νομίζω, «ἡλίου φαεινότερον» τό πῶς ἡ ἀπελευθέρωση τῆς Ἑλλάδος ἔγινε ἡ προϋπόθεση γιά νά τεθῇ ὁ Ἑλληνικός λαός σέ τροχιά πνευματικῆς δουλείας, τήν ὁποία βιώνουμε σήμερα μέ τόν πιό ἐπώδυνο τρόπο!

Παπισμός - Προτεσταντισμός - Ἀθεΐα: Ἀπό τήν Πτώση στήν Κατάπτωση!

Δέν ἔχουμε χρόνο γιά μακρές ἀναλύσεις. Ὅμως, πρέπει νά εἰποῦμε δύο λόγια γιά νά καταδειχθῇ ὅτι δέν ψθάσαμε ἀναίτια σ' αὐτήν τήν κατάντια, πού περιγράψαμε!

Ζοῦμε μέσα στόν κόσμο καί ἡ παγκόσμια ἱστορία μᾶς ἐπηρεάζει. Ἄλλωστε πολύ λίγο καί ἀργά, ὅσο περνάει ὁμως, ὁ καιρός μᾶς ἐπηρεάζει ἀπόλυτα λόγω τῆς καλπαζούσης πληροφορήσεως.

Ὁ Παπισμός “τράβηξε στά ἄκρα” αὐτό πού βίωνε τό Βυζάντιο ὡς «ἀδαιρέτως καί ἀσυχύτως», στή σχέση Ἱερωσύνης καί Βασιλείας καί προχώρησε στή σύζευξη στό ἓνα καί στό αὐτό πρόσωπο -στό πρόσωπο τοῦ Πάπα- καί τῆς Ἱερωσύνης καί τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας. Δέν ἀρκέσθηκε ὁ Παπισμός στήν πνευματική ἐξουσία του, στήν πνευματική καθοδήγηση ἀρχόντων καί ἀρχομένων, ἀλλά ἐζήλωσε κοσμική δόξα καί εἰσήγαγε στήν Ἐκκλησία τήν εἰδωλολατρική συνένωση θρησκευτικῆς καί πολιτικῆς ἐξουσίας. Ἀπό τότε “σφηνώθηκε” στόν Πάπα ἡ ἰδέα ὅτι εἶναι ἀλάθητος(!), κάτι, βεβαίως, πού δέν διαφέρει ἀπό τήν παραφροσύνη τῶν εἰδωλολατρῶν Βασιλέων, πού πίστευαν ὅτι εἶναι θεοί! Αὐτή ἡ εἰδωλολατρική πρακτική ἀποκαλεῖται Παποκαισαρισμός καί εἶναι ἡ γενεσιουργός αἰτία τῆς ἐμφάνισεως τοῦ Προτεσταντισμοῦ καί στή συνέχεια τοῦ ἀθεϊσμοῦ. Ἔτσι ἐξηγεῖται ἡ προτροπή τοῦ Ἀγίου Κοσμᾶ τοῦ Αἰτωλοῦ: «Τόν Πάπα νά καταρᾶσθε»!

Ὁ Προτεσταντισμός στό πρόσωπο καί στίς πρακτικές τοῦ Πάπα ἀπεδοκίμασε τήν Ἱερωσύνη καί, σταδιακά, ἀμφισβήτησε τήν Ἐκκλησία, τήν Θεοτόκο, τούς Ἀγίους καί τώρα τελευταῖα παραχαράσσει συστηματικά τό Πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ. Στόν Προτεσταντισμό κυριαρχεῖ ἡ δαιμονική ἀνταρσία, πού διοχετεύεται ἔντεχνα καί σατανικά στούς ἀνθρώπους ὡς δυναμική μιᾶς ἀδιάκοπης ἐξέλιξης, πού δέν εἶναι τίποτε ἄλλο παρά ἐκφυλισμός. Ὁ ἐκφυλισμένος Προτεσταντικός χριστιανισμός δέν δυσκολεύθηκε νά γεννήσῃ τή σύγχρονη ἀθεΐα. Τώρα πλέον ὁ Θεάνθρωπος ἀπωθεῖται ἀπό τή ζωή τῶν ἀνθρώπων καί κυριαρχεῖ ὁ παρανοϊκός ἀλάθητος ἄνθρωπος μέ ἀπρόβλεπτες συνέπειες γιά τό μέλλον τοῦ κόσμου.

Πῶς φθάσαμε στίς μέρες μας;

Ἡ εἰσήγησή μου ἔγινε “μηχανή τοῦ χρόνου” καί διέτρεξε ἀπό τήν ἀρχαιότητα μέχρι τήν ἐποχή μας δύομισυ χιλιάδες χρόνια, τού-
λάχιστον, μέσα σέ λίγες σελίδες. Ὡστόσο τά χρονικά μου περιθώρια στενεύουν, ἂν δέν τά ξεπέρασα ἤδη, καί πρέπει νά φθάσω στό «διά ταῦτα».

Χρειάζεται νά τονίσω ὅτι ἀπό τόν Παπισμό στήν ἀθεΐα δέν φθάσαμε ἀπό τήν μιά στιγμή στήν ἄλλη; Ὅχι βέβαια! Ἀσφαλῶς, ὅμως, εἶναι ἀπαραίτητο νά θυμήσω ἓνα κείμενο τῶν ἀρχῶν τοῦ 19 αἱ. πού σημάδεψε ἀλλά καί καθώρισε τήν ἀκολουθητέα παγκόσμια πολιτική. Μιά πολιτική πού θεωρεῖ τή θρησκεία προσωπική ὑπόθεση, ἄσχετη ἀπό τή ζωή τοῦ Κράτους!

Πρόκειται γιά μιά ἐπιστολή τοῦ Προέδρου τῶν Η.Π.Α. Thomas Jefferson, πού ἔστειλε τό 1802 ἀπαντώντας σέ κάποιο αἴτημα Βαπτιστῶν τοῦ Danbury: «Πιστεύοντας ὅπως καί ἐσεῖς ὅτι ἡ Θρησκεία εἶναι ἓνα ζήτημα πού ἀφορᾷ ἀποκλειστικά τόν κάθε ἄνθρωπο καί τόν Θεό του, ὅτι δέν χρωστάει σέ κανέναν ἄλλον λογαριασμό γιά τήν Πίστη του ἢ τή Λατρεία του, ὅτι οἱ νομοθετικές ἐξουσίες τῆς κυβέρνησης μποροῦν νά ἀφοροῦν πράξεις μόνο, καί ὄχι ἀπόψεις, σέβομαι ἀπόλυτα τήν πράξη ὁλόκληρου τοῦ Λαοῦ τῆς Ἀμερικῆς πού ὅρισε ὅτι οἱ νομοθέτες του δέν θά συντάξουν κανένα νόμο πού θά στηρίζη τήν ἐδραίωση κάποιας θρησκείας ἢ θά ἀπαγορεύη τήν ἐλεύθερη ἄσκησή της, χίζοντας ἔτσι ἓνα τεῖχος διαχωρισμοῦ μεταξύ Ἐκκλησίας καί Κράτους»!

Αὕτῃ ἡ Προτεσταντικογενής, ἀθεϊστική, ὅμως, κατ' οὐσίαν Πολιτική, ἐφαρμόζεται καί στήν Πατρίδα μας.

Παρά τήν μακραίωνα Παράδοση τοῦ Γένους μας, πού περιγράψαμε, παρά τό Σύνταγμα τῆς Πατρίδος μας, πού κατοχυρώνει τήν Ἀγία Γραφή καί τούς Ἱ. Κανόνες ὡς ισόκυρους μέ τούς Νόμους τοῦ Κράτους, οἱ Πολιτικοί μας Ἀρχοντες, ἐρήμην τοῦ λαοῦ, ἀποφαίνονται –ὅπως ὁ Jefferson– ὅτι εἶναι ἀπαίτηση τοῦ λαοῦ ἡ περιθωριοποίηση τῆς Ἐκκλησίας στό ἰδιωτικό καί ἀτομικό ἐπίπεδο! Πότε ἔθεσε ὁ Jefferson τό ἐρώτημά του καί τό ἐνέκρινε ὁ Ἀμερικανικός λαός; Ποτέ! Ἄλλο τόσο ἐρώτησαν καί οἱ δικοί μας πολιτικοί τόν λαό γιά τόν ἀποχριστιανισμό τῆς Πατρίδος μας, πού τόσο ὑπουλα καί μεθοδικά ἐπισπεύδουν!

Σήμερα μπορεί νά καταργηθῇ ὁ διαχωρισμός Ἐκκλησίας καί Πολιτείας;

Πέρασαν δύο αἰῶνες ἀπό τή δολοφονία τοῦ Καποδίστρια πού ἐκτελέσθηκε ἐν ψυχρῷ γιά νά ἔχουν οἱ νεοαρειανοί τήν εὐχέρεια νά χωρίσουν τίς δύο φύσεις τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ, τῆς Ἐκκλησίας Του, καί νά δρομολογήσουν τήν ἀνθρώπινη φύση γιά νά κυριαρχήσῃ σέ ὅλες τίς πτυχές τῆς ζωῆς, ἐρήμην τοῦ Θεοῦ.

Αὐτοί οἱ δύο αἰῶνες ἔχουν δημιουργήσῃ μιά κατάσταση. Ἔχουν ἀλλοιώσῃ τόν πληθυσμό τῆς Πατρίδος μας. Ἔχουν ἀλλοτριώσῃ τόν χαρακτήρα τοῦ λαοῦ μας. Μᾶς ἔχουν κάνει νά ξεχάσουμε ποιοί εἴμαστε καί ἀπό ποῦ προερχόμεθα. Ὅλα αὐτά πού ἀναφέραμε –ἢ ἔστω τά περισσότερα– εἶναι ξεχασμένα ἢ ἀγνωστα στοὺς πολλούς. Καί οἱ Κληρικοί μας ἀκόμη τά ξέχασαν καί ἄλλοι δέν τά ἔμαθαν ποτέ. Νομίζουν πὼς τό πρᾶγμα εἶναι πολύ ἀπλό γιά νά γίνονται πολλές συζητήσεις. Ἐκκλησία καί Πολιτεία, λένε, εἶναι ξεχωριστά πράγματα. “Πάει καί τελείωσε”! Βρίσκουν καί Ἀγιογραφική “ἐξήγηση” γι’ αὐτή τους τήν ἀπλούστευση.

–Ὁ Χριστός εἶπε «ἀπόδοτε οὖν τὰ τοῦ Καίσαρος Καίσαρι καί τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ». Καίσαρα θεωροῦν τήν Πολιτική! Ἀλλά ἐδῶ δέν πρόκειται γιά ἄλγεβρα, ὅπου μποροῦμε νά ἀντικαταστήσουμε τά δεδομένα μέ σύμβολα. Ἐδῶ ἔχουμε νά κάνουμε μέ τήν πραγματικότητα. Καί ἡ πραγματικότητα βοᾷ ὅτι ὁ Καίσαρας ἦταν εἰδωλολάτρης καί, τό σπουδαιότερο, δέν ζητοῦσε ἀπό κανέναν νά τόν ψηφίσῃ!

Συνεπῶς, ποιά πραγματική ἀξία ἔχει αὐτός ὁ τάχα Ἀγιογραφικός ἰσχυρισμός, ὅταν, ἀπό τή μιά μεριά, παραθεωροῦμε τήν αὐθεντική ζωὴ καί κοσμοθεωρία τῆς Ἐκκλησίας –ὅπως συνοπτικά ἀλλά εἰλικρινά τήν περιγράψαμε– σάν ἄρρηκτο καί ἀσύγχυτο δεσμό Ἱερωσύνης καί Ἀρχόντων, καί ἀπό τήν ἄλλη, δέν λαμβάνουμε στά σοβαρά τήν εὐθύνη πού ἔχουμε γιά τήν ψῆφο πού δίνουμε, σέ ἐποχὴ ἐκλογῶν καί ὄχι στὸν καιρὸ τοῦ Καίσαρα;

Ποιὸς κληρικός εἶναι τόσο ἐπιπόλαιος νά νομίζῃ πὼς ἡ ζωὴ τοῦ Κράτους δέν ἐπηρεάζει τοὺς χριστιανούς καί ἀδιαφορεῖ γιά τήν ἐκλογή τῶν ἀρχόντων; Ποιὸς κληρικός ἔχει τήν ἀφέλεια νά πιστεῦῃ ὅτι μέ τίς ὁποῖες διδακτικές Συνάξεις πραγματοποιεῖ, θά μπορέσῃ νά ἀντισταθμίσῃ τόν παντοειδῆ 24ωρο καθημερινὸ βρώμικο βομβαρδισμό τῶν πολιτῶν ἀπὸ τηλεοράσεως, ἀπὸ ραδιοφῶνων, ἀπὸ τίς ἐφημερίδες, ἀπὸ τὰ Σχολεῖα, ἀπὸ τὰ Πανεπιστήμια καί τόσα ἄλλα, μέ τὰ ὁποῖα ὁ «ἄρχων τοῦ κόσμου» κυβερνᾷ, ἀφοῦ «ἐξέβαλε ἔξω»

από την καθημερινή ζωή της Πατρίδος μας τόν Θεό μέ τίς δικές μας ψήφους;

Καί, ἂν βρεθῇ τέτοιος κληρικός πού θά ἐξακολουθήσῃ νά πιστεύῃ ὅτι μέ τήν Πίστη του καί τήν προσευχή του θά τά ὑπερνικήσῃ ὅλα, τότε αὐτός ὁ κληρικός σίγουρα ζεῖ ἐκτός τόπου καί χρόνου γιά νά ἀγνοῇ τήν κοσμοχαλασιά τῆς ἀπιστίας πού μαστίζει τή Χώρα μας καί, ἀσφαλῶς, πρέπει νά βρῇ τό “κουράγιο” νά κατηγορήσῃ καί τήν Ἀγία Γραφή πού δέν συμφωνεῖ μαζί του ἀλλά διερωτᾶται «ἄρα ὁ Κύριος ἐλθὼν εὕρη τήν πίστιν;». Θά φθάσῃ καί σ’ αὐτή τήν ἀφροσύνη νά κατηγορήσῃ καί τήν Ἀγία Γραφή γιά ἔλλειψη ἐμπιστοσύνης στήν προσευχή καί στήν Ἐκκλησία;

Τί περιμένουμε ἀπό τήν Ἱερωσύνη;

Περιμένουμε ἀπό τήν Ἱερωσύνη τῆς Ἐκκλησίας μας νά δεχθῇ, νά ἐπιβεβαιώσῃ καί νά κηρύξῃ τήν Ἀλήθεια. Ἄν δέν συμφωνῇ μέ αὐτά πού ἐκθέσαμε, νά μᾶς διορθώσῃ. Σίγουρα πάντως συμφωνοῦμε ὅλοι ὅτι ἡ Ἐκκλησία δέν εἶναι μόνο ὁ Ναός ἀλλά ὁλόκληρη ἡ Ἑνοριακή ζωή. Αὐτό τό ἔχουν τονίσει πολλοί Κληρικοί. Γιατί, λοιπόν, ἀφοῦ κηρύττουμε ἐνοριακή ζωή, συνεργασία καί σχέση ὅλων τῶν πιστῶν τῆς κάθε Ἑνορίας, γιατί δέν κηρύττουμε καί τήν συνεργασία τῶν Ἑνοριῶν μεταξύ τους σέ μιά κοινή στόχευση, μέ σκοπό νά εἰσέλθουν ὄντως πιστοί ἄνθρωποι στό Κοινοβούλιο;

Κάθε φορά πού προσευχοῦμεθα μέ τό «Πάτερ ἡμῶν...» ἐπαναλαμβάνουμε τό «ἐλθέτω ἡ Βασιλεία Σου, ὡς ἐν οὐρανῷ καί ἐπὶ τῆς γῆς». Ἐμεῖς ποιές ἐνέργειες κάνουμε στήν γῆ γιά νά ἐπικρατήσῃ τό θέλημα τοῦ Θεοῦ; Ἀπαντοῦμε στόν Θεό ὅτι δέν ἔχουμε καμμιά σχέση μέ τό θέμα, ἀφοῦ δέν ἔχουμε σχέση μέ τόν Καίσαρα;

Πιστεύουμε ὅτι εἶναι ἁμαρτία ἡ συνεργασία τῶν Ἑνοριῶν, τῶν πιστῶν ἀνθρώπων, γιά τήν ἐκλογή πολιτειακῶν ἀρχόντων; Γιατί δέν πιστεύουμε καί ὅτι εἶναι ἁμαρτία τό νά συνεργάζονται Ἑνορίες γιά τήν Ἐκλογή Ἐπισκόπων, ὅπως γίνεται στήν Κύπρο;

Εἶναι ἁμάρτημα οἱ λαϊκοί νά ψηφίζουν χριστιανούς λαϊκούς, πού εἶναι ὑποχρέωσή τους, καί δέν εἶναι ἁμάρτημα οἱ λαϊκοί νά ψηφίζουν τούς Πνευματικούς τους Πατέρες ἐνῶ δέν ἔχουν καμμιά ἀρμοδιότητα; Πρέπει κάποτε νά ἀφήσουμε τίς σκόπιμες συνήθειες καί νά καταπιασθοῦμε μέ αὐτά πού ἀμελήσαμε.

Ὁ ἰσχυρισμός ὅτι ἡ Ἱεραρχία δέν μπορεῖ νά προτείνῃ κάποιο Κόμμα πιστῶν εἶναι ἐπιχείρημα ἔωλο. Πρῶτον, γιατί ἡ Παράταξη πού θά ἀπαρτισθῇ ἀπό τούς Ἐκκλησιαζομένους δέν εἶναι Κόμμα,

κομμάτι, αλλά Σῶμα πιστῶν πού μετέχουν στήν ΕΚΚΛΗΣΙΑ! Ἄραγε αὐτό πού ἐπίστευε ἡ Ἐκκλησία μας γιά τούς Αὐτοκράτορες, ὅτι ἦσαν Ἐπίσκοποι τῶν ἐκτός, δέν ἰσχύει σέ περίοδο πού οἱ Ἀρχοντες ἐκλέγονται; Πρέπει νά ἐπιστρέψουμε στή Μοναρχία γιά νά ἐπανενωθῇ ἡ Ἱερwsύνη μέ τήν Πολιτειακή Διακονία; Τί πιστεύουμε, τελικά;

Ἄν, μέ τή χάρη τοῦ Θεοῦ, παρουσιασθοῦν πολλές Παρατάξεις, πού θά ἔχουν ἐξαγγείλει Πρόγραμμα μέ τίς προδιαγραφές τῆς Πίστεώς μας καί δεσμευθοῦν δημόσια ὅτι δέν θά πράττουν τίποτε ἀντίθετο ἀπό τήν Πίστη τῆς Ἐκκλησίας, τότε, ἀσφαλῶς, δέν μπορούμε νά προτείνουμε μία Παράταξη, ἀλλά οἱ πιστοί μας θά ἐκλέξουν τά ἱκανότερα πρόσωπα.

Ὡς τότε, ὅμως, ἄς ἐτοιμασθοῦμε σέ μία κοινή συστράτευση καί ἄς γυρίσουμε τήν πλάτη σέ ὅλα τά Κόμματα τῆς Βουλῆς πού δημιουργήθηκαν μέ τήν συνταγή τοῦ Jefferson.

Γνωρίζω ὅτι ἡ Εἰσήγησή μου δέν θά εἰσακουσθῇ ἀπό τό πλῆθος, γιατί τό βασικότερο μειονέκτημά της εἶναι ὅτι δέν μπορῶ νά ἐπικαλεσθῶ ξεκάθαρες μαρτυρίες ἀγίων πού ἔζησαν ἀπό τήν ἐποχή πού καθιερώθηκε ἡ διά τῆς ψήφου ἀνάδειξη τῶν Κυβερνητῶν, μέχρι σήμερα. Ὅποτε, οἱ πολλοί θά κλείσουν τά αὐτιά τους καί πάλι καί θά περιμένουν, ἤ νά ἀνακηρυχθῇ ἅγιος, πού θά ὑποστηρίξῃ αὐτά πού ἐκθέσαμε, ἤ θά περιμένουν κάποιον ἀπολυταρχικό Ἀρχοντα νά προκύψῃ ἀπό τό “πουθενά” χωρίς... ἐκλογές! Μέχρι, ὅμως, νά γίνουν ὅλα αὐτά, δέν γνωρίζω ἂν θά ὑπάρχῃ ἀκόμη ἡ Ὁρθόδοξη Ἑλλάδα!

π. Βασίλειος Ἐ. Βολουδάκης

ΤΟ ΝΟΗΜΑ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ ΣΤΗ ΓΙΟΡΤΗ ΤΟΥ ΝΕΑΝΙΚΟΥ ΜΑΣ ΚΕΝΤΡΟΥ

Συναισθήματα ἀπερίγραπτης ἀγαλλίασης καί βαθειᾶς συγκίνησης ἐμφύσησε ἡ Χριστουγεννιάτικη γιορτή τοῦ Νεανικοῦ Κέντρου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Νικολάου Πευκακίων στίς καρδιές ὅσων εἶχαμε τήν εὐτυχία νά παρευρεθοῦμε στό Πνευματικό Κέντρο Ρουμελιωτῶν, τήν Κυριακή, 16 Δεκεμβρίου 2012. Ἡ κατάμεστη αἴθουσα “Δελφοί” πλημμύρισε μέ Χριστουγεννιάτικες καί Πρωτοχρονιάτικες μελωδίες, ὕμνους καί κάλαντα. Λόγια ἀγάπης καί εἰρήνης ξεχειλίζουν τά ποιήματα καί τά κείμενα, πού σοφά εἶχαν ἐπιλεγεῖ καί μᾶς ταξίδεψαν σέ ἀλλοτινές ἐποχές ἀθωότητας, πίστεως καί αὐτοσυνειδησίας. Οἱ νέοι καί τά παιδιά τοῦ Νεανικοῦ Κέντρου ἔλαμψαν σάν

ἀστέρια στους ταιριαστούς ρόλους τους. Τέρψη ὀφθαλμῶν τὰ “ἀγγελάκια”, πετοῦσαν μπροστά στά μάτια μας, χαριτωμένα καί ἀνεπιτήδευτα.

Ὁ π. Πασχάλης Γρίβας, ὡς ὑπεύθυνος Νεότητας, σήμανε τήν ἔναρξη τῆς ἀφιερωμένης στή “μπρόπολη” ὅλων τῶν ἐορτῶν ἐκδήλωσης, πού τήν χαρακτήρισε ὡς νότα αἰσιοδοξίας, ἐλπίδας καί χαρᾶς, ἐν μέσῳ τῆς καταθλιπτικῆς πραγματικότητας τῶν ἡμερῶν, ἐξαιτίας τῆς οἰκονομικῆς καί πολιτικῆς κρίσης, μέ μία προσφώνηση γεμάτη θερμά λόγια καί εὐχαριστίες γιά ὅλους τοὺς συνεργάτες καί συντελεστές της, τοὺς παριστάμενους Κληρικούς καί λαϊκοὺς, καί τοὺς ὑπευθύνους τοῦ Πνευματικοῦ Κέντρου γιά τή φιλοξενία μέ τή δωρεάν παραχώρηση τῆς αἴθουσας καί τήν ἐν γένει ὑποστήριξή τους. Μᾶς προέτρεψε, νά ἀναζητήσουμε τόν Χριστό, πού εἶναι πιο ἀναγκαῖος καί ἀπό τήν καρδιά μας, γιά νά φτάσουμε στό βαθύτερο νόημα τῶν Χριστουγέννων. Τόν Χριστό πού πώχευσε γιά νά γίνουμε ἐμεῖς πλούσιοι. Μέ τήν ἀμεσότητα, πού τόν διακρίνει, παρουσίασε τὰ δρώμενα μέ εὐχάριστη διάθεση, “ἐντυσε” τίς ἀναγκαῖες παύσεις μέ εὐστοχα σχόλια καί μᾶς ξάφνιασε εὐχάριστα μέ συμμετοχές - ἐκπληξη.

Μέ τό ἀπολυτίκιο τοῦ Ἁγίου Νικολάου ἄρχισε τό κυρίως πρόγραμμα.

Ἀκολούθησε τό θερμό καλωσόρισμα τῶν παιδιῶν μέ λίγους στίχους, καί κατόπιν ἐπιλεγμένα ποιήματα καί κείμενα, πού τὰ ἀπέδωσαν ἐξαίσια τὰ παιδιά καί οἱ νέοι τοῦ Νεανικοῦ Κέντρου, ἐναλλασσόμενα

μέ τοὺς ὕμνους τῶν Χριστουγέννων, πού μελωδικά ἔψαλλε ἡ χορωδία ὑπὸ τῇ διεύθυνση τοῦ πρωτοψάλτη τοῦ Ναοῦ κ. Μανώλη Βολουδάκη καί τῆς κ. Σοφίας Καμάμη. Τό “Χριστὸς Γεννᾶται...” καί τό “Ἡ Παρθένος σήμερον...” ἤχοῦσαν σπὴν αἴθουσα καλῶντας μας, γιά μία ἀκόμα χρονιά, σέ κοινωνία καί σχέση μέ τόν Χριστό. Οἱ συγκινητικές ἀπαγγελίες τῶν πιο μικρῶν, ἀλλὰ ταλαντούχων καί θαρραλέων παιδιῶν ἐνθουσίασαν τό κοινό. Ἡ ὑπεύθυνη παρουσίασης κειμένων καί ποιημάτων κ. Μαρίνα Διαμαντῆ εἶχε ἐπιλέξει ἀληθινὰ “διαμάντια” ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴ ποιητικὴ ἀνθολογία. Δέν παρέλειψε, ἐξάλλου, νά σταχυολογήσει, ὅπως καί πέρυσι, ἀξιόλογα ἀποσπάσματα, ἀνατρέχοντας σέ παλαιὰ ἀναγνωστικά, ὅπως τῆς Β΄ Δημοτικοῦ τοῦ ἔτους 1948 καί τῆς ΣΤ΄ Δημοτικοῦ τοῦ ἔτους 1939. Ἀπὸ αὐτά, θυμηθήκαμε ἀλήθειες

πού μιλάνε στήν ψυχή, τήν “ἀληθινή χαρά” πού προσφέρει ἡ ἐλεημοσύνη, τόν φύλακά μας ἄγγελο πού μᾶς συντροφεύει κρίνοντας τίς καλές μας πράξεις καί τήν εὐγνωμοσύνη πού ὀφείλουμε στούς φτωχοῦς, ἀφοῦ μέσω τῆς ἐλεημοσύνης πρὸς αὐτούς προσεγγίζουμε τόν Θεό.

Ἡ ἐξαμελής ὀρχήστρα ἐγχόρδων καί πιάνου, ἀποτελούμενη ἀπό ἐξαίρε-

τους μουσικούς, ἐκτέλεσε γνωστά κομμάτια κλασσικῆς μουσικῆς δημιουργώντας μία ἀτμόσφαιρα πού “θυμίζει πλέον πολύ Χριστούγεννα...”. Μετά τὰ νοερά βάλς, πότε σέ χιονοθύελλα καί πότε στά κύματα τοῦ Δουνάβεως, ἡ γιορτή ἐξακολούθησε σέ κλίμα ἐνθουσιαστικό ἀνάμεσα σέ ἀπαγγελίες ποιημάτων καί σέ τραγούδια καί κάλαντα

τῶν Χριστουγέννων καί τῆς Πρωτοχρονιάς ἐκτελεσμένα ἀπό τήν ὀρχήστρα καί τή χορωδία. Ὅλοι, μικροί καί μεγάλοι, ἐκπλήρωσαν στήν ἐντέλεια τήν ἀποστολή τους κάνοντας ἐπιτυχημένη τήν ἐορταστική ἐκδήλωση καί ἀπέσπασαν ἐπάξια θερμό χειροκρότημα. Εἰπώθηκαν τὰ πιό ὥραϊα τραγούδια γιά τόν Χριστό, καί ὅλοι μαζί βρήκαμε τό ἀστέρι τό φωτεινό, πού μέσ στή νύχτα μᾶς πῆγε στόν μικρό Βασιλιά. Στό τέλος, ἡ χορωδία μᾶς εὐχήθηκε “Εἰς ἔτη πολλά” “Καί τοῦ χρόνου”!

Ὁ ἀκούραστος **π. Νικόλαος Φίλιππος**, μέ τόν μοναδικό οἶστρο καί τό ἀπαράμιλλο ταλέντο, πού τόν διακρίνουν, ξετύλιξε, ὡς εἴθισται, τούς ἐγκωμιαστικούς στίχους, πού εἶχε πλέξει γιά κάθε ἕναν συντελεστή τῆς γιορτῆς ὀνομαστικά! Ὁ **π. Πασχάλης** διαβεβαίωσε τό κοινό ὅτι σέ πεῖσμα τῶν καιρῶν, ἐνάντια στή “μόδα” καί στή μεθόδευση τῆς ἀποχριστιανοποίησης, ἡ ἐνορία τοῦ Ἁγίου Νικολάου θά συνεχίσει τήν παράδοση τῶν Χριστουγεννιάτικων γιορτῶν μέ βυζαντινοὺς ὕμνους, μέ κάλαντα καί μέ κείμενα τοῦ Φώτη Κόντογλου καί τῶν παλαιῶν ἀναγνωστικῶν, στό πλαίσιο τοῦ πνεύματος τῆς Ὁρθοδοξίας. Τά θερμά του συγχαρητήρια ἔδωσε στούς συντελεστές τῆς ἐκδήλωσης καί ὁ Πρόεδρος τοῦ Πνευματικοῦ Κέντρου Ρουμελιωτῶν, Πανεπιστημιακός Καθηγητής **κ. Δημήτριος Κουτρούμπας**, διανθισμένα μέ πνευματικές παραινέσεις καί συμβουλές, μέ ἀποδέκτες κυρίως τή νέα γενιά. Ἀναμνηστικά δῶρα μοιράστηκαν ἀπό τόν **π. Φίλιππο Μιάρη** σέ ὅλους ἀνεξαιρέτως τούς συντελεστές τῆς γιορτῆς, πού μόχθησαν γιά τήν ἐπιτυχία τῆς, στίς κατηχήτριες, στούς ὑπεύθυνους τῆς χορωδίας καί τῆς παρουσίας

κειμένων και ποιημάτων, στους μουσικούς και στα παιδιά.

Ὁ π. **Βασίλειος Βολουδάκης**, Προϊστάμενος τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ, ἔκλεισε τὴν πνευματικὴ αὐτὴ σύναξη μὲ μία νότα αἰσιοδοξίας, διαπιστώνοντας ὅτι “κρίση ἀπόψε δὲν ὑπάρχει”, διευκρινίζοντας ὅτι ἡ μόνη κρίση εἶναι αὐτὴ πού πλήπει τὴ συνείδηση, ἐπομένως εἶναι πνευματικὴ, καὶ αὐτὴ φεύγει μόνο μὲ τὴ Χάρη τοῦ Θεοῦ. Συνεπῶς, τὸ μήνυμα εἶναι ὅτι ἐμᾶς τοὺς Χριστιανούς δὲν πρέπει «νά μᾶς σκιάζει φοβέρα καμιά», ὅχι γιατί «ἡ Ἑλλάδα ποτέ δὲν πεθαίνει», ἀλλὰ γιατί Αὐτός, πού εἶναι ἡ ψυχὴ τῆς Ἑλλάδας, εἶναι Ἀθάνατος! Ἡ Ἑλλάδα δὲν πέθανε μέχρι σήμερα γιατί δὲν ξεχώρισε ἀπὸ τὸν Χριστό, καὶ ἡ Ἐκκλησία Του θά μείνει σιὸν αἰῶνα ἔστω καὶ ἂν ὅλη ἡ Ἑλλάδα καθεῖ! Ἄν, λοιπόν, ἐμεῖς, στὴν ἐνορία μας, μείνουμε πιστοὶ στὴν Ἐκκλησία μας, δὲν θά πεθάνουμε καὶ θά διατηρήσουμε τὴν Ἑλλάδα ἔστω σὲ αὐτὸ τὸ μικρὸ κομμάτι γῆς. Γιατί ἡ Ἐκκλησία δὲν μετράει τὴν ἀξία τῆς μὲ τὴ γεωγραφικὴ ἔκταση, ἀλλὰ εἶναι κάθε ἐνορία, κάθε τόπος ὅπου τελεῖται ἡ λατρεία τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, πού εἶναι τὸ κέντρο τῆς ζωῆς τῶν πιστῶν.

Ἡ ὁμιλία του ὁλοκληρώθηκε μὲ τὴν προτροπὴ νά καταργήσουμε τίς εὐχές “Χρόνια Πολλά”, πού ἀπὸ συνήθεια ἀνταλλάσσουμε αὐτές τίς ἡμέρες, προτάσσοντας τὸ “**Καλὰ Χριστοῦγεννα**” –εὐχὴ πού ἐσκεμμένα ἔχει ἐξοστρακίσει ἡ Νέα Τάξη πραγμάτων δίνοντας– μὲ αὐτὸ τὸν τρόπο, ἔμφαση στὴν Ἐνανθρώπηση τοῦ Σωτῆρα μας Χριστοῦ καὶ στὴν ἔνωσή μας μὲ Αὐτόν, πού εἶναι τὸ ἀληθινὸ νόημα τῶν Χριστογεννῶν. Δὲν μᾶς χρειάζονται χρόνια πολλά, ἀλλὰ καθαρότητα στὴν ψυχὴ καὶ σιὸ πνεῦμα καὶ προσήλωση στὴν Ἀλήθεια, πού εἶναι ὁ Χριστὸς μας. Ἡ συγκινητικὴ παρατήρησή του ὅτι ἡ παρουσία ὄλων μας δὲν ἦταν παρουσία θεατῶν, ἀλλὰ **συντελεσιῶν**, πού δώσαμε “ἐκταση” στὴν ἐνορία τοῦ Ἀγίου Νικολάου καὶ τὸ μήνυμα τῆς ἐλπίδας, “ἄγγιξε τίς χορδές” τῆς ψυχῆς μας. Τέλος, ὁ π. **Βασίλειος** συνεχάρη ὅλους καὶ ἰδιαίτερα τὸν π. **Πασχάλη**, γιὰ τὴ φλόγα, πού τὸν διακρίνει, σιὸ διακόνημα πού ἐπιτελεῖ μὲ συνέπεια, καὶ πού παρέλαβε ἀπὸ τοὺς ἀξιους προκατόχους του.

Πραγματικά, ὅλοι οἱ παρευρισκόμενοι στὴ χριστογεννιάτικη αὐτὴ γιορτῇ, ὅπου ἡ παρουσία τοῦ Χριστοῦ ἦταν διάχυτη, φύγαμε ἀνανεωμένοι, χαρούμενοι καὶ γεμάτοι εὐλογία, ὅπως τόνισε ὁ π. **Βασίλειος**, ἀλλὰ, ἐπιπλέον, καταθέτω –καὶ πιστεύω ὅτι ἐκφράζω τὸ κοινὸ αἶσθημα– ὅτι αἰσθανθήκαμε ἐνωμένοι σὲ ἓνα κλῆμα ἀγάπης καὶ ὁμοψυχίας, νοιώσαμε ὅτι ἀνήκουμε σὲ μία εὐρύτερη οἰκογένεια, πού ἐμφορεῖται ἀπὸ τίς ἴδιες ἀξίες καὶ τὰ ἴδια ἰδανικά, καὶ αὐτὸ φέρνει τέτοια γαλήνη καὶ ἀνάπαυση στὴν ψυχὴ μας, ὥστε μπορούμε νά ἀναφωνήσουμε ὅλοι μαζί ἐν χορῷ τὸν ὕμνο τῶν ἀγγέλων γιὰ τὸ κοσμοϊστορικὸ γεγονός τῆς Γέννησης τοῦ Θεανθρώπου: “**Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς Εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις Εὐδοκία!**”

Ἄννα Μανωλάκη

Δικηγόρος

Η ΕΝΟΡΙΑ ΩΣ ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΡΙΟ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΚΑΤΗΧΗΣΕΩΣ

Ὅμιλίες μέ σκοπό νά βοηθηθοῦμε
στήν πνευματική μας ζωή γίνονται στήν Ἐνορία μας,
στήν Πνευματική ΕΣΤΙΑ τῶν Ἐκδόσεων «ΥΠΑΚΟΗ»,
Μαυρομιχάλη 96 :

- Κάθε **ΚΥΡΙΑΚΗ** πρωΐ, μετά τήν Θ. Λειτουργία,
ἀπό τίς 11:30 ἕως τίς 1:30 τό μεσημέρι,
μέ γενικό Θέμα:
«Διάγνωση καί θεραπεία τῶν προβλημάτων
τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς μέ ὁδηγό τίς
“ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΕΙΣ” τοῦ Ἀγίου Αὐγουστίνου».

Κατά τήν διάρκεια τῆς ἀναπτύξεως τοῦ θέματος γίνεται διάλογος μέ τοὺς ἀκροατές.
Πρό τῆς ἐνάρξεως τῆς ὁμιλίας παρατίθεται δωρεάν ἓνα μικρό πρόγευμα
πρός ἀναψυχήν τῶν προσερχομένων εὐθύς μετά τή Θ. Λειτουργία.

Κάθε ΤΡΙΤΗ

- Τά **ΘΕΟΛΟΓΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ** τῆς ΤΡΙΤΗΣ, 6 - 7μ.μ., με γενικό Θέμα:
«**Η ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ**».
- **Η ΣΧΟΛΗ ΣΥΖΥΓΩΝ & ΓΟΝΕΩΝ** ἀρχίζει ἀμέσως μετά, 7 - 8μ.μ.
Ἐπεύθυνος Συνάξεων: π. Βασίλειος Βολουδάκης.

- Κάθε **ΤΕΤΑΡΤΗ** ἀπόγευμα, στό Παρεκκλήσιο τοῦ Ἀγ. Νεκταρίου μετά τόν
Ἑσπερινό καί τήν Παράκληση οἱ ὁμιλίες ἔχουν γενικό Θέμα: «**Μέ ὁδηγό τήν
Παλαιά καί τήν Καινή Διαθήκη**».

Ἐπεύθυνος - Συντονιστής: π. Φίλιππος Μίαρης.

